

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

ROK IX.
1933

w a r s z a w a

4

ARCHITEKTURA I BUDOWNICTWO

MIESIĘCZNIK ILUSTROWANY

Wydawnictwo „Spółdzielni Wydawniczej Architektów Polskich” w Warszawie.

Zarząd S. W. A. P.: prof. Marjan Lalewicz, arch. Teodor Bursze, arch. Tadeusz Nowakowski.

Zastępcy: arch. Juljan Lisiecki, arch. Henryk Stifelman, arch. Romuald Miller.

Rada Nadzorcza S.W.A.P.: arch. Franciszek Lilpop, arch. Gustaw Trzciniński, arch. Zygmunt Wóycicki,

Zastępcy: arch. Władysław Matuszewski i prof. Czesław Przybylski.

Redaktorzy — arch. Tadeusz Nowakowski i Stanisław Woźnicki.

Komitet Redakcyjny: arch. arch. Brukalski Stanisław, Bursze Teodor, Gutt Romuald, Lalewicz Marjan, Lisiecki Juljan, Matuszewski Witold, Marzyński Stanisław, Miller Romuald, Niemojewski Lech, Nowakowski Tadeusz, Piotrowski Roman, Przybylski Czesław, Stifelman Henryk, Tomaszewski Leonard, Wóycicki Zygmunt, Żórawski Juljusz.

Adres Redakcji i Administracji: Wspólna 40. tel. 9-52-87

Konto czekowe P. K. O. 11020

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata miejscowa:		Na prowincji (z przesyłką):		Egzemplarz pojedynczy w War-	
Kwartalnie	zł. 17.—	Kwartalnie	zł. 18.—	szawie	zł. 6.—
Półrocznie	„ 34.—	Półrocznie	„ 36.—	Na prowincji (z przesyłką)	„ 6,50
Rocznie	„ 68.—	Rocznie	„ 72.—	Zagranicą	„ 8.—

Pod nadesłanym zgóry adresem Administracja wysyła każdorazowo nowy numer pisma za zalicz. pocztowem.

CENY OGŁOSZEŃ

Przed tekstem:		Za tekstem:		2-a, 3-a i 4-a strona okładki:	
Cała strona	zł. 400.—	Cała strona	zł. 350.—	Cała strona	zł. 450.—
Półowa strony	„ 210.—	Półowa strony	„ 180.—	Półowa strony	„ 250.—
Ćwiartka strony	„ 120.—	Ćwiartka strony	„ 100.—	Ćwiartka strony	„ 150.—
		Strona artykułu opisowego	„ 500.—		

OGŁOSZENIA DROBNE

Adres w branży rozmiar 10×90 mm. łącznie z pren. na cały rok zł. 100, płatne zgóry przy zamówieniu. Za każde następne 5 mm wys. dopłata zł. 50 rocznie. Koszt rzeczywisty rysunków i klisz ponosi ogłaszająca się firma. Dział reklam przewiduje także, poza ogłoszeniami przed i za tekstem, specjalne wkładki artystyczne jedno i wielobarwne.

TREŚĆ

„Architektura i Budownictwo” Nr. 4.

ROMUALD GUTT — Sprawozdanie z wyniku konkursu na opracowanie wzorowych typów dla drobnego budownictwa mieszkaniowego	101
STANISŁAW MARZYŃSKI — Dom mieszkalny z lokalem rozrywkowym przy ul. Nowy-Swiat w Warszawie	124
† Arch. SŁAWOMIR NAŁĘCZ-ODRZYWOLSKI	129
EDGAR NORWERTH — Jan Bystrzeń „Dzieje Obyczajów w dawnej Polsce”	130
STANISŁAW MARZYŃSKI — Przegląd Czasopism	131

SOMMAIRE

„L'architecture et la Construction” Nr. 4.

ROMUALD GUTT — Comptendu du résultat du concours pour l'étude de prototypes d'architecture de petites habitations	101
STANISŁAW MARZYŃSKI — Immeuble rue N.-Świat à Varsovie (loyers et local public de divertissement)	124
† Arch. SŁAWOMIR NAŁĘCZ-ODRZYWOLSKI	129
EDGAR NORWERTH — Histoire de moeurs de l'ancienne Pologne	130
STANISŁAW MARZYŃSKI — Revue des publications	131

INHALT

„Architektur und Bauwesen” Nr. 4.

ROMUALD GUTT — Bericht über den Wettbewerb für Mustertypen von Kleinwohnungsbauten	101
STANISŁAW MARZYŃSKI — Wohnhaus mit Vergnügungslokal in Warschau	124
† Arch. SŁAWOMIR NAŁĘCZ-ODRZYWOLSKI †	129
EDGAR NORWERTH — Alt-Polens Sittengeschichte von J. Bystrzeń	130
STANISŁAW MARZYŃSKI — Zeitschriftenschau	131

I L U S T R A C J E

36 projektów z konkursu Banku Gospodarstwa Krajowego na projekt szkieletowy Małego Domku 101–123

Arch. JERZY GELBARD i Arch. GRZEGORZ SIGALIN —

Dom mieszkalny lokalem rozrywkowym przy ul. N.-Świat w Warszawie

9 ilustracji do przeglądu bibliograficznego 131–132

Marka ochronna.

PŁYTY IZOLACYJNE OŁOWIANO-BITUMICZNE P L O M B I Z O L

Zgł. pat. U. P. Rz. P. Nr. 40326.

WILGOĆ to wróg zawzięty i groźny każdego budynku!

Trudno tego wroga zwalczyć i od dawien dawna problem odwodnienia i uszczelnienia pomieszczeń sprawiał najwięcej kłopotu budowniczym.

Jakie znaczenie dla zdrowia mieszkańców i dla konserwacji budynku ma dokładne uchronienie go od wilgoci, na to nie trzeba kłaść nacisku — wiemy o tem wszyscy aż nadto dobrze. Wilgoć działa powoli, nieznacznie, ale zabójczo na organizm ludzki, wywołując bóle głowy, reumatyzm, artretyzm, gruźlicę i t. p. Powoduje ruinę budynku przez sprzyjanie rozwojowi grzyba, niszczy meble, ubrania, i żywność.

A jednak żaden dotychczas znany materiał izolacyjny nie okazał się zupełnie skutecznym w walce z tym straszliwym wrogiem.

Dopiero rozpowszechniony w Ameryce i na Zachodzie **materiał ołowiano-bitumiczny**

PLOMBIZOL

Zgłosz. do patentu w U. P. Rz. P. za Nr. 40326

wyrabiany całkowicie w kraju,

— stanął na wysokości zadania. —

Pod względem szczelności, trwałości i odporności na wszelkiego rodzaju uszkodzenia nie ma on sobie równych.

PLOMBIZOL to połączenie **ołowiu**, świetnego materiału uszczelniającego, z papą bitumiczną lub smołowcową, zależnie od przeznaczenia.

PLOMBIZOL jest idealnym środkiem izolacyjnym, gdyż płyta ołowiana, stanowiąca rdzeń izolacyjny, walcowana i prasowana jednocześnie z kilkoma warstwami papy i chroniona przez nie, spełnia niezawodnie swoje zadanie.

PLOMBIZOL gwarantuje bezwzględną nieprzepuszczalność wody i ciepłota.

PLOMBIZOL izoluje z nieosiągalną dotychczas pewnością:

Dachy płaskie
Balkony
Tarasy

Suteryny
Piwnice
Fundamenty

Baseny
Tunele
Mosty i t. p.

PLOMBIZOL daje możliwość **radikalnego osuszenia wilgotnych murów, piwnic, suteryn i t. p. pomieszczeń.**

PLOMBIZOL uniemożliwia powstawanie grzyba w budynkach.

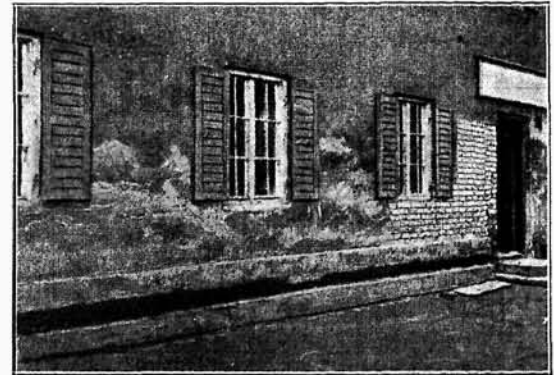
PLOMBIZOL wyrabiany jest w postaci płyt różnej grubości z **jedną lub wieloma wkładkami ołowianymi**, zależnie od zastosowania.

WYRÓB KRAJOWY.

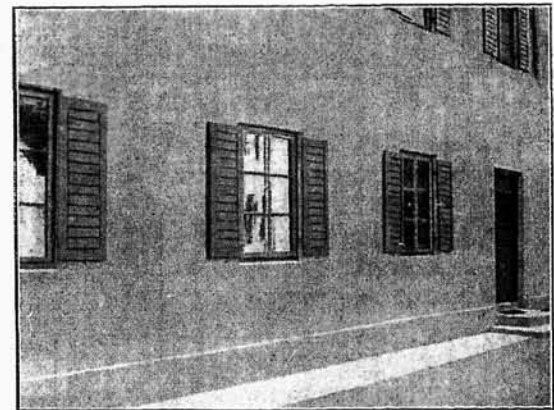
WŁAŚCICIELE PATENTU:

REDEL i S^{KA} Sp. z o. o. WARSZAWA, Mokotowska 51, tel. 8-94-95.

PORADY FACHOWE BEZPŁATNIE.

Mur domu mieszkalnego zniszczony przez wilgoć.

Ten sam mur, po izolacji PLOMBIZOLEM.

Marka ochronna

CENNIK

PŁYT IZOLACYJNYCH Z WKŁADKĄ OŁOWIANĄ — P L O M B I Z O L —

Zgł. Pat. U. P. Rz. P. Nr. 40326.

Marka ochronna

Wymiary płyt 1600 × 625 mm. = 1 m².
Na specjalne żądanie mogą być wykonane płyty i innych rozmiarów.

Na tarasy, balkony

GATUNEK: T 1200 grub. 3 ¹ / ₂ mm. z 1-ną wkładką ołow.	zł. 9.00 za 1 m ²
„ T 1100 grub. 6—7 mm. z 1-ną wkładką ołow.	„ 10.00. „ 1 m ²

Na ściany pod tynk

GATUNEK: BT 1200 grub. 3 ¹ / ₂ mm. z 1-ną wkładką ołow.	„ 10.00 „ 1 m ²
„ BT 1100 grub. 6 ¹ / ₂ —7 mm. z 1-ną wkładką ołow.	„ 11.00 „ 1 m ²

Na mury, fundamenty i płaskie dachy betonowe

GATUNEK: B 1200 grub. 3 ¹ / ₂ mm. z 1-ną wkładką ołow.	„ 11.00 „ 1 m ²
„ B 1100 grub. 6 ¹ / ₂ —7 mm. z 1-ną wkładką ołow.	„ 12.00 „ 1 m ²

Dla celów specjalnych

GATUNEK: B 2200 grub. 5 mm. z 2-ma wkładkami ołow.	„ 15.00 „ 1 m ²
„ B 2100 grub. 9 mm. z 2-ma wkładkami ołow.	„ 16.00 „ 1 m ²

„REDDOCOL” specjalna masa do podklejania płyt zł. 1.50 za 1 kg.

Za opakowanie w papier i skrzynie dolicza się 50 gr. za 1 m²

Ceny podlegają wahanom w zależności od cen rynkowych ołowiu.

Przy odbiorze większych ilości odpowiedni rabat

Wszystkie ceny rozumieją się franko wagon Warszawa.

Właściciele patentu:

REDEL i S-ka Sp. z o. o. WARSZAWA, Mokotowska 51. Tel. 8-94-95.

NIE WOLNO MILCZEĆ!

Od paru lat dał się zaobserwować w pewnych sferach wyraźny ruch „antiarchitektoniczny”.

Architekci, atakowani na razie pojedynczo, rozproszeni w ilości stosunkowo niewielkiej po całym obszarze Rzeczypospolitej, a przytem nie zorganizowani w jedną zwartą grupę, nie mogli i nie umieli przeciwstawić się urabianiu o nich, w sposób zorganizowany, fałszywej opinii.

Ministrowie, nawet Ministerstw fachowych, nie zawsze dokładnie, a często nawet w tendencyjny sposób, fałszywie byli informowani przez wrogie architektom czynniki. Niestety—znanym nawet jest fakt, że Minister dopiero po opuszczeniu swego fotelu ministerjalnego, już jako człowiek prywatny orjentował się jak był w czasie swego urzędowania przez swoich najbliższych współpracowników, nawet fachowców w błąd wprowadzany.

Oszczercstwo jest jak miecz gdy uderza, ale mgłą się staje gdy się je odpiera. Wiedzieli o tem urabiacze opinii.

Opinia Społeczeństwa, w planowy sposób dezorientowana, zaczęła powoli przywykać do myśli, że zarzuty stawiane architektom muszą chyba opierać się na realnych podstawach. Zaczęło się wypieranie architektów z właściwego im terenu pracy, z wyraźną szkodą dla architektonicznej kultury Kraju i często z wyraźną stratą dla Skarbu Państwa.

Sposobem działania jest, obserwowane od dłuższego czasu, zmniejszanie norm wynagrodzeń za szkic, projekt i kosztorys, a podnoszenie wynagrodzeń za rysunki wykonawcze i kierownictwo robotami, przyczem z reguły zaczyna się usuwanie architektów wolnopraktykujących od tych ostatnich czynności. Kierownictwa, otrzymują coraz częściej ludzie bez wykształcenia architektonicznego a przecież Państwo łoży duże sumy na kształcenie architektów i wypuszcza po kilkudziesięciu rocznie w świat, chyba nie w celu tworzenia niepotrzebnych specjalistów.

Jako ukoronowanie akcji, zaczęto już otwarcie i bezceremonjalnie usuwać architektów z już rozpoczętych przez nich robót, poruczając je ludziom bardziej „realnym”, czego efektem jest obecnie toczący się proces przeciwko inż. Ruszczewskiemu i tyle innych. Podobnego procesu, wytoczonemu przeciwko architektowi, kroniki Sądów Rzeczypospolitej nie notują.

Ostatnie wystąpienie Prof. Bartla, byłego dziekana wydziału architektury Politechniki Lwowskiej, jest jaskrawą ilustracją istniejących stosunków i tendencji.

Rada Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich przesyła na ręce Redakcji „Architektury i Budownictwa” list otwarty do P. Prof. Bartla w sprawie jego zeznań w procesie przeciwko inż. Ruszczewskiemu, który poniżej in extenso drukujemy.

T. N.

Do Pana Profesora

Kazimierza Bartla

WE LWOWIE

Dnia 20 i 21 kwietnia r. b. organy codziennej prasy warszawskiej, zamieściły streszczenie zeznań Pana Profesora, złożonych w charakterze świadka w sprawie toczącej się obecnie w Sądzie Okręgowym w Warszawie z oskarżenia inż. Edwarda Ruszczewskiego.

W trakcie zeznań swoich podał Pan Profesor do powszechnej wiadomości między innymi co następuje:

1. Że architekt projektujący mały dwuizbowy domek dla K. O. P'u. umówił się o honorarium procentowe od kosztów budowy, a gdy domek ten pobudowano sto razy, to honorarium jego stokrotnie mu wypłacono, co dało w wyniku, zawrotnie dużą sumę. Fakt ten był rzekomo jednym z powodów, że b. Minister R. P. p. Jędrzej Moraczewski podjął walkę z tym stanem rzeczy i przez Niego dopiero wprowadzony cennik obniżył honorarium architektów o 50%. Jednocześnie Pan Minister R. P. dla potanienia budowy zorganizował własne biura architektoniczne M. R. P., co miało dać duże oszczędności Skarbowi Państwa.

2. Że plany Gmachu pocztowego przy ul. Grójeckiej a później plany Centrali Telefonów przy ul. Poznańskiej, nie były planami a szkicami bez podania nawet w nich wymiarów i miały kosztować dużo ponad 100 000 złotych i że normy, według których obliczano honorarium architekta za powyższe prace, wielokrotnie przewyższały późniejsze normy M. R. P.

W zeznaniu tem zaatakował Pan Profesor ogół architektów polskich a w szczególności dwóch architektów: jednego z nich jako autora realizowanych planów budowy Korpusu Ochrony Pogranicza i ówczesnego Pełnomocnika Dow. Korpusu dla spraw tech. budowlanych, nie wymienionego przez Pana imiennie, arch. Tadeusza Nowakow-

skiego i drugiego, również cytowanego przez Pana anonimowo, arch. Tadeusza Tołwińskiego profesora Politechniki Warszawskiej, autora pierwotnych projektów Gmachu Telegrafu i Telefonów.

Rada Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich poczuwa się do obowiązku sprostowania podanych Przez Pana Profesora, niezgodnych z prawdą i krzywdzących wiadomości.

Ad 1. Kubatura domku (strażnicy) dla K. O. P. wynosiła 910 m³ i kosztorys jej, obliczony przez Ministerstwo R. P. wynosił—60 000 zł. a honorarium architekta obliczone według norm Pana Ministra Moraczewskiego, wynosiłoby 2220 zł. Ponieważ, według Pańskiego twierdzenia, normy, według których obliczano honorarium arch. T. Nowakowskiego były o 50% wyższe, wynosiłoby to 3330 zł. Przy stokrotnym pobudowaniu tego typu i po wypłaceniu, według Pańskich wiadomości, stokrotnego honorarium architekcie, suma ta wzrosłaby rzeczywiście do zawrotnej wysokości 333 000 zł. A teraz jak wygląda prawda? Arch. T. Nowakowski otrzymał polecenie wykonania planów K. O. P. na podstawie trzykrotnego stawania do bezpłatnego konkursu, gdzie za każdym razem utrzymywał się na pierwszym miejscu. Za projekt strażnicy otrzymał na zasadzie umowy zawartej z M. R. P. honorarium 1215 zł. a za prawo budowania według tych planów dowolnej ilości strażnic i za niepraktykowany pośpiech w wykonaniu zamówienia dalsze 607 zł. i groszy 50 co stanowi w sumie Zł. 1822 gr. 50. Jak widać z tego, to honorarium arch. Nowakowskiego było o 55% niższe od późniejszych norm M. R. P. a przeszło 182, razy mniejsze niż to Pan zeznał przed Sądem Koronnym, Panie Profesorze.

W jaki sposób wywiązał się arch. Nowakowski ze swego obowiązku, oświećla:

Delegat M. R. P. w sprawozdaniu swoim z roku 1931 z budowy K. O. P. (część II, str. 13).

„Jeżeli wziąć za obiekt porównania strażnicę typu K. O. P. arch. T. Nowakowskiego z r. 1924 i strażnicę zreformowaną Biura Architektoniczno-Konstrukcyjnego Dyr. R. P. z r. 1927 i przeanalizować te typy, to okazuje się że ten ostatni nie posiada tych walorów architektonicznych jakichby należało oczekiwać po 3-letnim doświadczeniu życiowym i ostrej krytyce różnych czynników. Ani ekonomiczność formy, ani stosunek powierzchni dachu do powierzchni zabudowanej, ani stosunek powierzchni okien do powierzchni podłóg, standaryzacja okien i drzwi, stosunek powierzchni ogrzewalnej pieców do kubatury ogólnej, ani rozchód cegły na 1 m² pow. użytkowej nie mają przewagi w projekcie zreformowanym nad dawniejszym typem arch. Nowakowskiego, odwrotnie posiadają w tych wypadkach mniejsze walory“. Poza tem także (część I str. 92) pisze: w 1929 r. dnia 15 listopada, po skonkretyzowaniu wyników dochodzeń i kolaudacji, ówczesny Minister R. P. Inż. J. Moraczewski scharakteryzował akcję budowy pomieszczeń dla K. O. P. w następujących słowach: „Polska w dziedzinie budownictwa nie ma się czem tak bardzo pochwalić, ale budową dla K.O.P. może się poszczycić, tam nadużyć nie było. Wyniki przeszły moje oczekiwania“.

Ad 2. Projekt gmachu Centrali nie był „szkicem“ — jak twierdzi Pan Profesor, lecz był wynikiem długotrwałych studjów, licznych szkiców i wszechstronnie opracowanych wcześniejszych projektów, wykonanych przez prof. arch. Tołwińskiego w okre-

się od 1923 r. do 1928, Prof. Tołwiński wykonał po kilka alternatywnych planów, uwzględniających następujące place: Plac Marszałka Piłsudskiego (2 alternatywy), Plac Napoleona, Plac przy zbiegu ul. Poznańskiej i Nowogrodzkiej (kilka alternatyw). W szeregu wymienionych prac, znajdują się dwa projekty nagrodzone pierwszymi nagrodami na dwóch kolejnych konkursach, ogłoszonych przez Ministerstwo Robót Publicznych.

Kwota wypłacona arch. Tołwińskiemu, jako honorarjum, wynosi zł. 57 000, jak to stwierdza protokół N. I. K., nie zaś „znacznie ponad zł. 100 000”, jak to stwierdził Pan Profesor podkreślając „matematyczną ścisłość swych twierdzeń”.

Umowa arch. Tołwińskiego została nagle, po złożeniu przezeń projektu, bez podania przyczyn — zerwana, przyczem o zerwaniu umowy zawiadomiono go dopiero po upływie ośmiu miesięcy od chwili złożenia przez niego projektu.

Z powyższych wyjaśnień wynika niezbicie, że zeznania Pana Profesora w części dotyczącej wysokości honorarjum, wypłacanego architektom wogóle, a arch. Nowakowskiemu i prof. Tołwińskiemu w szczególności nie odpowiadają rzeczywistości i są dla nich w najwyższym stopniu krzywdzące.

Rada Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich

inż.-arch. Brukalski Stanisław
„ Majewski Stefan
„ Paprocki Adam
„ Przybylski Czesław
„ Talko-Porzecki Maciej
„ Żórawski Juljusz.

Warszawa, dnia 3 maja 1933 r.

Okopy Św. Trójcy
Strażnica K. O. P.

I. Janusz Ostrowski, Jadwiga Tittenbrun i Zygmunt Stępiński. Projekt konkursowy małego domku Nr. 481. Zakup. Premja.

Rzuty i przekrój na str. 102.

SPRAWOZDANIE Z WYNIKU KONKURSU NA OPRACOWANIE WZOROWYCH TYPÓW DLA DROBN. BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

Jako dalsze rozwinięcie rozpoczętej w roku zeszłym akcji popierania drobnego budownictwa mieszkaniowego i w związku z tym w celu otrzymania racjonalnych planów, Bank Gospodarstwa Krajowego ogłosił w dniu 12 stycznia 33 r. Konkurs na opracowanie wzorowych typów dla drobnego budownictwa mieszkaniowego.

W dniu 12 stycznia 1933 r. Bank Gospodarstwa Krajowego ogłosił za pośrednictwem Związku Stowarzyszeń Architektów Polskich konkurs na wzorowe typy dla drobnego budownictwa mieszkaniowego.

Program konkursu.

Konkurs ma objąć:

I. Projekty domów drewnianych jednorodzinnych wolnostojących.

Typ A. projekt domu 2 izbowego (pokój i kuchnia) o powierzchni użytkowej 35 — 40 m² przewidujący rozbudowę do 3 -ch izb o powierzchni 50 — 56 m².

Typ B. projekt domu 3 izbowego (2 pokoje z kuchnią) o powierzchni użytkowej 50 — 56 m², przewidujący rozbudowę do 4-ch izb o powierzchni użytkowej 62 — 70 m².

Typ C. projekt domu 4 izbowego (3 pokoje i kuchnia) o powierzchni użytkowej 62 — 70 m², przewidujący rozbudowę do 5-ciu izb o powierzchni użytkowej 75 — 90 m².

(Powierzchnię użytkową oznacza się sumą powierzchni podłóg wszystkich pomieszczeń z wyjątkiem piwnic i strychów).

II. Projekty domów ogniotrwałych jednorodzinnych wolnostojących.

A. projekt domu 2 izbowego (pokój i kuchnia) o powierzchni użytkowej 35 — 40 m², przewidujący rozbudowę do 3-ch izb o powierzchni użytkowej 50 — 56 m².

B. projekt domu 3 izbowego (2 pokoje i kuchnia) o powierzchni użytkowej 50 — 56 m², przewidujący rozbudowę do 4 izb o powierzchni użytkowej 62 — 70 m².

C. projekt domu 4 izbowego (3 pokoje i kuchnia) o powierzchni użytkowej 62 — 70 m², przewidujący rozbudowę do 5 izb o powierzchni użytkowej 75 — 90 m².

Projekty powinny przewidywać:

1) budowę jak najoszczędniejszą ale trwałą o najprostszej konstrukcji, dającą pod względem gospodarczym, mieszkaniowym i higienicznym jaknajlepsze warunki;

2) ściany powinny odpowiadać warunkom termicznym (— 20⁰ zewnątrz + 20⁰ wewnątrz);

3) projektować należy tylko domy o dachach stromych, krytych ogniotrwało; przy czym należy uwzględnić możliwość urządzenia pomieszczeń mieszkalnych na poddaszu, a dostęp do nich powinien prowadzić przez schody;

4) w każdym domu należy przewidzieć miejsce na klozet i wannę;

5) wysokość pomieszczeń w świetle 2,70 m (pokoje poddaszne mogą mieć 2,30 w świetle);

6) domy powinny być ogrzane zapomocą pieców, przy czym należy zwrócić uwagę, aby wszystkie pomieszczenia były odpowiednio do przeznaczenia ogrzane;

7) każdy domek powinien posiadać piwnicę przesklepioną z dogodnym dostępem (ew. z zewnątrz), wysokość w świetle 1,70 m;

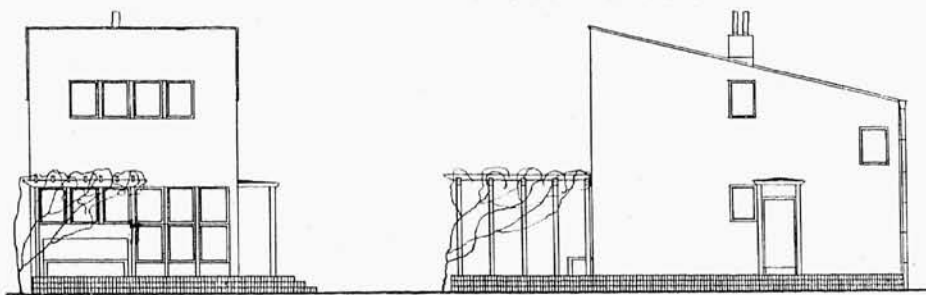
8) w domach 4 i 5-cio izbowych należy przewidzieć możliwość odnajęcia 1 resp. 2 pokoi.

9) wskazanem jest zastosowanie otworów drzwiowych i okiennych znormalizowanych.

Warunki konkursu.

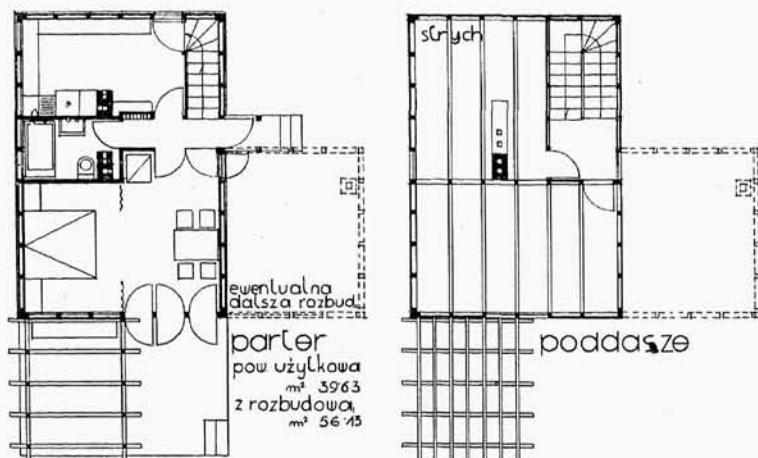
1. Plany należy wykonać w podziale 1 : 100; składać się one powinny z następujących planów:

- rzuty wszystkich kondygnacji,
- przekroju,
- 4-ch elewacji,
- szczegółów konstrukcyjnych 1 : 50,
- perspektywy,
- opisu technicznego, (na planach należy umieścić ważniejsze meble).

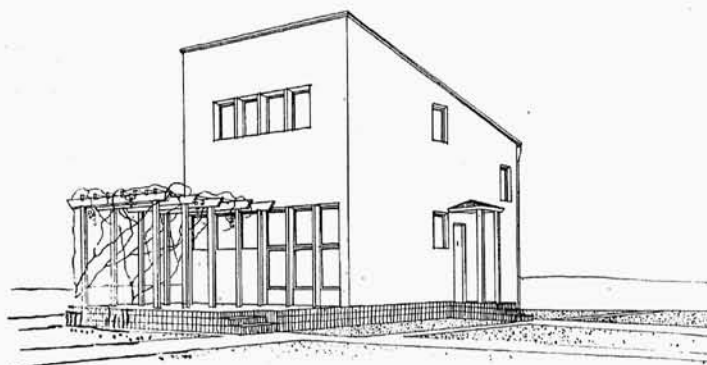
2—4 Arch.: Stefan Świszczowski i Stanisław Wąs.
Projekt konkursowy małego domku, Nr. 489. Zakup.
Premja.

Rzuty i elewacje 1 : 200

ewentualna
dalsza rozbud.
parter
pow. użytkowa
m² 39,63
z rozbudową
m² 56,43

słrych
poddasze

2. W konkursie mogą brać udział obywatele polscy oraz Polacy
be: względu na przynależność państwową.

3. Zapytania w odniesieniu do ewentualnych wątpliwości
konkursowych należy nadsyłać najpóźniej do dnia 25-go stycznia
1933 r. pod adresem — Bank Gospodarstwa Krajowego w War-
szawie „Konkurs na opracowanie wzorowych typów dla drobnego
budownictwa mieszkaniowego”.

Pytania powinny być anonimowe.

4) Ewentualne uzupełnienia do programu, wynikłe na skutek
nadesłanych pytań, otrzymywać będzie można w Banku Gospo-
darstwa Krajowego od dnia 30 stycznia 1933 roku począwszy.

Termin nadsyłania prac pod adresem: Bank Gospodarstwa Kra-
jowego, Warszawa. Al. Jerozolimska 1 „Konkurs na opracowanie
wzorowych typów dla drobnego budownictwa mieszkaniowego”
upływa w dniu 20 lutego 1933 r. Projekty otrzymane pocztą po dniu
25 lutego nie będą rozpatrywane.

Prace należy składać w zapieczętowanych tekach (nie rulonach)
wraz z zapieczętowaną kopetką, zawierającą nazwisko i dokładny
adres autora. Każda teka przy odbiorze otrzyma numer porządkowy,
który będzie godłem projektu. Autorzy prac zamiejscowych zechcą
podać na opakowaniu adres, pod jakim należy przesłać im pokwi-
towania z odbioru nadesłanej pracy konkursowej i jej numer porząd-
kowy.

Sąd konkursowy zbierze się i rozpatrzy prace nadesłane nie
później, jak do dnia 8-go marca 1933 r.

Po zakończeniu przewodu sądowego wszystkie prace wystawio-
ne będą na widok publiczny w lokalu Banku Gospodarstwa Krajo-
wego.

Sąd Konkursowy wyznaczy do zakupienia 24 prace po Zł.
350.— każda z tem, że z każdego typu zakupione będą 4 prace.

Prócz tego cztery prace, przez Sąd uznane za najlepsze z pośród
zakupionych, otrzymają dodatkowe premje po zł 500.— każda,
z tem, że z premje otrzymają projekty domów drewnianych, a 2
premje projekty domów ogniotrwałych.

Poza pracami zakupionymi będą prace wyróżnione, jako za-
szczytne wzmianki, z tem, że z prac tych B. G. K. będzie mógł za-
kupić według uznania dalsze prace po zł 350.— każda.

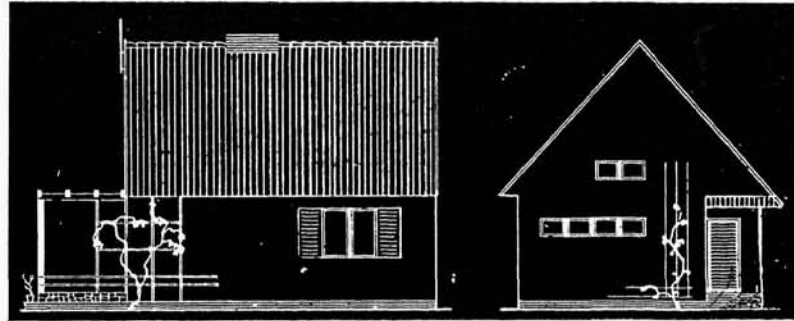
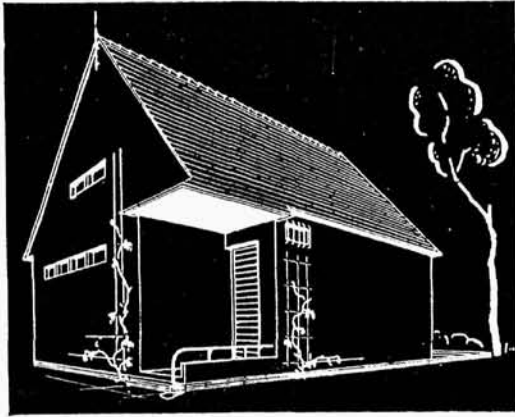
Zakupy i premje będą niezwłocznie po ogłoszeniu wyniku
konkursu wypłacone przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Prace zakupione stają się własnością B. G. K. przyczem za-
strzega się prawo reprodukcji.

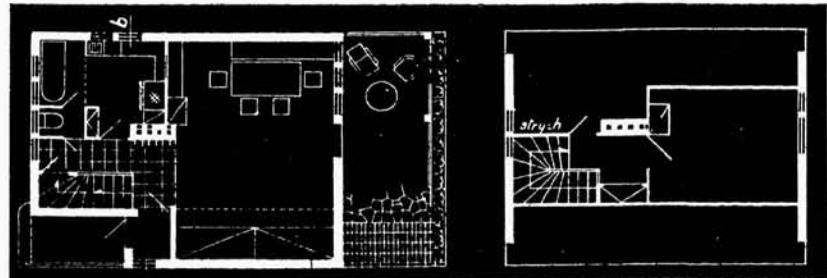
Prace nieodebrane do dnia 1-go maja stają się własnością Banku
Gospodarstwa Krajowego — koperty zawierające nazwiska autorów
będą zniszczone.

Skład Sądu Konkursowego stanowią:

Prezes Honorowy *Dr. Roman Górecki*, Prezes B. G. K. Sę-
dziowie: *Dr. Tadeusz Garbusiński*, B. G. K., *Inż. Bronisław Stawiski*,
M. S. Wewn. *Inż. Arch. Aleksander Raniecki*, M. S. Wewn. *Inż.*
Arch. Juliusz Puterman, Min. Pocht. i Telegr. *Inż. Arch. Jerzy*
Stachiewicz, B. G. K. *Inż. Arch. Edmund Dunin*, Kom. Rozb. m. st.
Warszawy. *Teodor Toeplitz*, Pol. Tow. Ref. Mieszk. *Michał Kaczo-*
rowski, Prez. Rady Min. *Melchior Wańkowicz*, Kom. Ekon. Rady
Min. *Inż. Konstanty Rozwadowski*, Min. Skarbu. *Inż. Marjan Po-*
nikiewski, Min. Op. Społ. *Inż. Ksawery Glazer*, Nacz. Dyr. Lasów
Państw. *Prof. Józef Gałęzowski*, Z. S. A. P. (Kraków). *Prof. Tadeusz*
Tolwiński Z. S. A. P. (Warszawa). *Inż. Arch. Józef Szanajca* Z. S. A. P.

Rzuty i elewacje 1 : 200

5 — 7. Arch.: A. Hryniewiecka-Piotrowska, arch. L. Nowak-Białostocka i arch. R. Piotrowski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 149. Zakup. Premja.

(Warszawa). Inż. Arch. Juljusz Żórawski Z. S. A. P. (Warszawa). Zastępcy: Prof. J. Bagiński Z. S. A. P. (Lwów), Inż. Arch. Tadeusz Czarniecki Z. S. A. P. (Poznań), Inż. Arch. Adam Paprocki Z. S. A. P. (Warszawa). Sekretarz konkursu: Inż. Arch. Romuald Gutt.

Dnia 30 stycznia 1933 r. ogłoszono odpowiedzi na zapytania opracowane przez Sekretarza i uzgodnione z Sędziami Konkursu

Odpowiedzi na zapytania.

1. Wyjaśnienia dotyczące formy i nachylenia dachu:
Konstrukcja dachów i nachylenie dachów powinny być takie, ażeby umożliwiły wykorzystanie poddasza do celów mieszkalnych lub conajmniej gospodarczych.
2. Wyjaśnienia dotyczące rozbudowy domu:
Rozbudowę domu dokonać można zarówno jako powiększenie domu w poziomie lub też przez rozbudowę poddasza.
3. Wyjaśnienia dotyczące ilości kondygnacyj:
Projektowane pomieszczenia mieścić się mogą zarówno w przyziemiu, jak i w dachu.
4. Wyjaśnienia dotyczące klatek schodowych:
Schody należy projektować w każdym domu posiadającym w pierwszym stadjum izby mieszkalne na poddaszu. O ile wykonanie izb poddasznych przewidziane jest w przyszłości, należy przewidzieć miejsce na schody. Powierzchnię zajęta przez schody wlicza się do powierzchni użytkowej. Schody winny się znajdować wewnątrz budynku.
5. Wyjaśnienia dotyczące kuchni i pomieszczeń dla służby:
Kuchnie mogą być zaprojektowane jako:
 - a) Pomieszczenie gospodarcze o wymiarach dostatecznych dla wykonania tylko czynności gospodarczych.
 - b) Jako kuchnie mieszkalne, w których:
 - 1) może być wydzielona część gospodarcza,
 - 2) lub część mieszkalna.

W kuchni należy przewidzieć miejsce na zlew.

Można projektować niewielkie pomieszczenia bezpośrednio oświetlone (alkowy).

6. Wyjaśnienia dotyczące pomieszczeń na wanny i klozet:

Intencją ogłaszających konkurs jest, aby w każdym domu było pomieszczenie odpowiednio oświetlone i ogrzane do mycia się. Pomieszczenie może być wspólne z klozetem i powinno umożliwić ustawienie wanny (ewent. krótkiej) względnie natrysku. Sposób nagrzewania wody jaknajprostszemu w urządzeniu.

7. Wyjaśnienia dotyczące projektowania ganków, werand i t. p.:

Ganki i t. p. mogą być projektowane (w powierzchnię użytkową wliczone nie będą) należy jednak pamiętać o punkcie I-ym Programu konkursu.

8. Wyjaśnienia dotyczące zapytania czy należy podawać elewację przed czy po rozbudowie:

O ile sylweta domu przez rozbudowę ulegnie zasadniczej zmianie należy podać elewację i perspektywę przed i po rozbudowie.

9. Wyjaśnienia dotyczące szczegółów konstrukcyjnych pkt. 1 warunków konkursu:

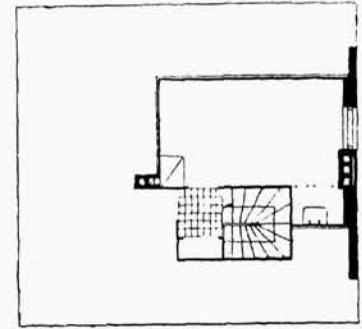
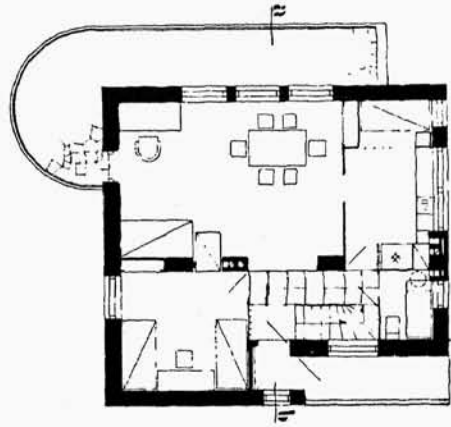
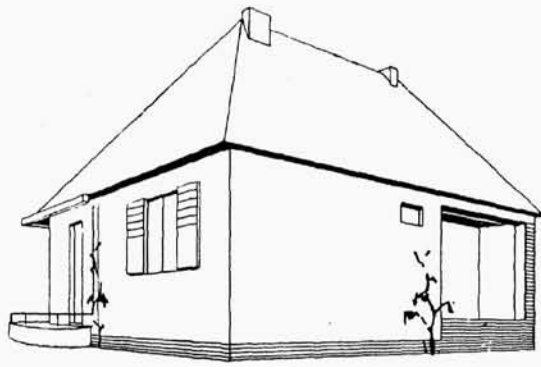
Szczegóły konstrukcyjne należy podać o ile projektowana konstrukcja nie jest zwyczajowo używana.

10. Wyjaśnienia dotyczące używania materiałów zastępczych: Użyte mogą być te materiały ekonomiczne, które zdały próbę pod każdym względem.

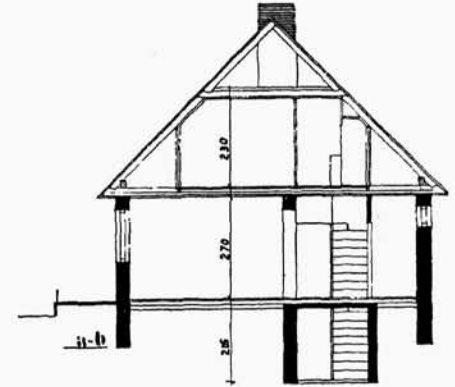
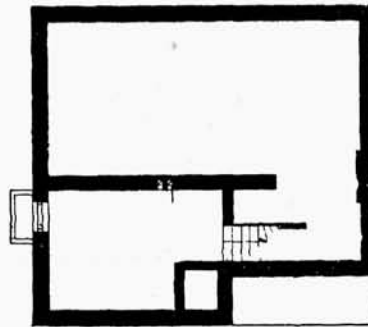
11. Wyjaśnienia dotyczące używania drewna w domach ogniotrwałych:

Można używać drewno. Należy uwzględnić odnośne przepisy Ustawy Budowlanej Rzplitej.

12. Wyjaśnienia dotyczące ścian, punkt 2-gi Programu konkursowego:

Rzuty i elewacje 1 : 200

8—11. Arch.: A. Hryniewiecka-Piotrowska, L. Nowak-Białostocka i R. Piotrowski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 178. Zakup. Premja.

Należy używać takie ściany, które odpowiadają pod względem termicznym ścianom z cegły gr. 55 cm (2 cegły).

13. Wyjaśnienia dotyczące zastosowania otworów (Poz. 9 Programu konkursowego):

Należy przyjąć wymiary drzwi i okien opracowane przez Komitet normalizacyjny.

14. Wyjaśnienia dotyczące ilości prac, jakie przesłać może każdy z konkurentów:

Każdy z konkurentów wykonać może dowolną ilość prac, lecz każdą pracę należy złożyć w osobnym opakowaniu.

15. Wyjaśnienia dotyczące zapytania co do ewentualnych zakupów:

Tylko prace odpowiadające warunkom konkursowym mogą być premjowane i zakupione.

16. Wyjaśnienia dotyczące zapytania co do praw autorskich:

B. G. K. ma prawo wykonać sam lub za pośrednictwem instytucji ad hoc stworzonej pokazowe domy.

B. G. K. ma prawo powielać i publikować projekty bez żadnych ograniczeń sam, lub za pośrednictwem instytucji. B. G. K. ma prawo sprzedawać rysunki wykonawcze, jednakże za każdy sprzedany rysunek wykonawczy pobiera opłatę, z której na rzecz autora projektu wypłaconą będzie suma, której wysokość zostanie ustalona później.

Konkurs obesany został jak dotąd żaden w Polsce, wpłynęło bowiem 635 projektów odpowiadających warunkom konkursowym.

Po otwarciu kopert i sprawdzeniu zawartości stwierdzono 635 projektów, które obejmowały grupy:

	Typ A	B	C
Drewniane	126	99	83 = 308 drewn.
Murowane	128	99	100 = 327 murow.
	254	198	183
	Typ A	B	C

Następnie Sekretarz, wspólnie z jednym członkiem Sądu konkursowego rozpatrywali prace, które podzielono na 5 grup.

Do grupy V-ej zaliczono prace najslabsze.

Do grupy IV-ej zaliczono prace najslabsze z pozostałych, posiadające przytem następujące wady:

1) Rzut skomplikowany. 2) Rozbudowa niewłaściwa. 3) Na typ nieodpowiedni.

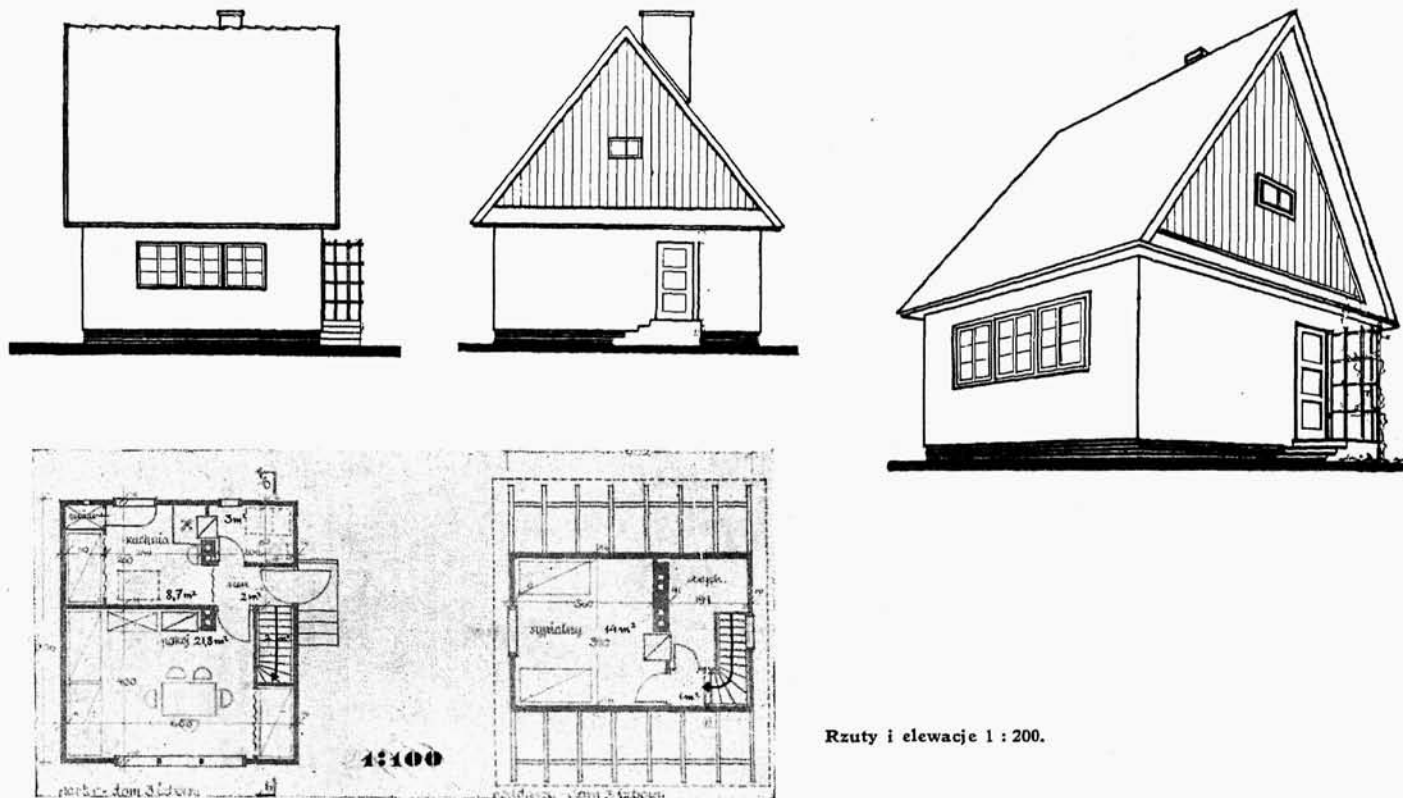
Pozostałe prace zostały jeszcze raz sprawdzone, czy odpowiadają one warunkom konkursowym poczem zaliczono.

Do grupy III te, które były wyraźnie od pozostałych slabsze.

Resztę prac badano, szczegółowo opisując projekt po projekcie, poczem umieszczano je zależnie od wyniku opisu w grupie II lub I.

Prace do zakupów proponował Sekretarz wybierać z grupy I-szej.

Sąd konkursowy pod przewodnictwem pana Prezesa B. G. K. Dr. Romana Góreckiego zebrał się po raz pierwszy dnia 7-go lutego; w dniu tym Sekretarz konkursu złożył sprawozdanie, które przyjęto do wiadomości i postanowiono przystąpić w pierwszym rzędzie

Rzuty i elewacje 1 : 200.

12 — 15. Arch.: Marjan Rybczyński i Ludwik Dąbrowski. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 59. Zakupiony. Premja.

do przeglądu prac zdyskwalifikowanych (nie odpowiadających warunkom konkursu).

Następnie przystąpiono do oceny grupy V-ej.

Każdy z sędziów przeglądał prace powyższej grupy, odkładając te, które jego zdaniem, nadawały się do dalszej oceny.

Ostatecznie grupa V-a składała się ze 159-ciu prac.

W grupie tej zebrano te prace, które jako bardzo słabe nie miały szans do ubiegania się o nagrodę.

Są to następujące numery:

1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 16, 17, 18, 29, 31, 32, 34, 36, 38, 40, 41, 44, 50, 54, 55, 58, 62, 64, 66, 74, 77, 80, 82, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 112, 113, 115, 116, 117, 118, 122, 124, 130, 131, 132, 133, 136, 158, 163, 167, 168, 173, 180, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 213, 214, 215, 224, 247, 252, 254, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 278, 279, 284, 286, 288, 293, 299, 302, 309, 311, 315, 316, 320, 321, 324, 333, 334, 345, 347, 349, 351, 359, 369, 370, 379, 380, 385, 386, 387, 388, 389, 391, 407, 408, 411, 412, 414, 415, 416, 419, 421, 424, 428, 433, 436, 437, 438, 439, 440, 442, 444, 447, 453, 457, 465, 467, 472, 474, 483, 491, 496, 498, 500, 501, 502, 505, 509, 512, 513, 517, 519.

Następnie wyeliminowano prace, które nie mają specjalnych zalet — a posiadają następujące wady:

a) Rozbudowa niewłaściwa. b) Rzut bez większych zalet. c) Projekt nie nadaje się na typ. W grupie IV-ej pozostały następujące prace:

12, 13, 14, 15, 20, 25, 37, 42, 48, 56, 61, 63, 71, 72, 73, 78, 83, 84, 86, 95, 128, 129, 145, 150, 175, 193, 206, 211, 212, 218, 220, 231, 238, 248, 253, 255, 267, 276, 281, 282, 285, 291, 295, 308, 323, 325, 326, 327, 335, 348, 350, 352, 353, 367, 409,

423, 425, 429, 455, 466, 476, 480, 484, 486, 488, 492, 499, 506, 508, 516 = 70 prac.

Następnie zestawiono pozostałe prace dając im stopnie za:

1) Typowość, 2) Rzut, 3) Rozbudowę, 4) Konstrukcję, 5) Architekturę.

Prace, które jednogłośnie otrzymały ocenę słabych, zatrzymano w grupie III-ej. Jeżeli praca otrzymała choć jeden głos, zaliczona została do prac lepszych. Zdarzało się również, że prace obniżano do kategorii IV-ej. W ten sposób zatrzymano w grupie III-ej:

Typ: drewniane A.: 298, 357, 310, 294, 146, 390, 89, 472, 452, 330, 154, 23, 244, 11, 459, 410, 246, 229, 199, 24, 493, 478, 463, 446, 107, 283, 317, 237, 344, t. j. razem 29.

Prace 86, 466, 409 przeznaczono do grupy IV.

Murowane A.: zatrzymano Nr. Nr.:

43, 504, 277, 11, 277, 139, 472, 268, 312, 332, 446, 518, 232, 3, 485, 338, 462, 51, 176, 456, 312, 449, 13. Razem = 22.

Nr. 425 do kat. IV.

Drewniane B.: 472, 392, 297, 174, 459, 234, 314, 57, 52, 426, 519, 446, 33, 26. Razem 14.

Murowane B.: 354, 273, 138, 431, 287, 251, 472, 376, 430, 446, 445, 121, 119. Razem 13.

Drewniane C.: 143, 171, 233, 190, 148, 459, 140, 159, 209, 355, 165, 448, 53, 30, 498, 519, 27, 57, 87. Razem 19.

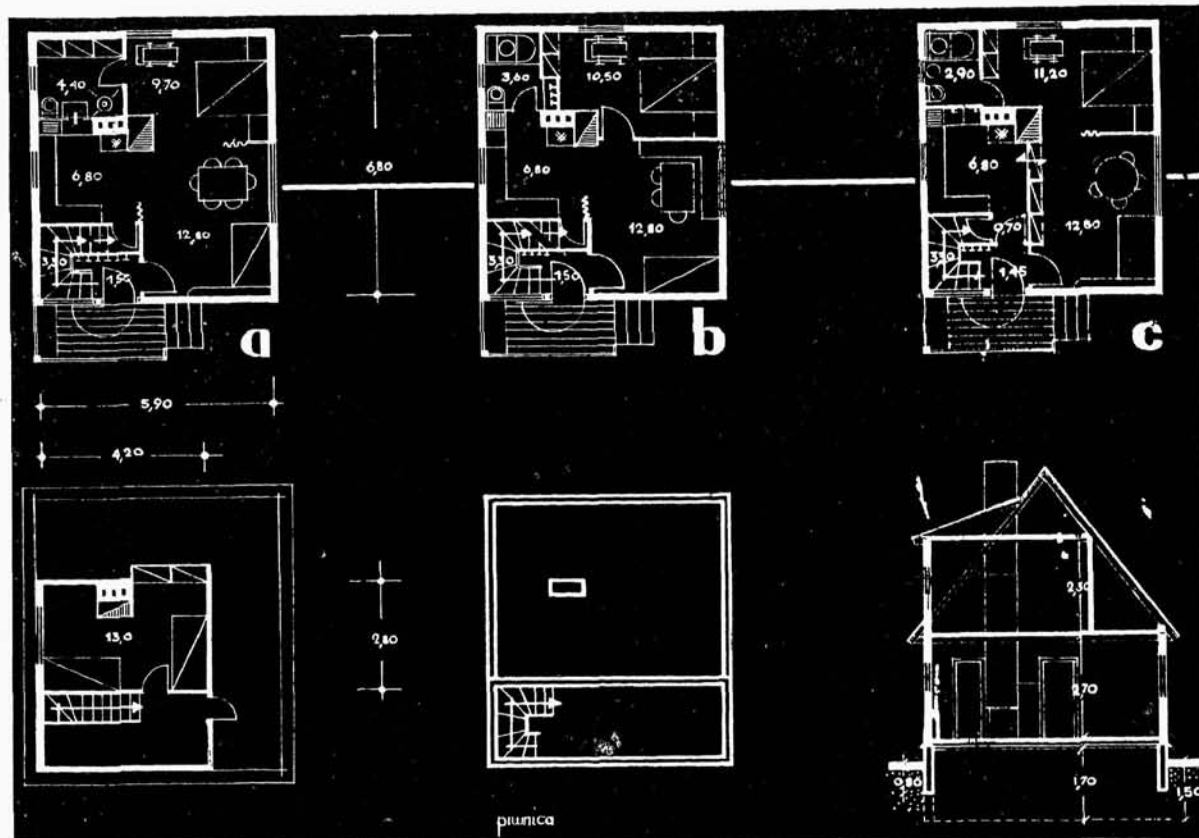
Nr. 61 do grupy IV.

Murowane C.: 239, 235, 377, 153, 216, 458, 503, 518, 250, 162, 301, 482, 292, 450, 60. Razem 15.

Nr. Nr. 498 i 388 do grupy IV.

Razem zostawiono w grupie III 112 prac

Cofnięto do grupy IV 7 prac.

(Elewacja na str. 97).

16. Arch.: Janusz Ostrowski, Jadwiga Tittenbrun i Zygmunt Stępiński. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 481. Zakup. Premja.

Pozostały zatem do dalszej oceny następujące prace:

Drewniane A.: 489, 481, 191, 358, 148, 374, 57, 134, 226, 396, 127, 393, 67, 59, 114, 185, 157, 156, 472b, 372, 65, 289, 192, 155, 170, 97, 473, 243, 85, 328, 406, 508, 51. Razem 33.

Murowane A.: 451, 249, 366, 81, 331, 394, 187, 381, 186, 304, 305, 307, 230, 306, 460, 507, 240, 464, 177, 142, 341, 459, 258, 208, 378, 39, 405, 166, 76. Razem 29.

Drewniane B.: 49, 183, 371, 182, 382, 88, 362, 221, 188, 189, 340, 227, 300, 161, 184, 373, 443, 303, 398, 169, 46, 114, 35, 207, 399, 114, 210, 111, 69, 269. Razem 30.

Murowane B.: 178, 228, 375, 384, 383, 205, 400, 217, 45, 461, 514, 360, 68, 401, 454, 22, 507, 290, 363, 256, 459, 339, 152, 151, 518, 519, 313, 280, 164. Razem 29.

Drewniane C.: 135, 402, 361, 114, 342, 296, 356, 364, 245, 270, 147, 181, 274, 318, 242, 75, 475, 97, 346. Razem 19.

Murowane C.: 477, 141, 223, 272, 21, 432, 137, 257, 395, 397, 271, 219, 337, 343, 459, 204, 179, 225, 449 A. Razem 19.

Następną czynnością była dalsza analiza i stawianie stopni jak poprzednio, przyczem zatrzymano w grupie II-iej te prace, które nie otrzymały żadnego głosu, który by je do dalszego przeznaczania rozpatrywania.

Tym sposobem otrzymano grupę prac wyróżnionych.

Następną funkcją było kolejne segregowanie prac przez głosowanie przyczem ustalono, że prace które zdobyły więcej jak połowę głosów obecnych mają prawo do ubiegania się o nagrodę.

W dalszym ciągu wybrano komisję, która te prace miała jeszcze raz poddać analizie i wypowiedzieć się o nich na ostatnim posiedzeniu. Poniżej podaje się tabele prac wyróżnionych.

Drewniane A.

489 — 16 gł., 149 — 16 gł., 59 — 16 gł., 481 — 15 gł., 374 — 12 gł., 226 — 11 gł., 441 — 11 gł., 65 — 9 gł., 67 — 9 gł., 396 — 7 gł., 134 — 7 gł., 57 — 6 gł., 358 — 5 gł., 191 — 4 gł., 156 — 3 gł., 393 — 2 gł., 185 —, 289 —, 192 —.

Murowane A.

451 — 12 gł., 258 — 11 gł., 304 — 9 gł., 307 — 9 gł., 381 — 8 gł., 230 — 8 gł., 460 — 6 gł., 366 — 5 gł., 81 — 4 gł., 187 — 3 gł., 177 — 2 gł., 306 — 1 gł., 305 —, 331 —.

Drewniane B.

340 — 16 gł., 373 — 15 gł., 398 — 14 gł., 227 — 13 gł., 114 — 10 gł., 399 — 8 gł., 188 — 6 gł., 189 — 5 gł., 182 — 5 gł., 69 — 5 gł., 161 — 4 gł., 210 — 4 gł., 300 — 3 gł., 303 — 3 gł., 111 — 1 gł.

Murowane B.

178 — 17 gł., 228 — 13 gł., 205 — 13 gł., 339 — 10 gł., 375 — 10 gł., 256 — 9 gł., 507 — 5 gł., 383 — 5 gł., 290 — 4 gł., 164 — 4 gł., 518 — 3 gł., 384 — 3 gł., 45 — 2 gł., 514 — 2 gł., 454 — 2 gł.

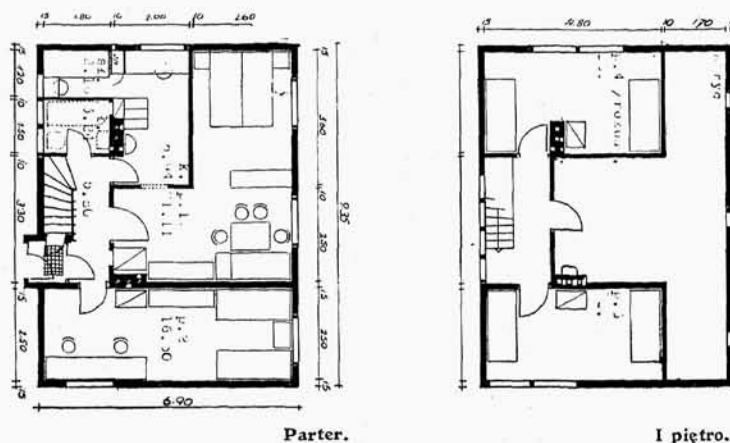
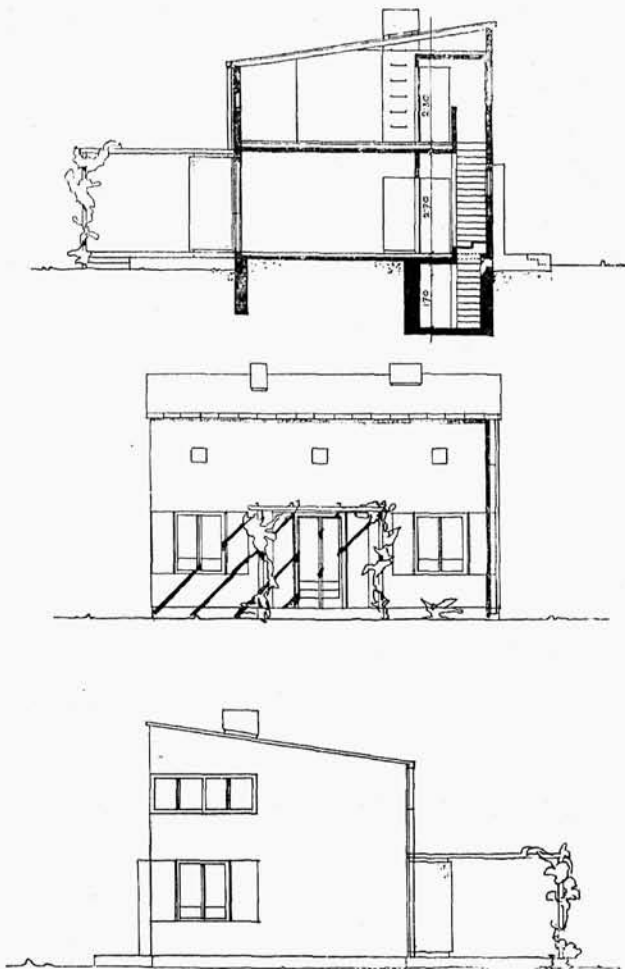
Drewniane C.

135 — 14 gł., 342 — 13 gł., 318 — 13 gł., 346 — 13 gł., 475 — 12 gł., 75 — 10 gł., 402 — 6 gł., 364 — 6 gł., 361 — 3 gł., 97 — 2 gł., 356 —.

Murowane C.

141 — 16 gł., 271 — 16 gł., 477 — 14 gł., 432 — 10 gł., 343 — 10 gł., 223 — 9 gł., 179 — 4 gł., 395 — 3 gł., 257 — 2 gł., 337 —.

Dnia 2 marca zebrał się Sąd konkursowy pod przewodnictwem p. Prezesa Banku Dr. Góreckiego, który oznajmił, że ze względu

Rzuty i elewacje 1 : 200.

17—22. Arch. Jadwiga Dobrzyńska i Zygmunt Łoboda. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 441. Zakup. Premja.

na wielką ilość prac, oraz ich poziom wysoki przeznacza dodatkowo 5 000 zł., z których 1 500 zł. na 3 dodatkowe premje, a 3 500 zł. na zakupienie dalszych 10 prac wyróżnionych i prosi Sąd o zaopiniowanie, jakie prace mają być zakupione z pośród wymienionych.

Pozatem v. Prezes P. T. R. M. p. T. Toeplitz zakomunikował, że Towarzystwo przeznacza ze swoich funduszy 350 zł. na jeden zakup.

Przystąpiono w myśl warunków konkursu do wyboru 24 prac po 4 z każdej grupy, z pośród wyróżnionych.

Rozpoczęto od grupy A drewnianej:

Prace 489, 149, 59, 481 wybrano jednogłośnie do zakupu po 350 zł. każda.

W grupie A mur.:

Praca Nr. 451 wybrano jednogłośnie,

„ „ 304 otrzymała 15 głosów,

„ „ 258 „ 12 „

„ „ 307 „ 12 „

Pozatem praca 381 otrzymała 10 głosów

praca 230 otrzymała 7 głosów.

W grupie B drewn.:

Praca Nr. 340 wybrano jednogłośnie,

„ „ 373 „ „

„ „ 227 otrzymała 14 głosów,

„ „ 389 „ 12 „

Pozatem prace Nr. 114 otrzymała 3 głosy,

praca Nr. 399 otrzymała 1 głos.

W grupie B mur.:

Praca Nr. 178 wybrana jednogłośnie,

„ Nr. 205 „ „

„ Nr. 375 otrzymała 13 głosów,

„ Nr. 339 „ 8 „

Pozatem praca Nr. 228 otrzymała 7 głosów,

praca Nr. 256 otrzymała 5 głosów.

W grupie C drewn.:

Praca Nr. 346 otrzymała 12 głosów,

„ Nr. 135 „ 11 „

„ Nr. 342 „ 10 „

„ Nr. 318 „ 10 „

Pozatem praca 475 otrzymała 7 gł.

praca Nr. 75 głosu nie otrzymała.

W grupie C mur.:

Praca Nr. 141 wybrana jednogłośnie,

„ Nr. 271 „ „

„ Nr. 343 otrzymała 9 głosów,

„ Nr. 223 „ 9 „

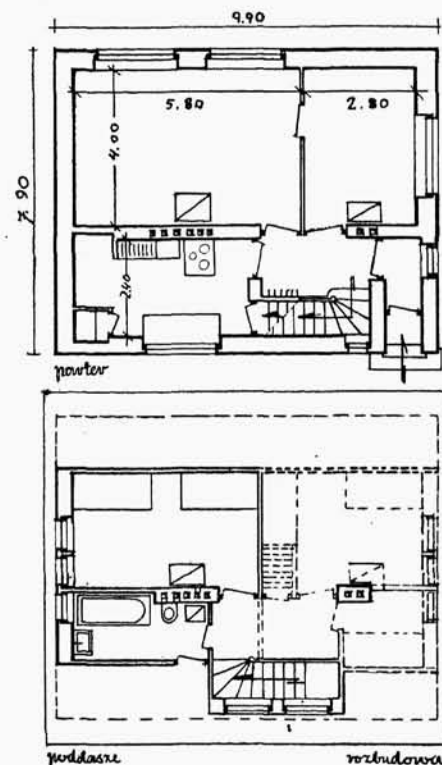
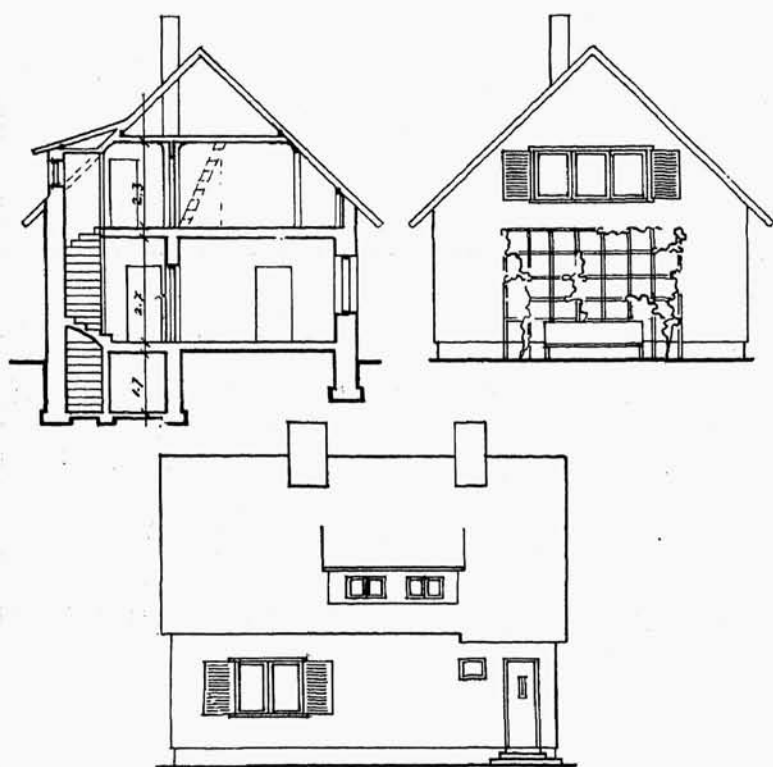
Pozatem praca Nr. 432 otrzymała 8 głosów,

praca Nr. 477 otrzymała 5 głosów.

Zgodnie z warunkami konkursowymi 4 prace miały otrzymać premję po 500 zł. każda, z czego 2 domy murowane i 2 drewniane.

W grupie domów drewnianych premję 500 zł. otrzymały prace Nr. 59 (dom A) i 149 (dom A).

W grupie domów murowanych premję 500 zł. otrzymały prace Nr. 178 (dom B) i 141 (dom C).

23 — 27. Arch.: Mieczysław Łokcikowski i Marja Wroczyńska (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 141. Zakupiony. Premja.

Jak widzimy premję otrzymały prace, które jednogłośnie wybrano do zakupów.

Po krótkiej przerwie przystąpiono do wyboru pracy, na zakup której P. T. R. M. przeznaczyło z funduszy własnych 350 zł. Jednogłośnie wybrano pracę Nr. 441.

Następnie przystąpiono do przyznania 3 premji dalszych (warunkami konkursowymi nieobjętych).

Po dyskusji:

Premje otrzymała praca Nr. 489 (13 głosów na 15 obecnych)
 „ „ „ Nr. 481 (9 „ „ „
 „ „ „ Nr. 441 (jednomyślnie).

Przejrzano raz jeszcze wszystkie pozostałe prace, z grupy wyróżnionych i po dyskusji przystąpiono do wyboru 10 prac które B. G. K. postanowił zakupić poza konkursem po 350 zł. każdej.

Zakupiono następujące prace:

1) Nr. 114 — 14 gł., (grupa B drewn.), 2) Nr. 507 — 13 gł. (grupa B mur.), 3) Nr. 226 — 12 gł. (grupa A drewn.), 4) Nr. 230 — 11 gł. (grupa A mur.), 5) Nr. 374 — 10 gł. (grupa A drewn.), 6) Nr. 381 — 10 gł. grupa A mur.), 7) Nr. 475 — 8 gł. (grupa C drewn.), 8) Nr. 228 — 8 gł. (grupa B mur.) 9) Nr. 477 — 7 gł. przy głosowaniu powtórnem 12 gł. (grupa C mur.), 10) Nr. 256 — 7 gł. przy głosowaniu powtórnem 11 gł. (grupa B mur.) 11) Nr. 75 — 7 gł.

Obecnych było 14 sędziów.

Po otwarciu kopert, okazało się, że autorami prac zakupionych są:

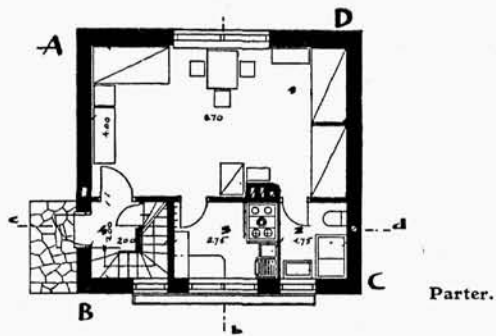
1) Arch. Stefan Świszczowski i Stanisław Wąs — zakupiony 1 projekt z premją (489), 2) inż. arch. A. Hryniewiecka-Piotrowska, inż. arch. L. Nowak-Białostocka i inż. arch. R. Piotrowski — zakupione 2 projekty z premją (149, 178), 3) inż. arch. Marjan Rybczyński i inż. arch. Ludwik Dąbrowski — zakupiony 1 projekt z premją (59), 4) Janusz Ostrowski, Jadwiga Tittenbrun i Zygmunt Stępiński — zakupiony 1 projekt z premją (481), 5) inż. arch. Jadwi-

ga Dobrzyńska i inż. arch. Zygmunt Łoboda — zakupiony 1 projekt z premją (441), 6) inż. arch. Mieczysław Łokcikowski i inż. arch. Marja Wroczyńska — zakupiony 1 projekt z premją (141), 7) inż. arch. Julian Lisiecki i Janusz Krauss — zakupione 2 projekty (451, 477), 8) inż. arch. Leonard Tomaszewski — zakupione 3 projekty (373, 374, 375), 9) inż. arch. Maksymilian Goldberg i Hipolit Rutkowski — zakupione 4 projekty (223, 226, 227, 228), 10) arch. Henryk Oderfeld i arch. Ludwik Paradistal — zakupiono 2 projekty (304, 307), 11) inż. arch. Andrzej M. Zeniuk — zakupiono 2 projekty (256, 258), 12) Michał Szachowski budowniczy — zakupiony 1 projekt (230), 13) inż. arch. Józef Łowiński i Andrzej Gregorjew — zakupiono 1 projekt (381), 14) inż. arch. Tadeusz Cwierdziński i inż. arch. Romuald Gürtler — zakupiono 3 projekty (339, 340, 342), 15) Z. Ihnatowicz, L. Makowiecki, T. Miazek i K. Pigulowski — zakupiony 1 projekt (398), 16) Leykam i Malicki — zakupiony 1 projekt (114), 17) inż. arch. Anna Kodelska, inż. Witold Jakimowski, inż. arch. Aleksander Kodelski i Edward Tyc — zakupiono 3 projekty (205, 271, 346), 18) inż. arch. Tadeusz Łobos — zakupiony 1 projekt (507), 19) Barbara Brukalska i Stanisław Brukalski architekci — zakupiony 1 projekt (135), 20) Jan Klewin — zakupiono 1 projekt (318), 21) Karpiński i Sołtyński — zakupiono 1 projekt (475), 22) Jerzy Mokrzyński i Andrzej Uniejewski — zakupiony 1 projekt (343).

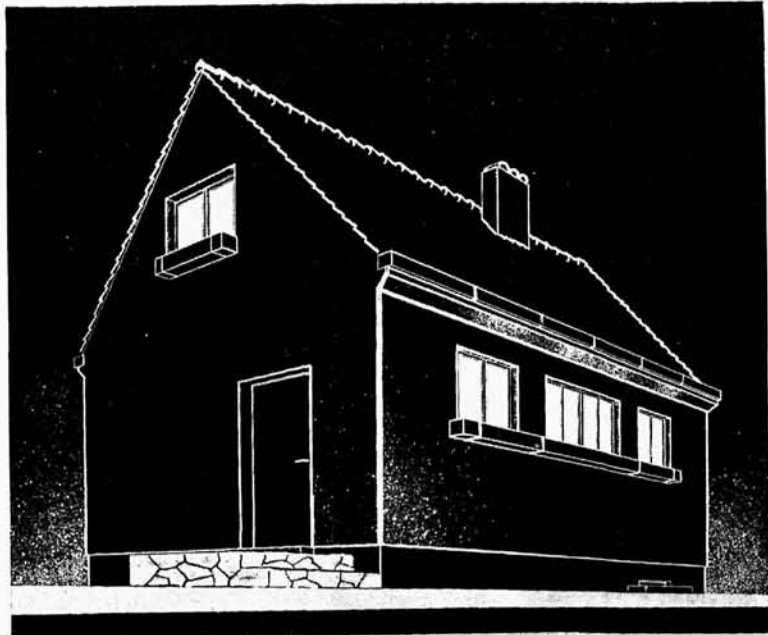
Wynik konkursu jest bezprzecnie dodatni i B. G. K. jest w posiadaniu kilkunastu prac, które służyć mogą jako wzory dla drobnego budownictwa mieszkaniowego.

Na zakończenie nie mogę nie wspomnieć o sposobie sądenia, którego byłem świadkiem. Sędziowie odnosili się do każdej pracy z całą życzliwością — w każdej chcieli się doszukać jakichś zalet — a jeżeli choć jeden z sędziów za pracę przemawiał, praca ta szła do dalszej oceny.

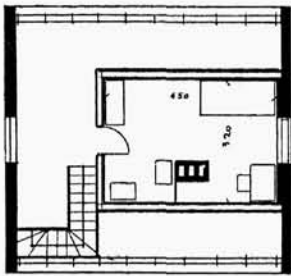
Sądzę że tylko w ten sposób pojęty obowiązek sędziego jest słuszny.

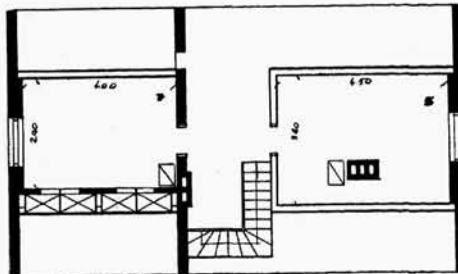
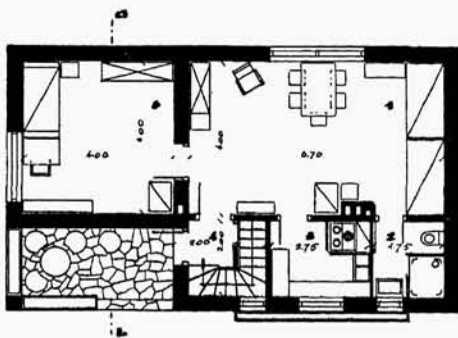
Parter.

Element zasadniczy.

Poddasze 1:200.

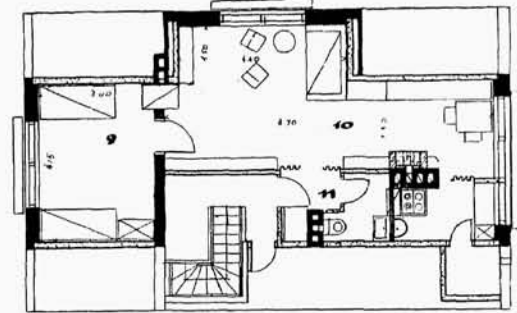
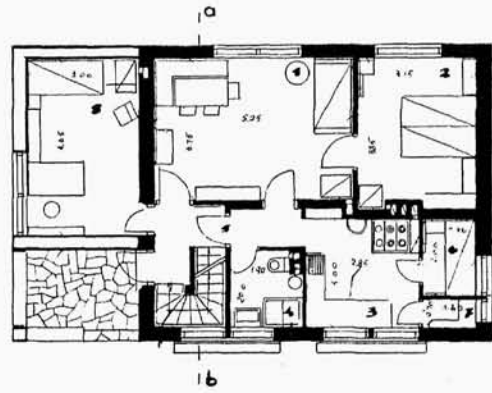
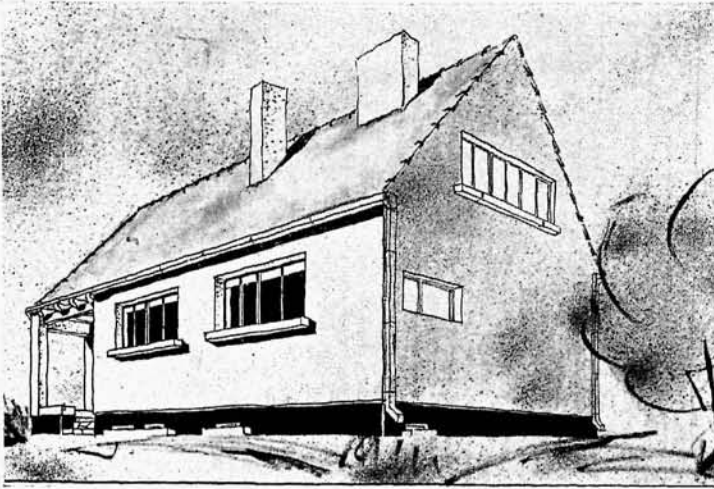

Parter i poddasze 1:200.

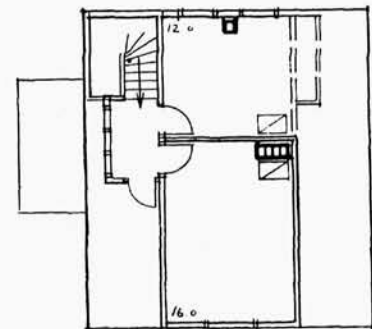
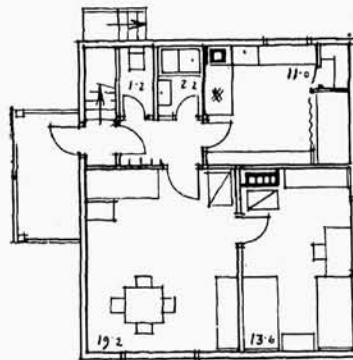
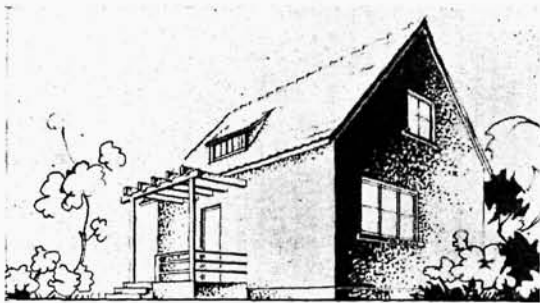
Rozbudowa poprzedniego elementu.

28 - 34. Arch.: Juljan Lisiecki i Janusz Krauss (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 451. Zakupiony.

Parter i poddasze 1 : 200.

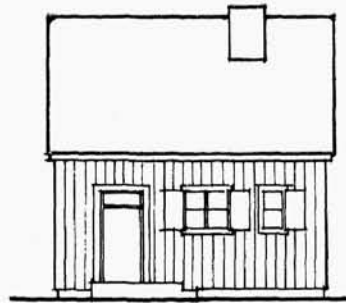
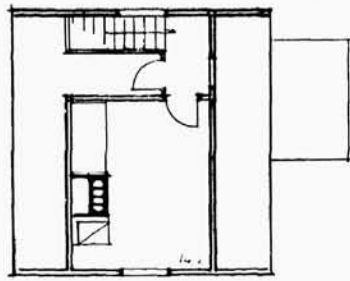
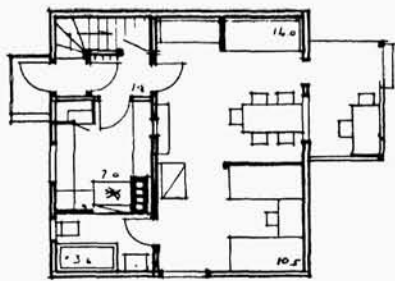
35 — 37. Arch.: Julian Lisiecki i Janusz Krauss (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 477. Zakupiony.

Rzuty i elewacje 1 : 200

38 — 42. Arch. Leonard Tomaszewski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 371. Zakupiony.

Parter, poddasz
i elewacja 1:200

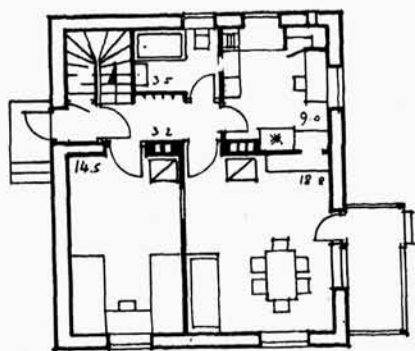
43—46. Arch. Leonard Tomaszewski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 374. Zakup.

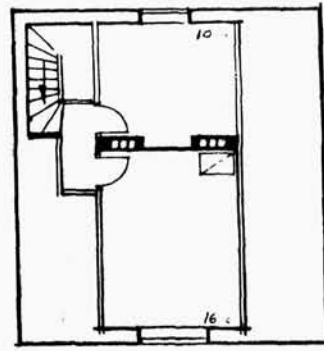
Przekrój 1:200

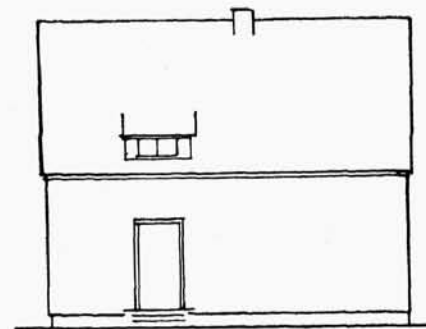
Elewacja 1:200

Parter 1:200

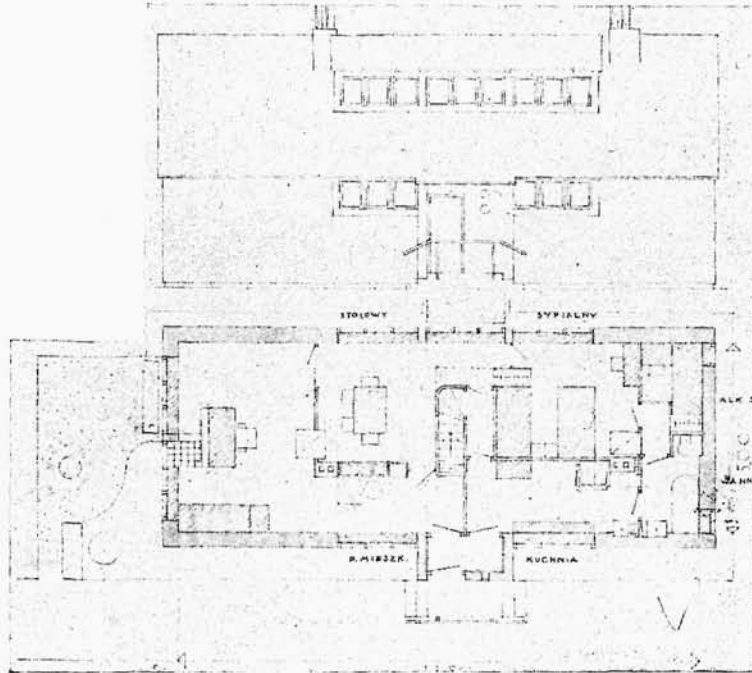
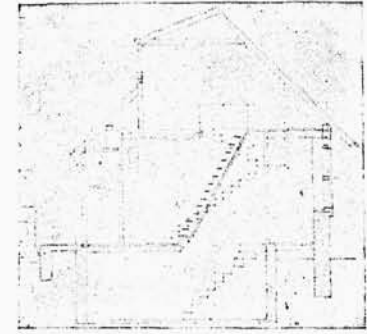
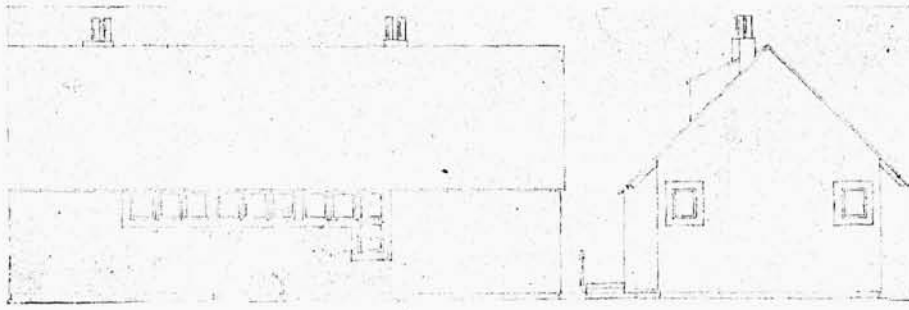

Poddasz 1:200

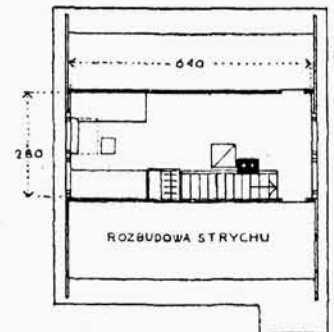
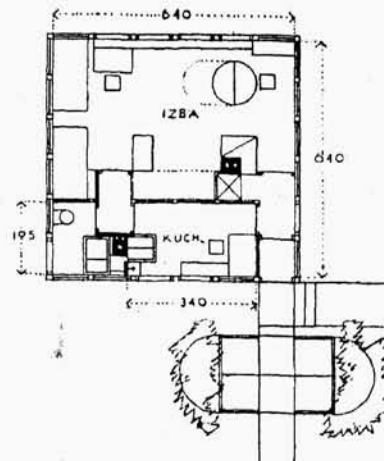
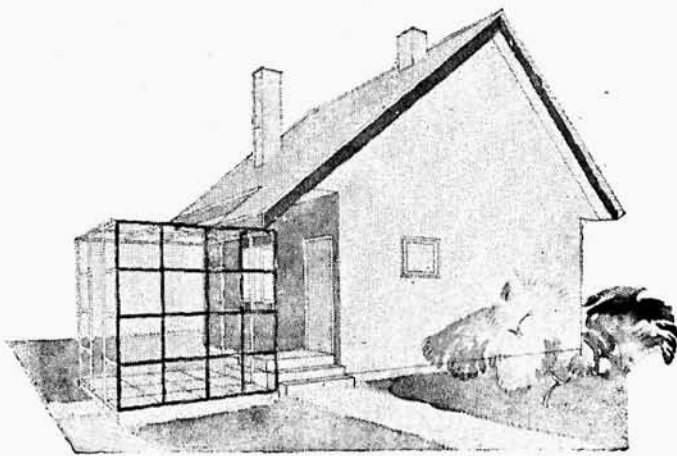
Elewacja

47—52. Arch. Leonard Tomaszewski (Warszawa). Projekt Konkursowy małego domku: Nr. 375 Zakup.

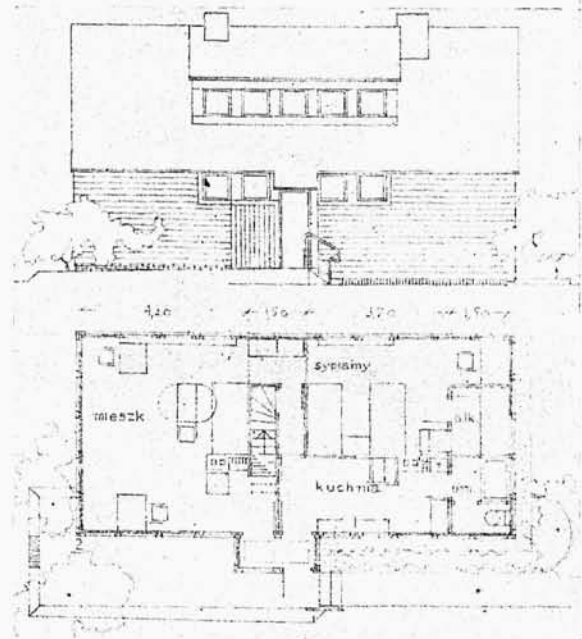
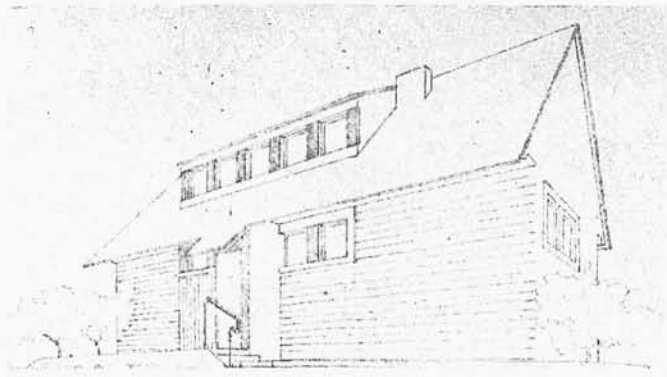
Elewacje, rzut, i przekrój 1:200

53—55. Arch. Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku Nr. 223 Zakup.

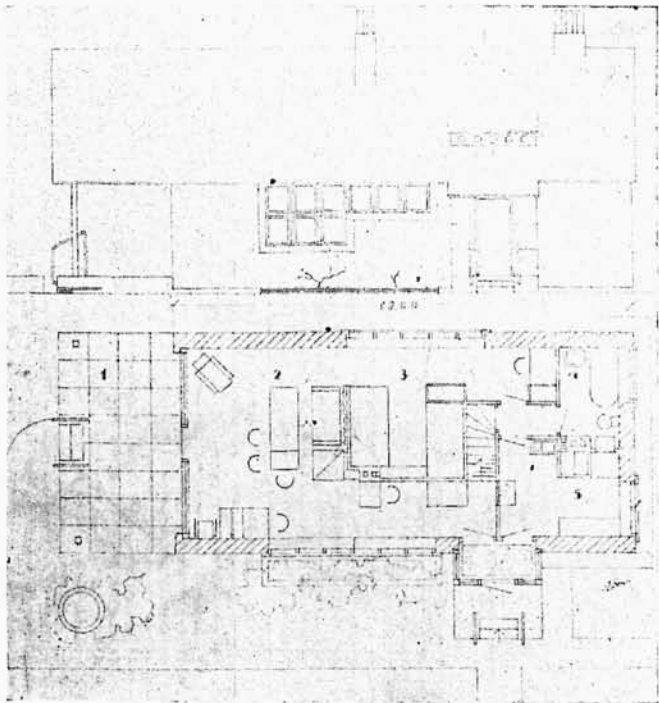
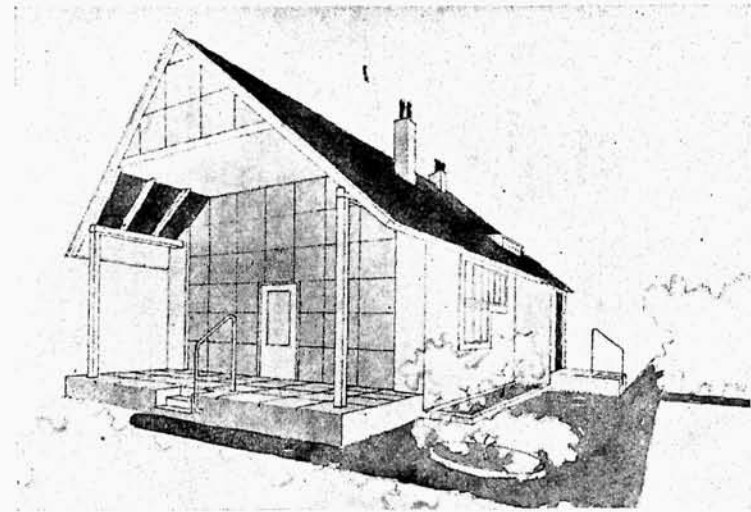
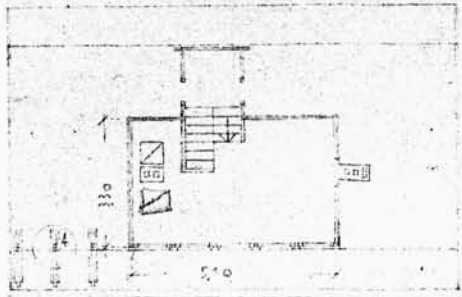
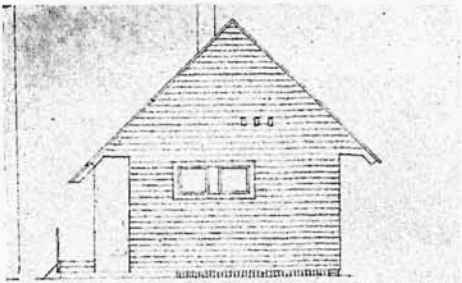
Parter i poddasze 1:200

56—58. Arch. Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku Nr. 226. Zakup.

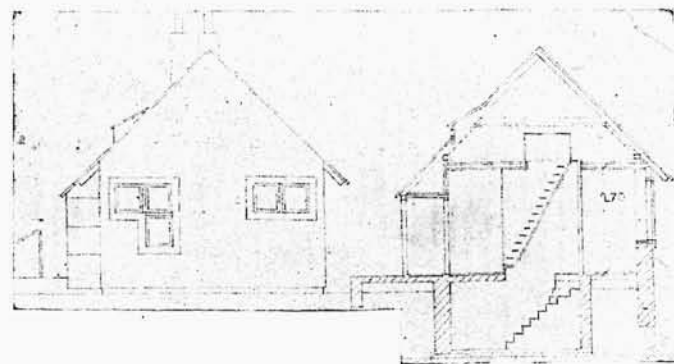

Elewacje, parter
i poddasze 1:200

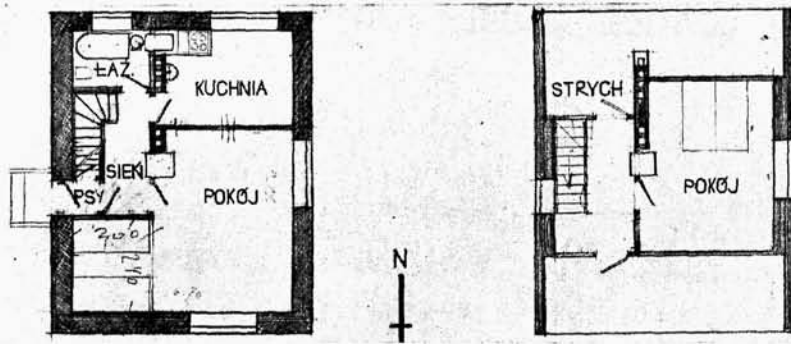
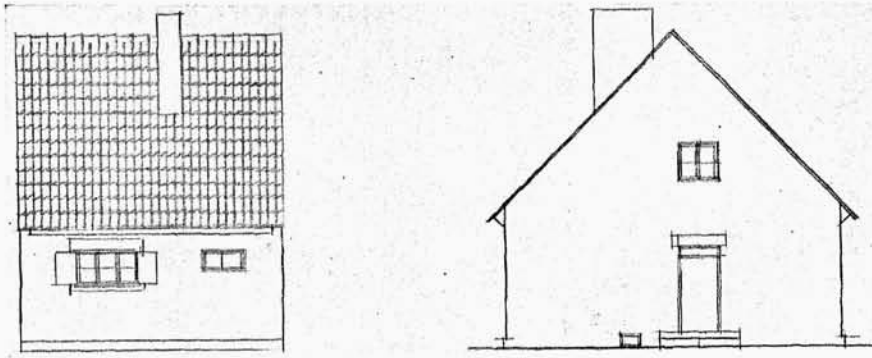
59—61. Arch.: Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 227. Zakup.

1:200

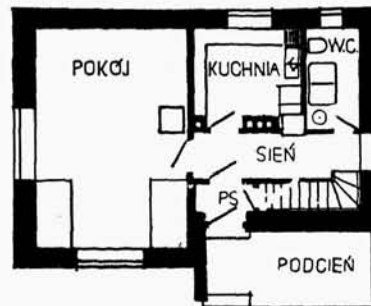
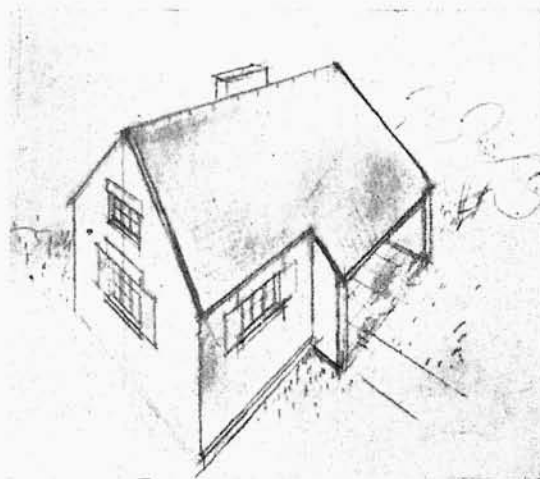

62—64. Arch.: Maksymiljan Goldberg i Hipolit Rutkowski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku Nr. 228 Zakup.

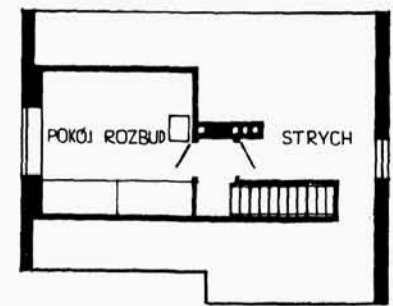

Elewacje i rzuty.

65—66. Arch.: Henryk Oderfeld i Ludwik Paradistal (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 304. Zakup.

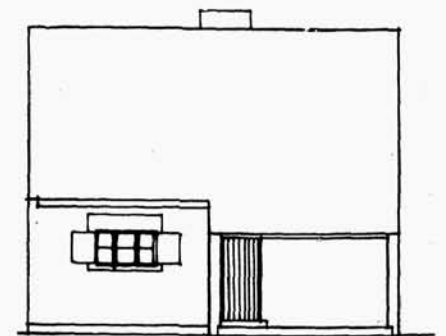

Parter 1:200

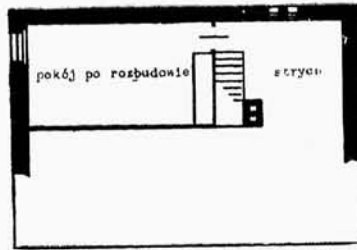
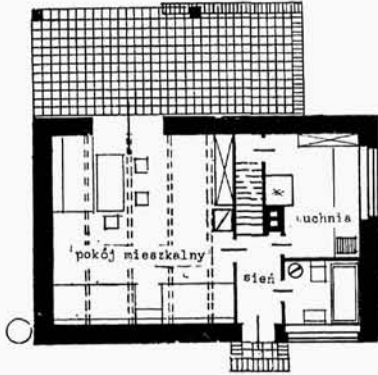
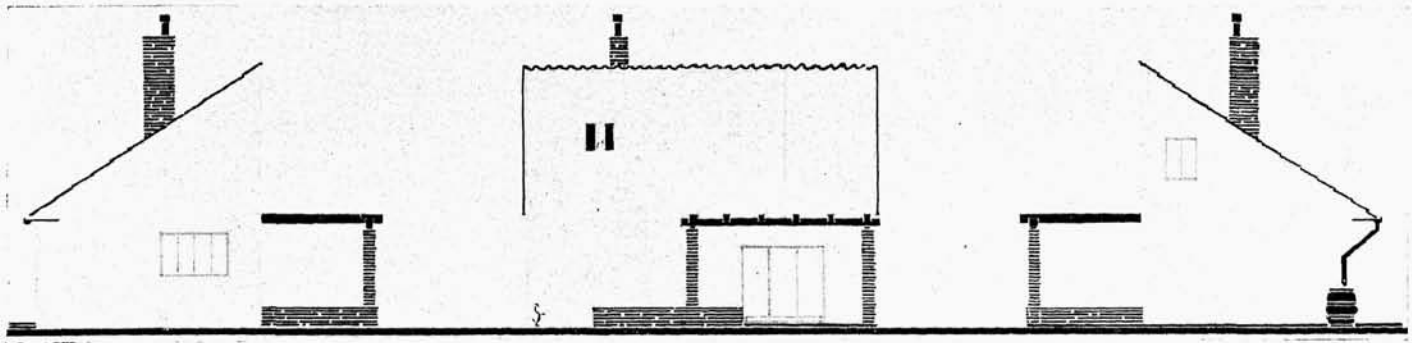

Poddasze 1:200

Ewelacje 1:200

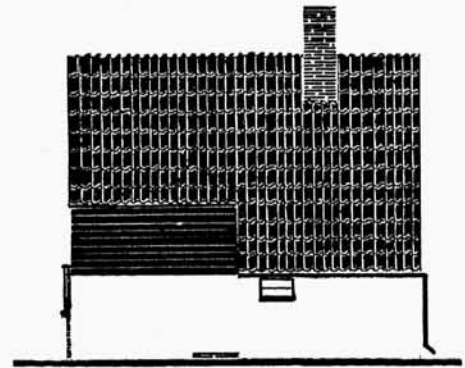

67—71. Arch.: Henryk Oderfeld i Ludwik Paradistal (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 307, Zakup.

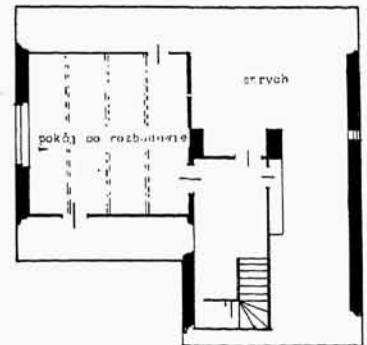
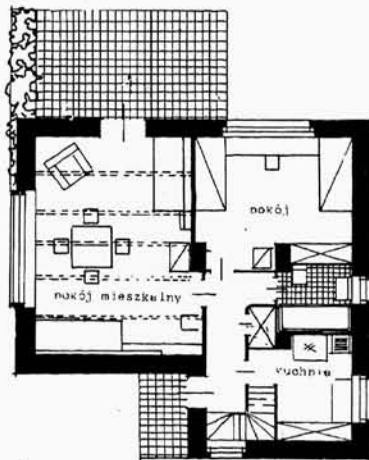

Parter, poddasze i elewacje 1:200.

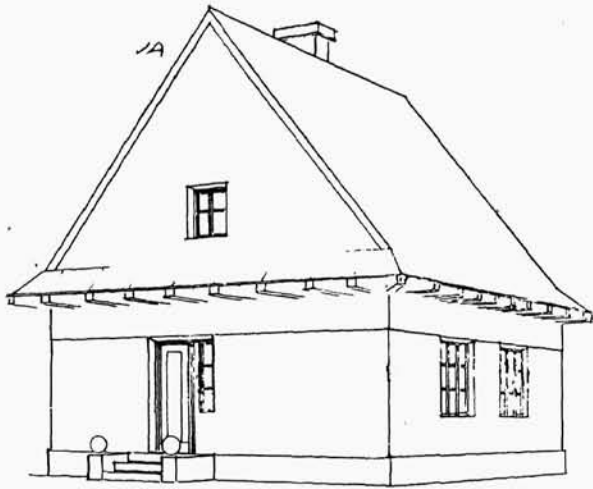
72 — 74. Arch. Andrzej M. Zeniuk. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 258. Zakup.

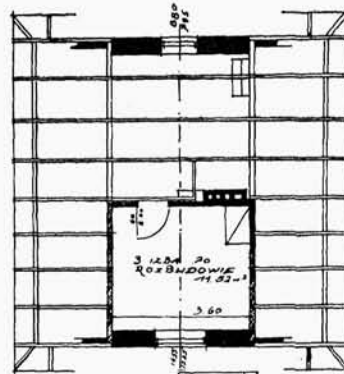
Elewacje, parter i poddasze 1:200.

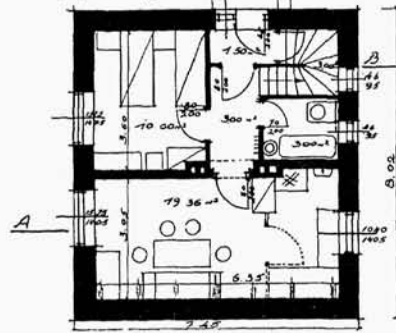
75 — 78. Arch. Andrzej Zeniuk (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 256. Zakup.

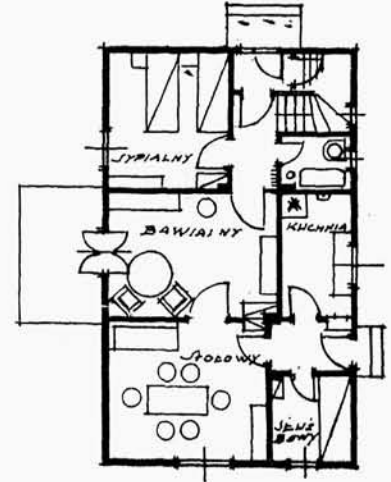
Parter 1 : 200.

Poddasze 1 : 200.

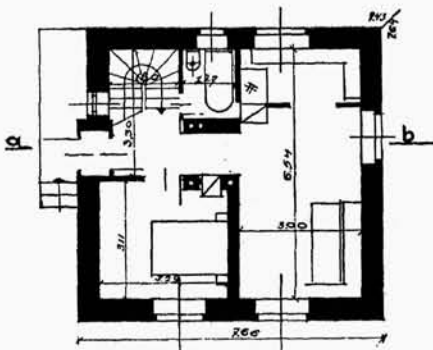
Alternatywa rozbudowy 1 : 200.

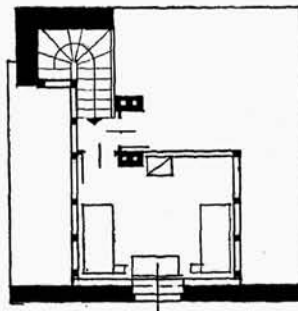
79 — 82. Bud. Michał Szachowski. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 230. Zakup.

Elewacje 1 : 200.

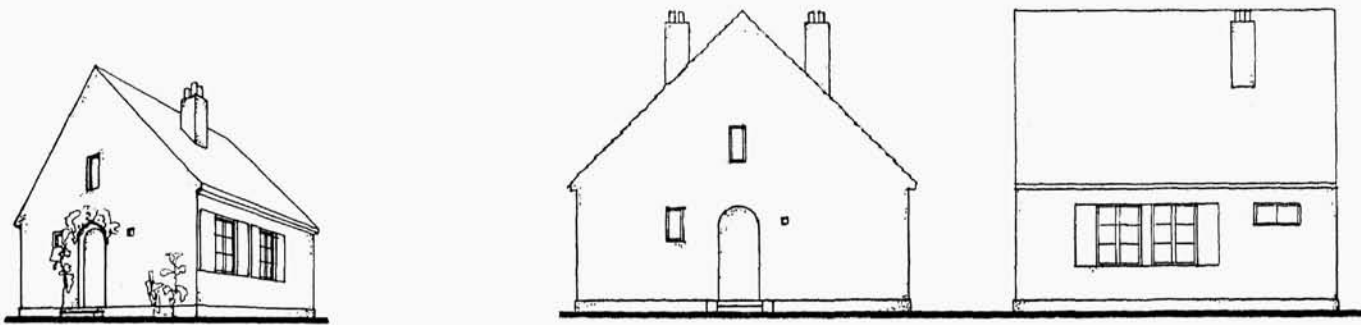

Parter 1 : 200.

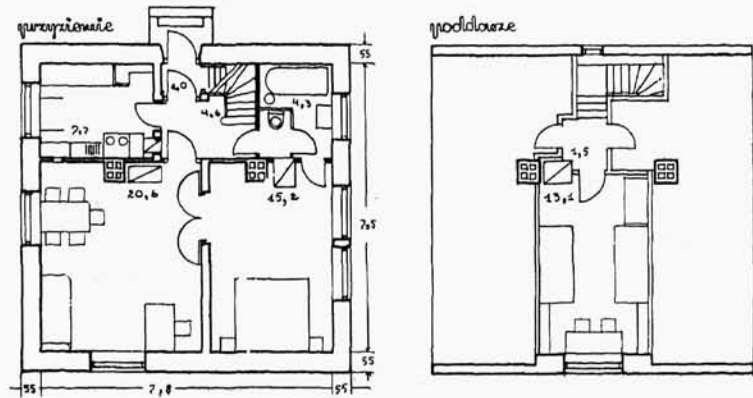

Poddasze 1 : 200.

83 — 86. Arch.: Józef Łowiński i Andrzej Grigorjew (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 381. Zakup.

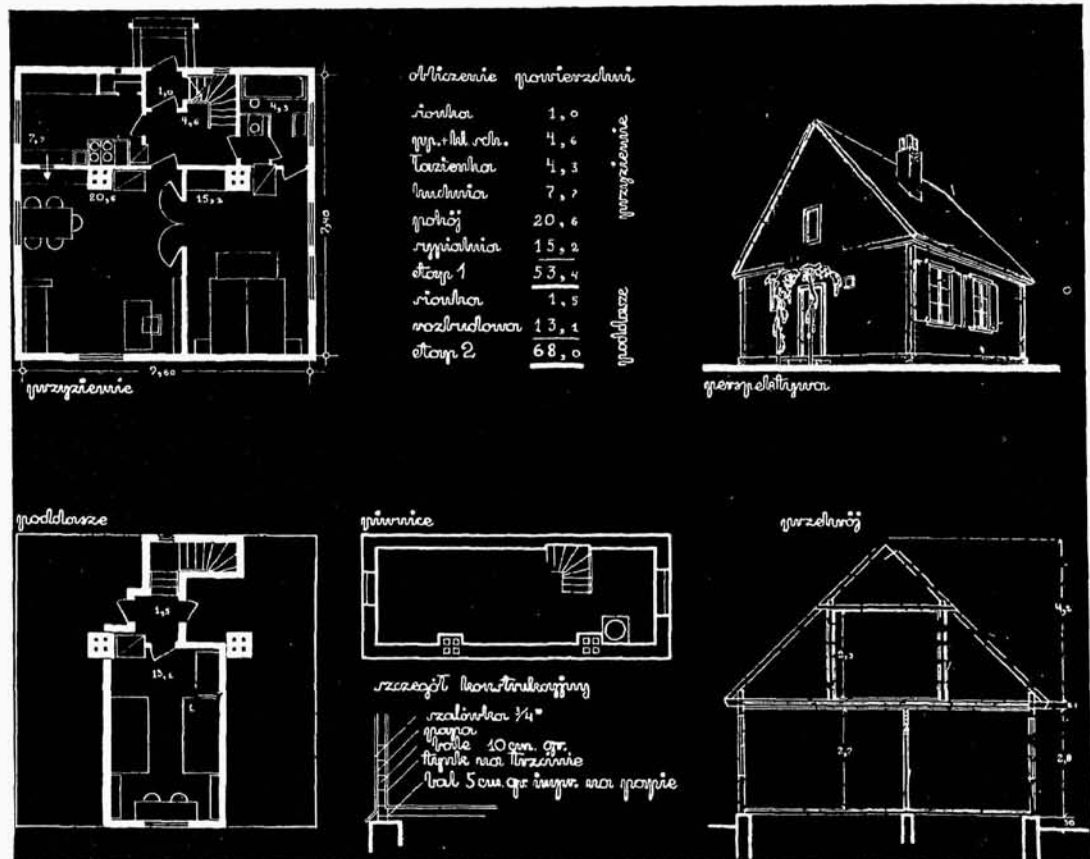

Elewacje, parter i poddasze 1:200

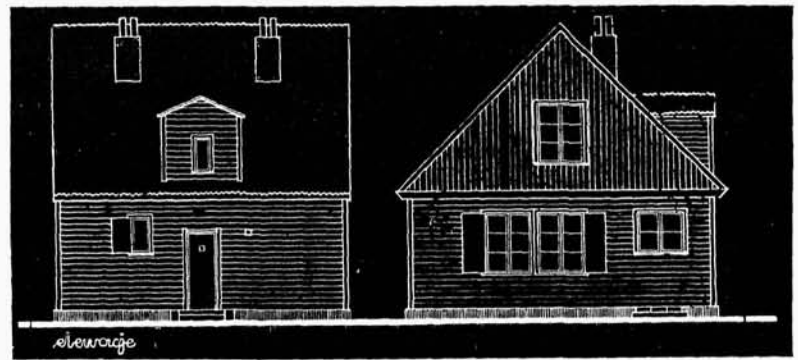

87—91. Arch.: Tadeusz Ćwierdziński i Romuald Gürtler (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 339. Zakup.

Rzuty i przekrój 1:200.

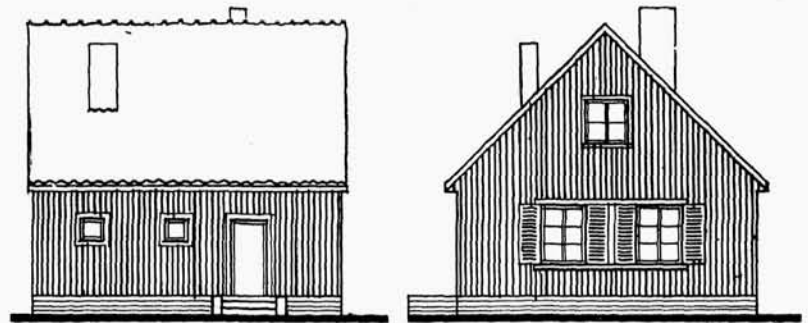
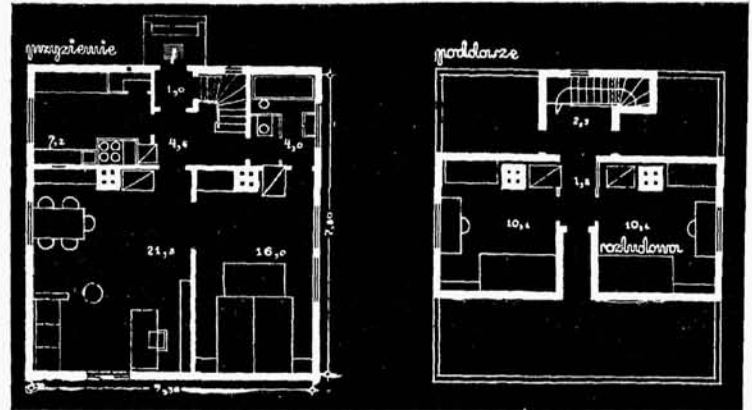

92. Arch.: Tadeusz Ćwierdziński i Romuald Gürtler. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 340. Zakup.

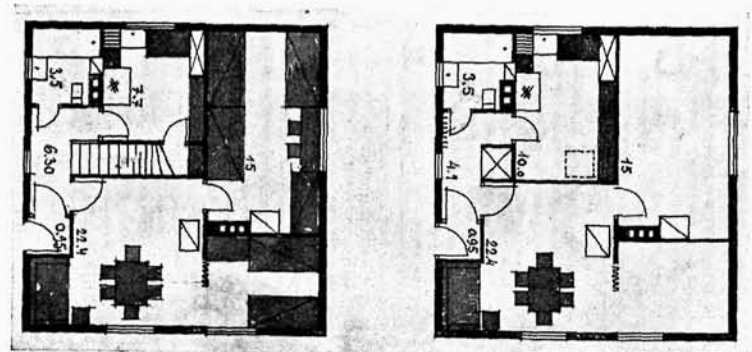

Elewacje i rzuty 1:200.

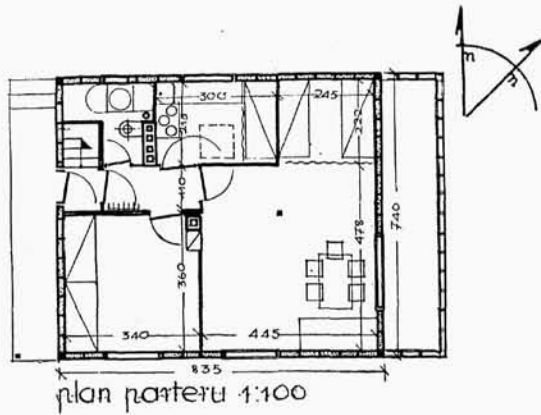
93 — 95. Arch.: Tadeusz Ćwierdziński i Romuald Gürtler (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 342. Zakup.

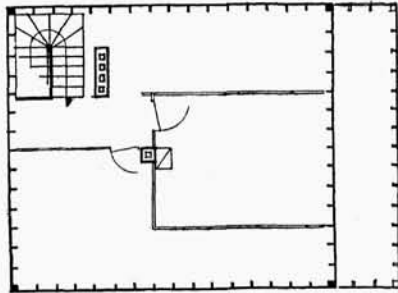
Elewacje i rzuty 1:200.

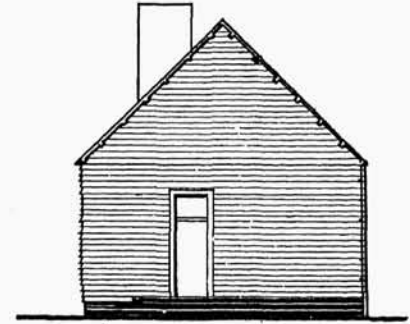
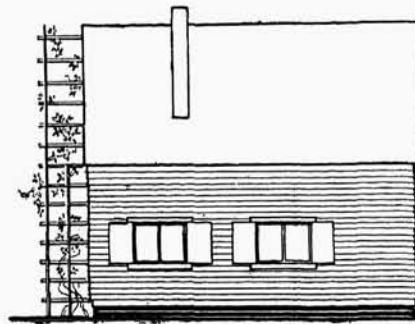
96 — 99. Z. Ihnatowicz, L. Makowiecki, T. Miarek i K. Pigulowski. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 398. Zakup.

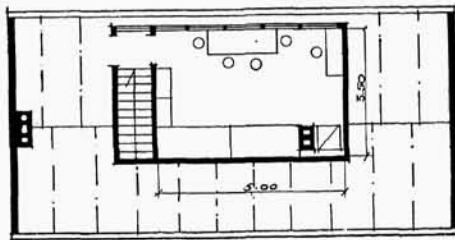
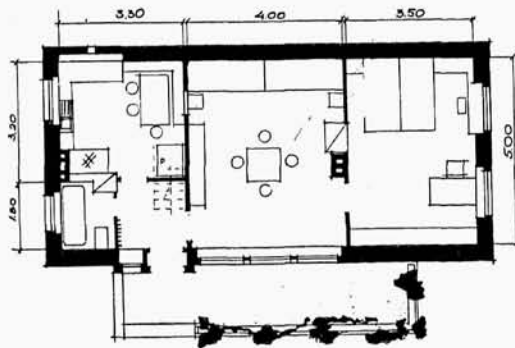
plan parteru 1:100

RZuty i elewacje 1:200

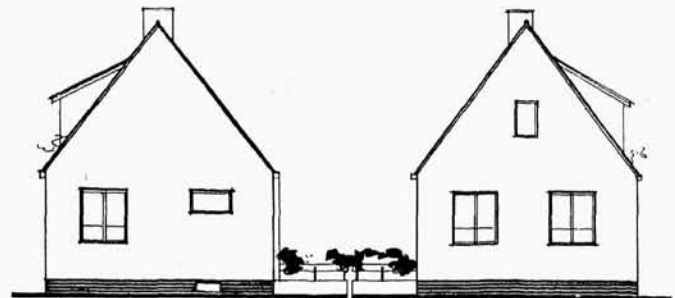
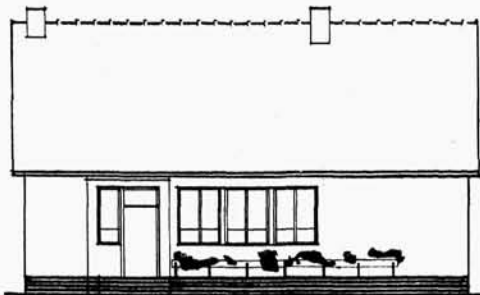
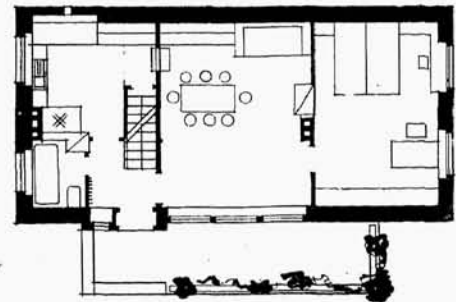

100 — 105. Arch.: Leykam i Malicki. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 114. Zakup.

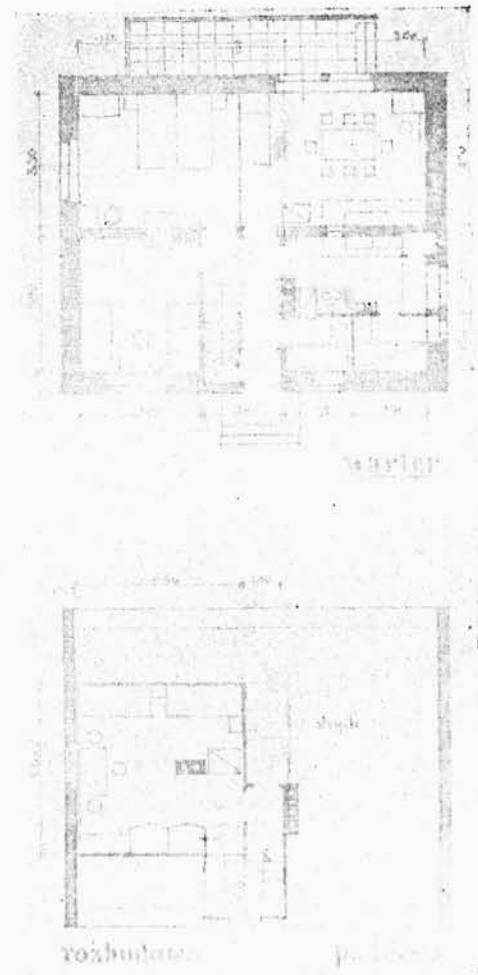
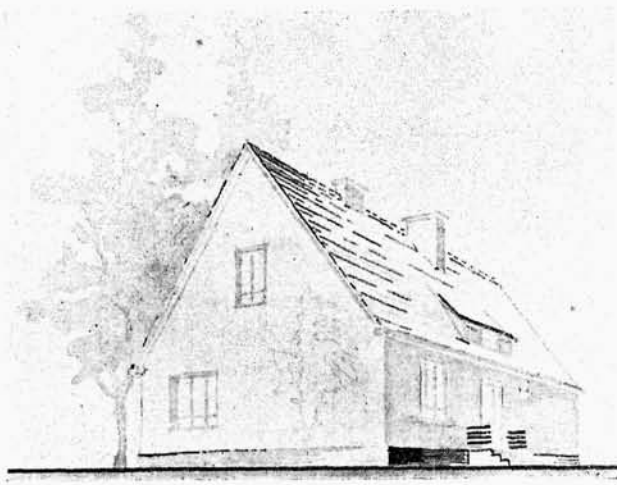

Rzuty i elewacje 1:200

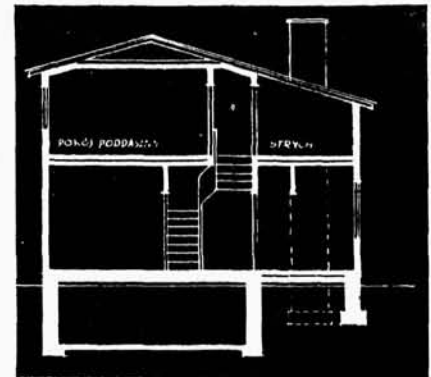
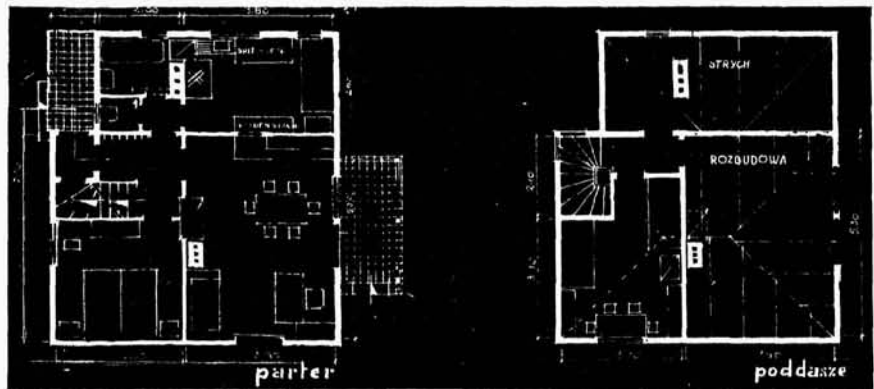
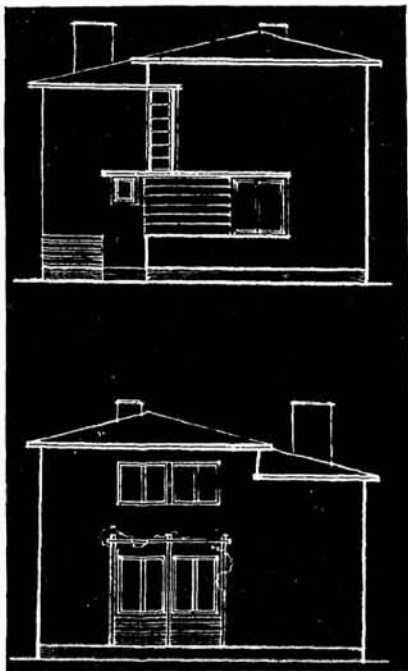
PARTER PO
WBYDOWANIU
SCHODÓW

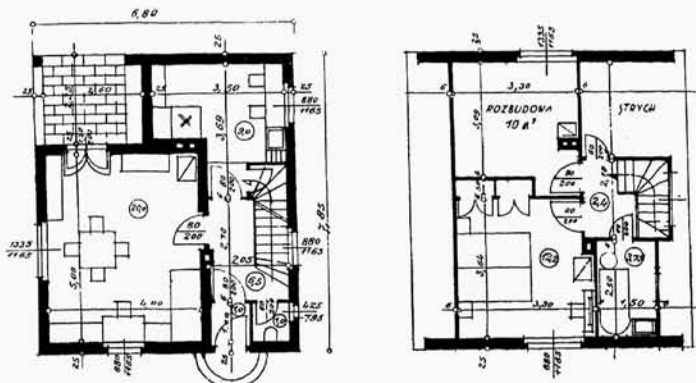
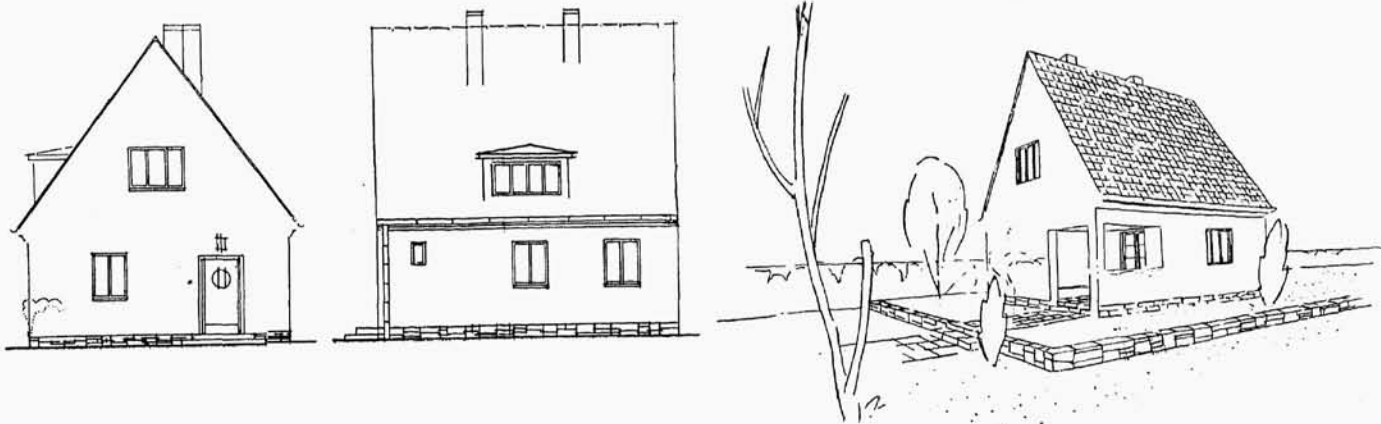
106 — 111. Arch.: Anna Kodelska, Witold Jakimowicz, Aleksander Kodelski i Edward Tyc (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 205. Zakup.

112 — 113. Arch.: Anna Kodelska, Witold Jakimowicz, Aleksander Kodelski i Edward Tyc(Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 205. Zakup.

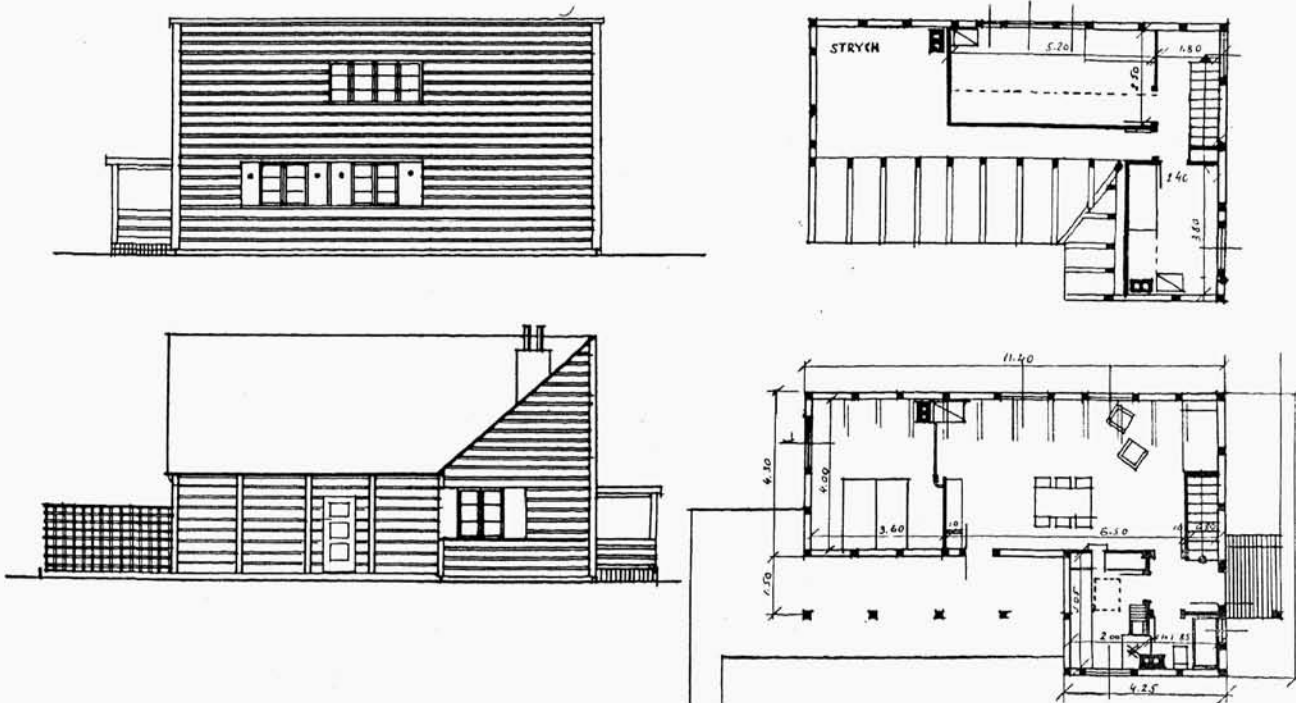

114 — 116. Arch.: Anna Kodelska, Witold Jakimowicz, Aleksander Kodelski i Edward Tyc (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 346. Zakup.

Rzuty parku i poddasza 1:200.

117 — 121. Arch. Tadeusz Łobos (Katowice). Projekt konkursowy małego domku, Nr. 507. Zakup.

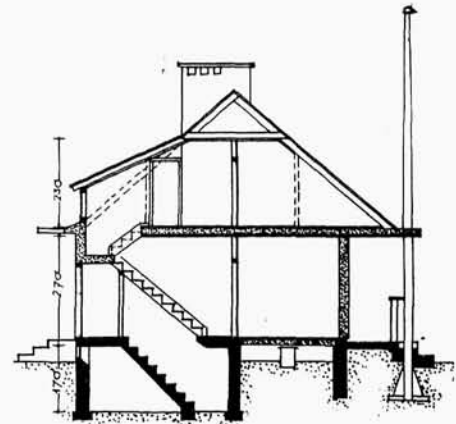

Ewelacje i rzuty 1:200.

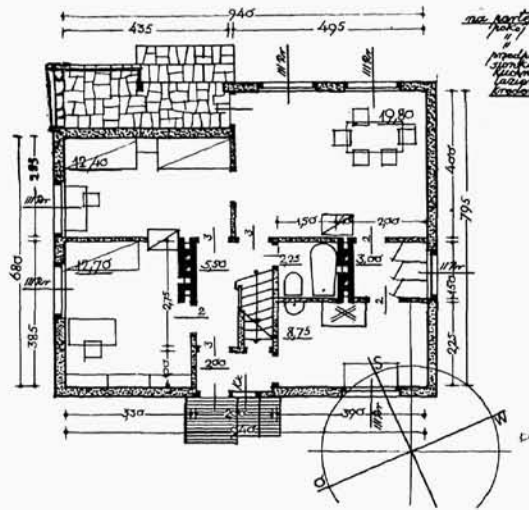
122 — 124. Arch. Jan Klewin (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku Nr. 318. Zakup.

Elewacje

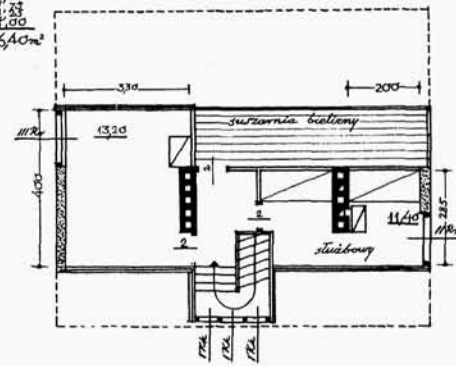
Przekrój

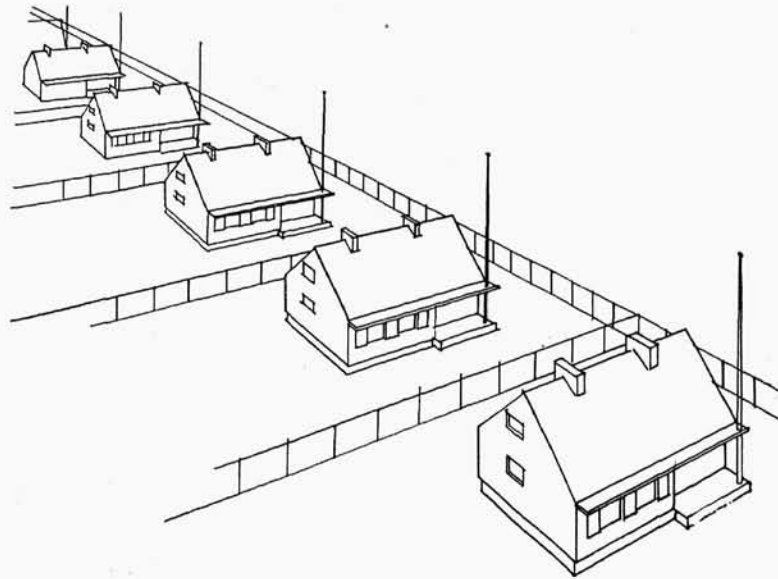
Parter

1:200

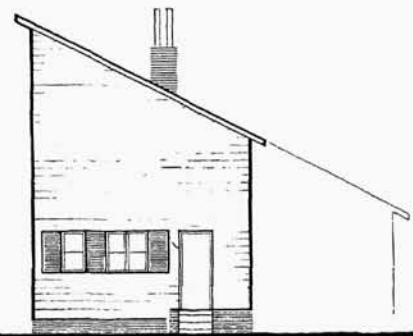
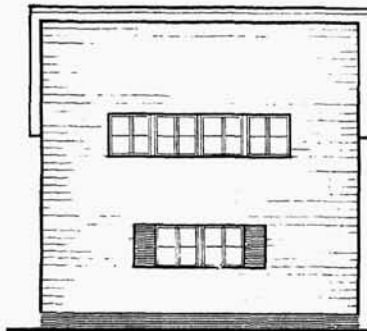
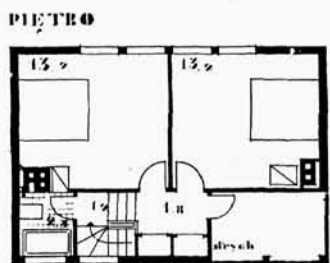
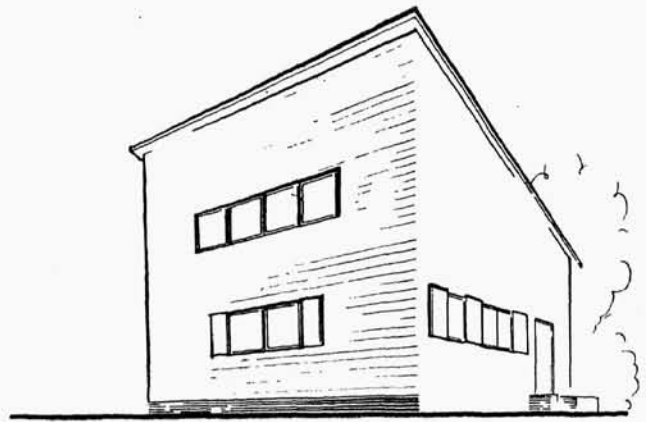
ma. portama
półki
prowaliskij
stojaka
kuchnia
kuchnia
kuchnia
66,40m²

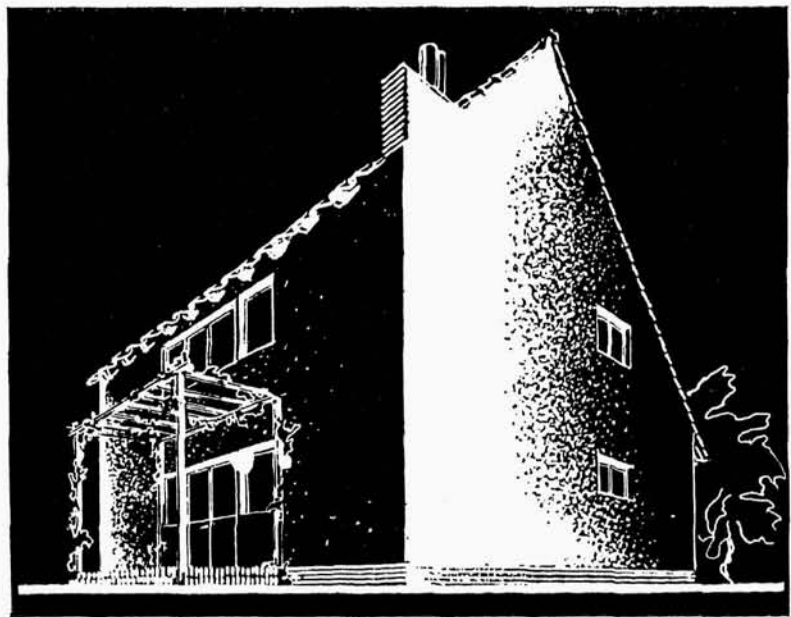
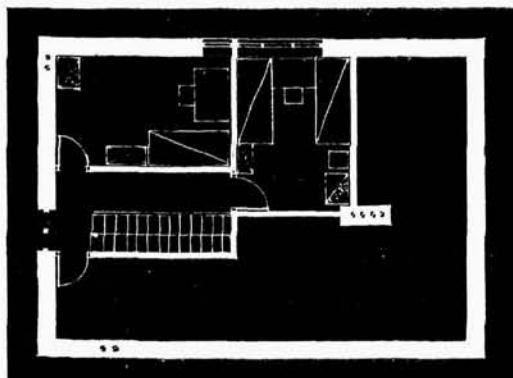
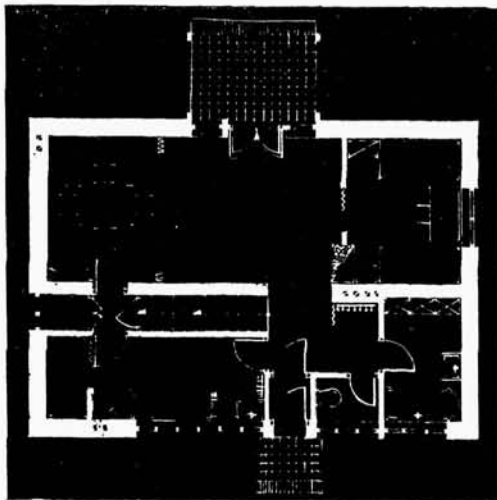
Poddasze

125 — 129. Arch.: Barbara Brukalska i Stanisław Brukalski (Warszawa). Projekt konkursowy małego domku Nr. 135. Zakup.

130 — 134. Arch.: Karpiński i Sołtyński. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 475. Zakup.

135 — 137. Arch.: Jerzy Mokrzyński i Andrzej Uniejewski. Projekt konkursowy małego domku, Nr. 343. Zakup.

DOM MIESZKALNY Z LOKALEM ROZRYWKOWYM PRZY ULICY NOWY ŚWIAT 3 W WARSZAWIE

„NOWY DOM NA NOWYM ŚWIECIE“

Stanął na Nowym Świecie dom taki, jak zwykliśmy oglądać tylko projekty bez półśrodków i kompromisów, zmieniających prawie zawsze początkowe zamierzenia. W nowej dzielnicy Warszawy „Paradis” proj. architektów Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina nie byłby tak widoczny i charakterystyczny, ale w zabudowanej zwarcie ulicy nadaje świeżego wyrazu i wskazuje o ile inaczej mógłby wyglądać nie tylko nasz Nowy Świat, ale wogóle cała nasza nowa architektura, gdyby trochę traktować ją weselej, powiedzmy — bardziej po francusku.

O ile wybudowanie sporych mieszkań, po jednym na każdym piętrze we frontowym trakcie, przy długości ok. 8 metrów jest możliwe i nie wymaga użycia żadnych nadzwyczajnych środków architektonicznych, o tyle stworzenie na tak małej przestrzeni z piwnicy i parteru lokalu rozrywkowego i kawiarni stanowiących przestrzennie obszerną, a zarazem zamkniętą w sobie całość trzeba uznać za zagadnienie poważne.

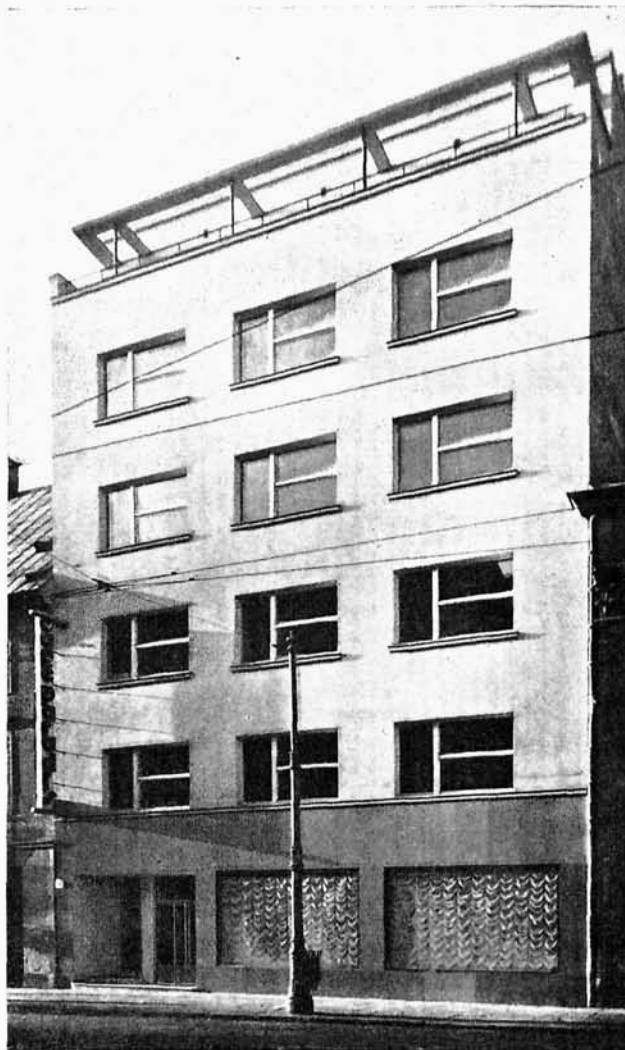
Na rozwiązanie „Paradis'u” składają się trzy zasadnicze elementy:

Przerzucenie klatki schodowej w ten sposób, by zmieściły się pod nią szatnie z wejściem do kawiarni, a w związku z tem przekształcenie obowiązującej w myśl przepisów „bramy” na zamkniętą obustronnie sień.

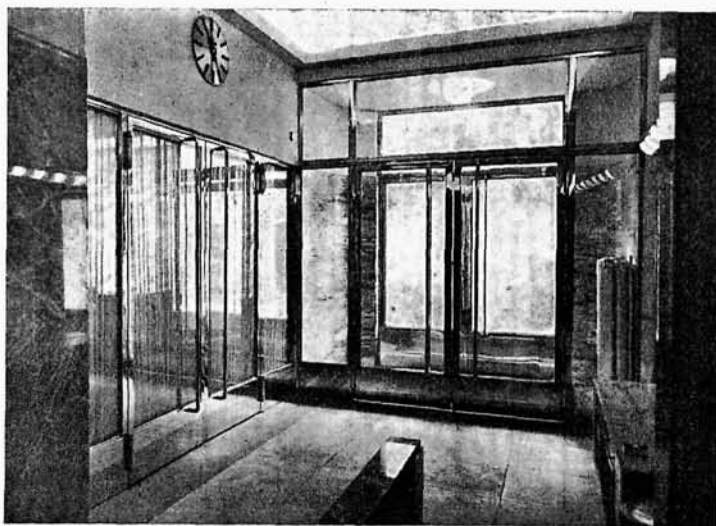
Oparcie konstrukcji wyższych pięter na parze słupów umieszczonych z boku traktu, co dało możliwość rozwiązania dwukondygnacyjnego wnętrza kawiarni.

Wybudowanie w podwórzu części podziemia i parteru, przez co można było włączyć odcinek bocznej oficyny do całości kawiarni.

Pobieżnie nawet rozpatrując budynek, ustrój powyższy wszędzie występuje. Elewacja od ulicy ze zgrupowaniami obok siebie wejściami do kawiarni i mieszkań, zarówno jak i układ okien uzależnione są od umieszczenia klatki schodowej i słupów. Stąd również wynika odchylenie ustawienia witryn parteru w stosunku do okien pięter, co nie razi dzięki odcięciu ich od reszty fasady licówką z jasnego marmuru kieleckiego.

Widok z ul. Nowy-Świat.

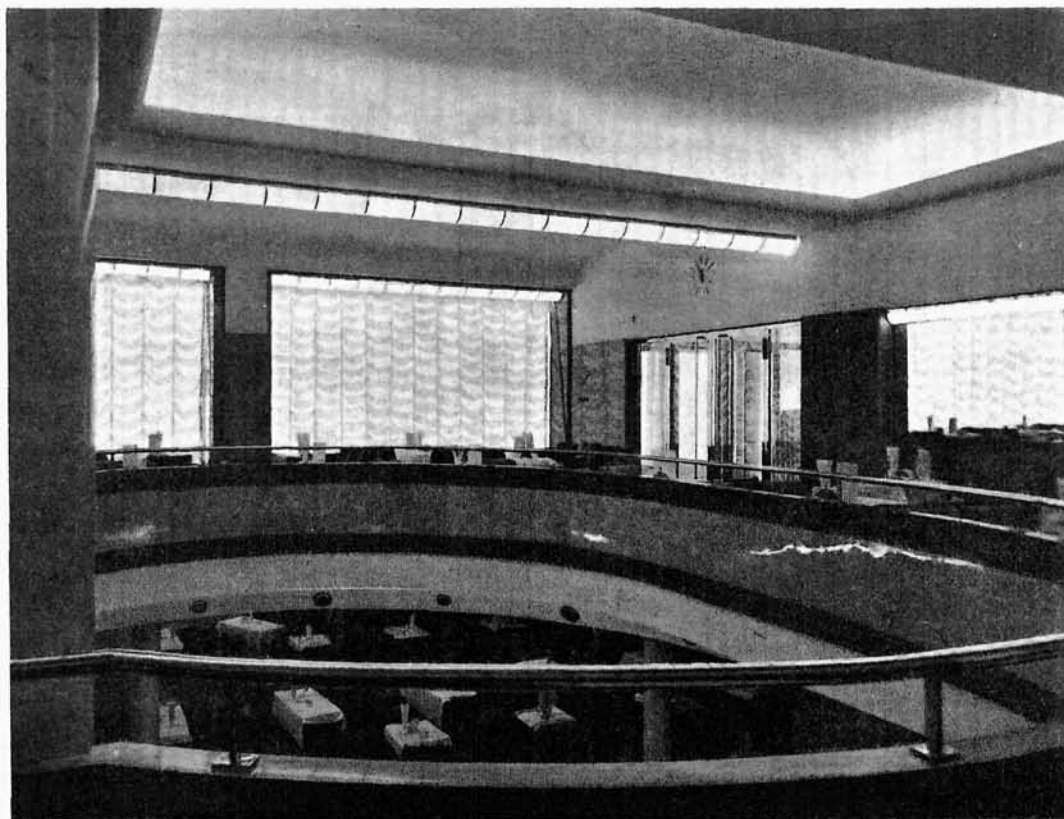

Roboty budowlane wyk. f. „Malinowski” (W-wa). Okładziny marmurowe zewnętrzne i ściany wewn. wyk. f. „L. Tyrowicz” (Lwów). Całkowite instalacje elektryczne wyk. f. „Inż. S. Krakowski” (Warszawa). Okna wystawowe, drzwi metalowe, ścianki, szatnie i drzwi wejściowe wyk. f. „A. Szmalenberg” (Warszawa). Instalacje centr. ogrzewania wyk. f. „I. Polak i S-ka, inżynierowie” (Warszawa). Schody i posadzki marmurowe wyk. f. „J. Fedorowicz” (Warszawa).

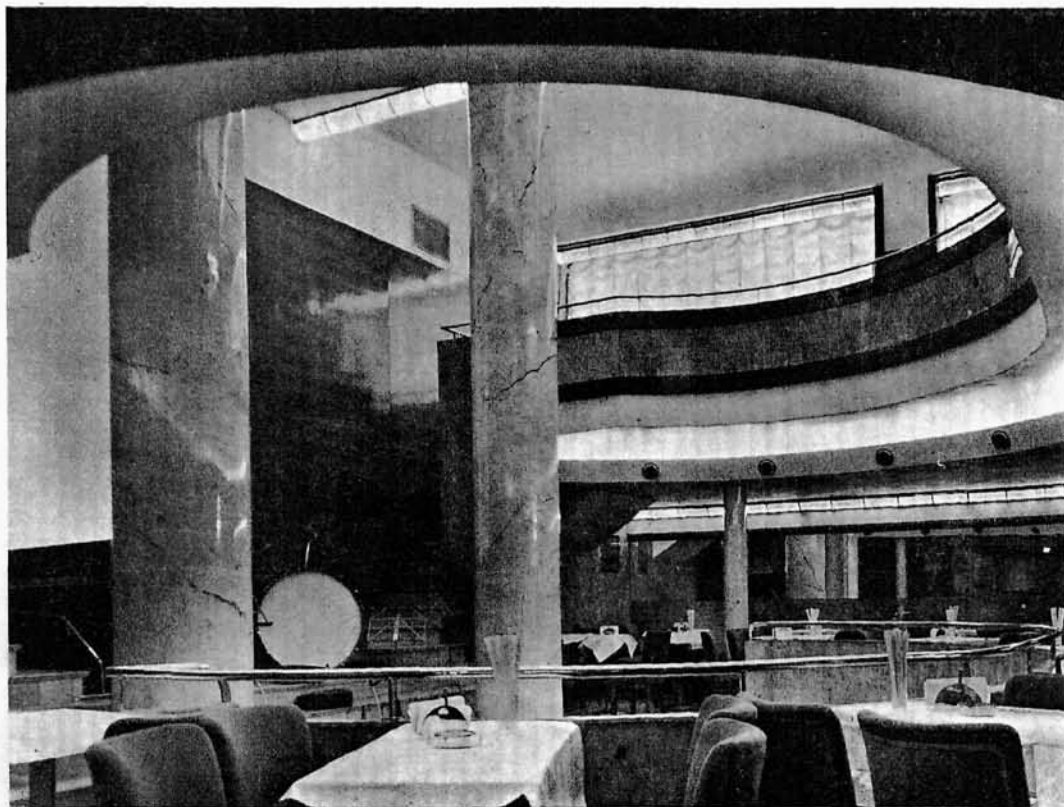
Hall wejściowy do lokalu rozrywkowego.

1 — 2. Arch. Jerzy Gelbard i Roman Sigalin. Dom mieszkalny z lokalem rozrywkowym w Warszawie.

Widok na kawiarnię.

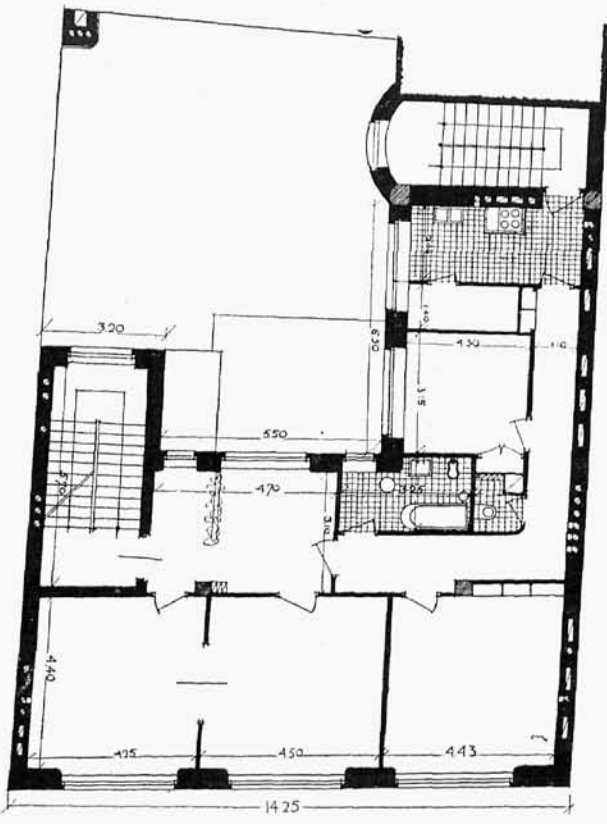

Inst. do ogrzewania i wentylacji wyk. f. „Inż. S. K-akowski” (Warszawa). Stolarkę budowlaną, boazerje, schody, szafki barowe, lamy, blaty i t. p. wyk. f. Z. Szczerbiński i S-ka S. A.” (Warszawa). Szyby i lustra dost. f. „Jan Szulc” (Warszawa). Całkowite oświetlenie elektryczne wyk. f. „Elektrotermja” (Warszawa). Wentylację mechaniczną wyk. f. „Instalator” E. Bober-Milewski i S-ka (Warszawa).

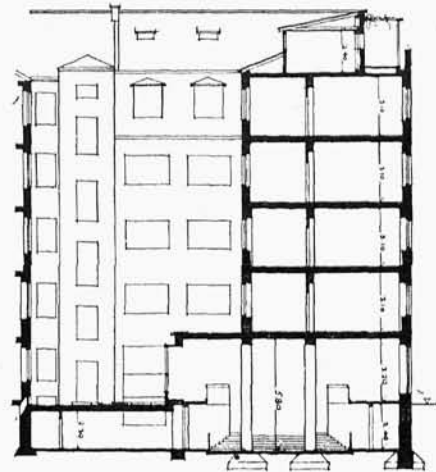
Wnętrze dancingu.

9—10. Arch.: Jerzy Gelbard i Roman Sigalin (Warszawa). Dom mieszkalny z lokalem rozrywkowym w Warszawie.

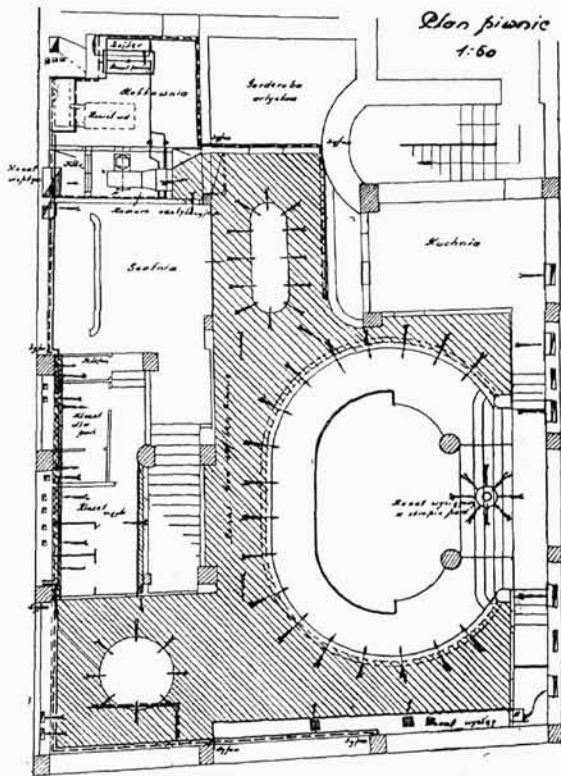

Rzut pięter mieszkalnych I, II, III i IV.

1 : 200

Przekrój 1 : 400

Rzut podziemia z wykazaniem wentylacji dopływowej i wyciągowej, ogrzewania parowego i grzania wody.

1 : 200

Pergola najwyższego piętra, którego odsunięcie było konieczne ze względu na szerokość ulicy, przyczynia się w dużej mierze do wywołania wrażenia lekkości całego budynku.

Istotą kompozycji kawiarni jest stworzenie z parteru i podziemia zespolonego przestrzennie wnętrza, co zostało osiągnięte przez zaprojektowanie kolistego otworu stopiwi, mającego na dole swój odpowiednik w kręgu do tańca, na górze zaś w podziale sufitu. Gładkie słupy, nieprzerwanie przechodzące przez dwie kondygnacje wrażenie jednolitej całości jeszcze potęgują.

Pewne pozorne przytłoczenie podziemia jest zrównoważone przez umieszczenie cienkich słupków wspierających galerię, zupełnie nie koniecznych przy dzisiejszych możliwościach konstrukcyjnych, a których pozostawienie należy uznać za myśl nader szczęśliwą.

Orkiestra, będąc jedyną dla całego lokalu i dla której wykorzystano podest schodów wewnętrznych umieszczona jest dobrze, bo centralnie. Wobec nadzwyczajnej szczupłości miejsca wydają nam się być rozrzutnością schody dwustronne, zwłaszcza że przy większej frekwencji jedne z nich bywają zastawione stolikami.

Szczupłe szatnie dzięki podziałowi ich na górną i dolną i przy właściwym rozmieszczeniu publiczności i zwiększonej obsłudze są dostateczne.

Efekty oświetleniowe jak i biały odbijający ekran nad orkiestrą rozwiązane są wyjątkowo dobrze. Ekran daje możliwość wyświetlania przezroczy lub filmów z na wprost umieszczonej kabiny instalacyjnej. Szkoda, że zaniedbano zamaskowania iluminujących go żarówek, bardzo widocznych nawet od ulicy.

Wyłożenie ścian boazerją o spokojnych tonach i prostych słojach nadaje lokalowi właściwego charakteru. Montowana prawdopodobnie na zbyt świeże jeszcze ściany boazerja już teraz pryszczy się i odstaje. Wszystkie części z białego metalu skomponowane i wykonane pierwszorzędnie. Wentylacja lokalu jest wzorowa.

Mieszkania na piętrach odznaczają się tą zaletą, że będąc wsparte tylko na 2-ch słupach, posiadając wszystkie potrzebne instalacje i pozbawione ścian działowych, mogłyby stanowić jedną przestrzeń wolną do dyspozycji lokatora. Dla zadośćuczynienia jednak potrzebom „rynku” podzielono je na pewną ilość ubikacji, psując tem samem ich cechę zasandyczną.

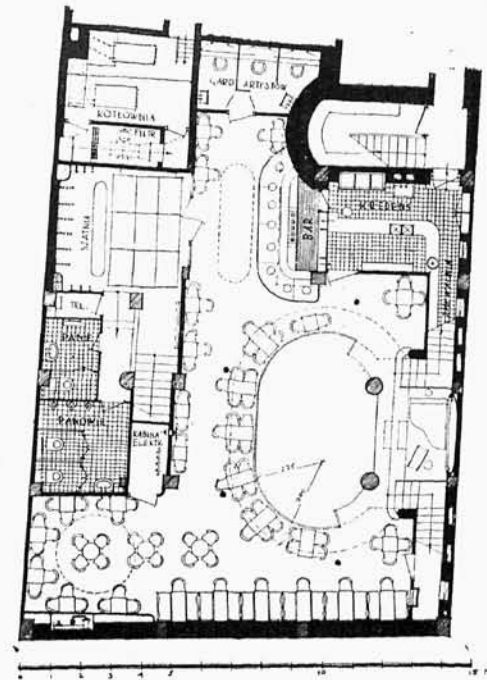
s. m.

3—5. Arch. Jerzy Gelbard i Roman Sigalin (Warszawa). Dom mieszkalny z lokalem rozrywkowym w Warszawie.

Bar pod ziemią.

Okładziny marmurowe ścian, wyk. f. „L. Tyrowicz” (Lwów).
Stolarkę budowlaną, boazerje, szafki barowe, lamy, blaty i t. p.
wyk. f. „Z. Szczerbiński i S-ka, S. A.” (Warszawa). Całkowicie
oświetlenie elektryczne wyk. f. „Elektrotermja” (Warszawa).

Rzut dancingu (podziemie).

1:250

OPIS URZĄDZENIA WENTYLACJI DOPŁYWOWEJ I WYCIĄGOWEJ

Opierając się na danych dotyczących maksymalnego zapełnienia sali, a mianowicie 200 osób i przyjmując zapotrzebowanie świeżego powietrza w ilości 30 m³/godz. na osobę otrzymaliśmy ogólną ilość powietrza 6000 m³/godz.

Powietrze świeże czerpie się z podwórza na wysokości około 10 mtr. nad poziomem, gdzie jest wybudowana szachta schodząca do komory wentylatorowej w kotłowni.

Po oczyszczeniu się w filtrze metalowo-olejowym o pow. 1,5 m², powietrze zostaje wtłoczone do kanału, znajdującego się pod sufitem suterenu, skąd rozchodzi się z niewielką szybkością w trzech miejscach, a mianowicie: I-e wyjście w świetlni koło baru, II-e — w świetlni nad ringiem tanecznym, III-e — w świetlni okrągłej (koło wodomierza).

Pozatem doprowadzone jest powietrze do szatni, umywalni i garderób artystów.

W zimie powietrze doprowadzone do lokalu musi być podgrzewane, dlatego też poza wentylatorem zaprojektowano nagrzewnicę parową o wydajności 45750 ciepł./godz., zasilna z kotła o. c.

Żużyte powietrze jest usuwane dwoma sposobami:

- 1) w lewej ścianie szczytowej wyciąg naturalny (różnica temp.),
- 2) w prawej ścianie szczytowej wyciąg mechaniczny.

Przy pierwszym sposobie powietrze kanałami pionowymi zostaje wyprowadzone na dach, lub na strych. Przy drugim kanały odprowadzające zużyte powietrze, podzielono na dwie grupy. Do pierwszej grupy należą kanały wyciągowe w kuchniach, szterenach i parterze. Zebrane w jeden kanał powietrze wytłaczane jest za pomocą wentylatora śrubowego o wydajności około 1000 mtr(/godz. przez Wolpert z blachy żelaznej — 350 mm nad dach. Do drugiej grupy należą kanały wyciągowe z kawiarni i dancingu. Powietrze zużyte zostaje doprowadzone jednym wspólnym kanałem do komory wyciągowej z wentylatorem turbinowym o wydajności 5000 m(/godz. zostaje przez Wolpert — 800 mm wyprowadzone ponad dach.

Każdy kanał wyciągowy posiada podwójną regulację:

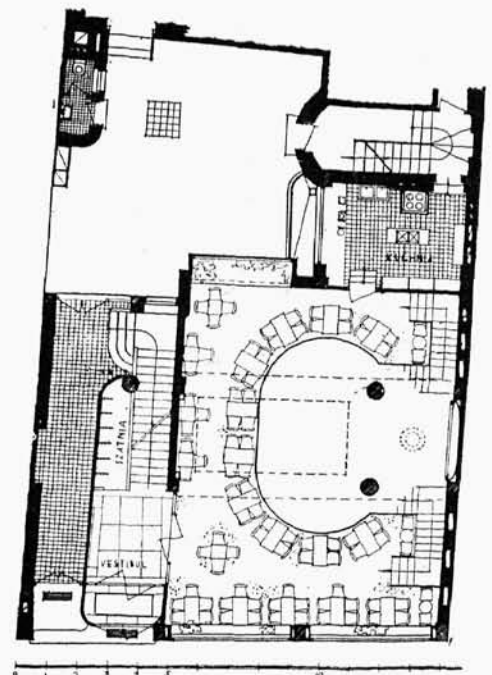
- 1) doraźną, za pomocą żaluzji i
- 2) stałą, za pomocą specjalnych obrotnic umieszczonych na wyjściach kanałów wyciągowych na strychu..

Wszystkie silniki elektryczne zabezpieczono przed aspieniem automatycznym wyłącznikiem, cieplikowym.

OPIS URZĄDZENIA OŚWIETLENIA

Urządzenie oświetlenia elektrycznego zastosowane w Café Paradis polega na pierwszym rzędzie na otrzymaniu światła łagodnego, t. j. pośredniego.

W tym celu wykonane zostały odpowiednie zagłębienia dla ukrycia żarówek pod sufitami. Unikając monotoni w stosowaniu oświetlenia, użyto rur ze szkła Neotriplex t. j. szkła trójwarstwowego. Z tego szkła wykonane są cylindry o średnicy

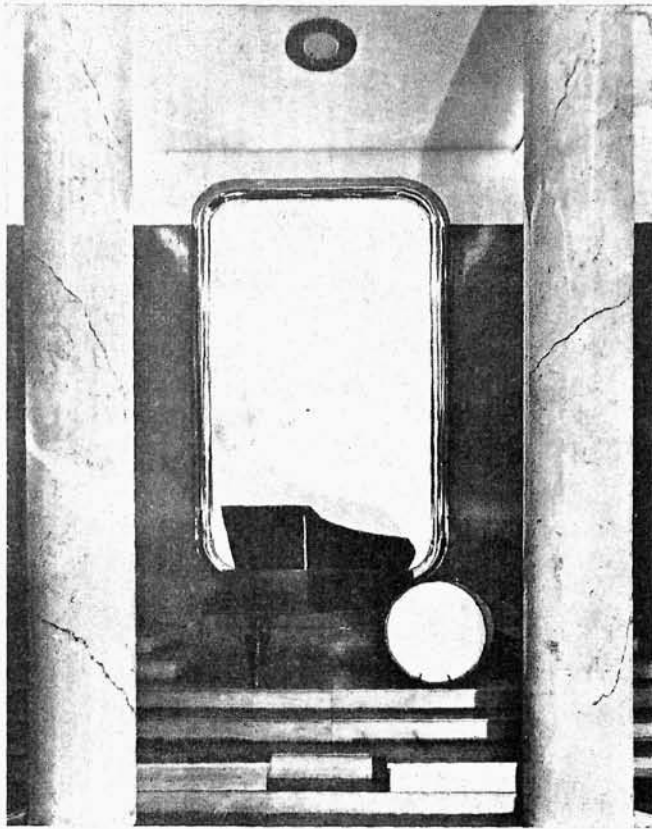

Rzut przyziemia lokalu rozrywkowego, kawiarnia. 1:250

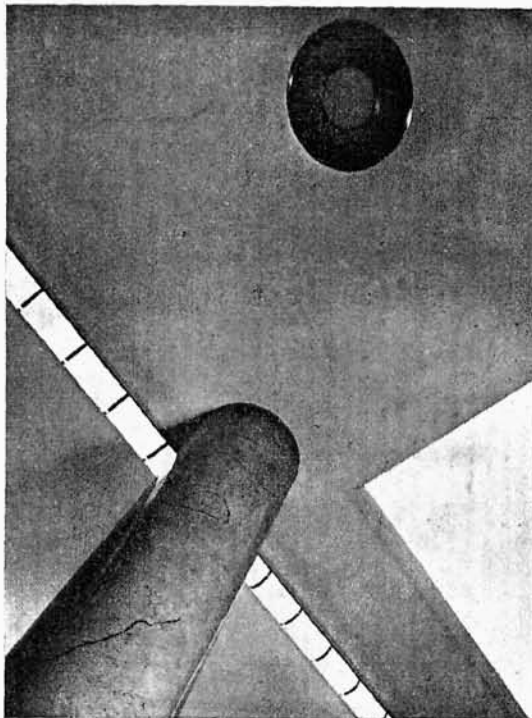
200 mm wewnątrz których umieszczone są żarówki Mignon 10 watów w odstępach 80 mm. Wobec tego iż konstrukcja całej takiej armatury składa się z oddzielnych części t. j. cylindrów o długości 350 mm a każdy cylinder ujęty jest we wspólną obręcz, przeto łatwo jest dostać się do wewnątrz dla zmiany żarówki przesuwając obręcz na sąsiedni cylinder. Osiągnięte światło z tego systemu armatury jest bardzo jasne i nie kosztowne bowiem na metr bieżący przypada 120 watów.

W oświetleniu kolorowym stosowanym do efektów t. j. do barwienia sufitu lub ściany zastosowano łąty, na których montowane są oprawki Mignon w 2 rzędach w odstępach 40 mm, tak iż każdy kolor powtarza się co 120 mm. Ten system daje możliwość otrzymania równego światła w dostatecznej mocy i uzyskania w tak ograniczonej przestrzeni 5 kolorów.

6 — 8. Arch.: Jerzy Gelbard i Roman Sigalin (Warszawa). Dom mieszkalny z lokalem rozrywkowym w Warszawie.

Estrada.

Widok z dołu na plafon świetlny.

Przy zmianie kolorów zastosowane są oddzielne regulatory, przy pomocy których bardzo miękko przechodzi się z jednego koloru w drugi.

W dolnej części lokalu t. j. w owalu otaczającym część dancingową urządzono 16 reflektorów w 4-ch grupach t. j. w 4-ch kolorach, wyłączanych przy pomocy regulatora.

Kolory reflektorów są zmieniane równocześnie z kolorami sufitu i ściany tworzącej tło orkiestry, ujmując całość dancingową w jednokolorową barwę.

W czasie operowania światłem kolorowym część oświetlenia białego zostaje ściemniona lecz nie przy pomocy regulatora tylko przy zastosowaniu systemu śródfazowego montażu żarówek. Wtedy wyłączwszy jeden biegun specjalnym wyłącznikiem; żądana część instalacji działa szeregowo czyli lampki żarzą się tylko połową napięcia.

Całość oświetlenia scentralizowana jest w specjalnej kabine, gdzie elektro-technik ma odpowiednie sygnały dźwiękowe.

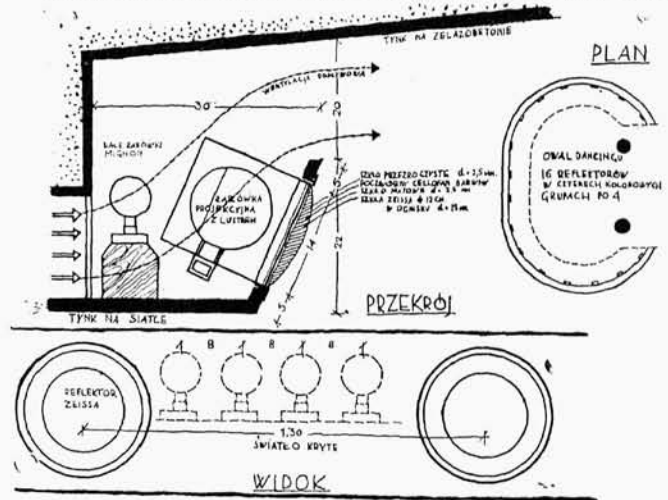
Poza oświetleniem głównym, jest urządzenie światła bezpieczeństwa z baterii akumulatorów, które posiada 5 punktów świetlnych o sile 10 świec każdy.

Lokal Cafe Paradis posiada własny transformator, co czyni go niezależnym od sąsiednich instalacji.

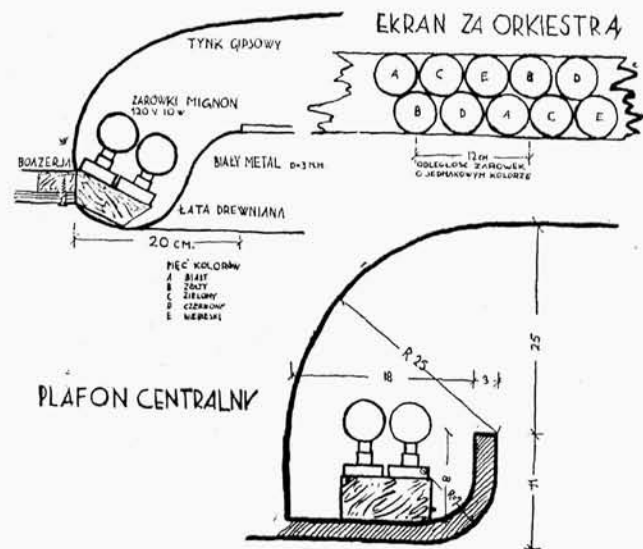
Moc zainstalowanego oświetlenia wynosi 18 kilowatów.

Moc roboczego oświetlenia wynosi 9 kilowatów. Silniki 2 HP.

OŚWIETLENIE KRYTE I REFLEKTORY W OWALU DANC.

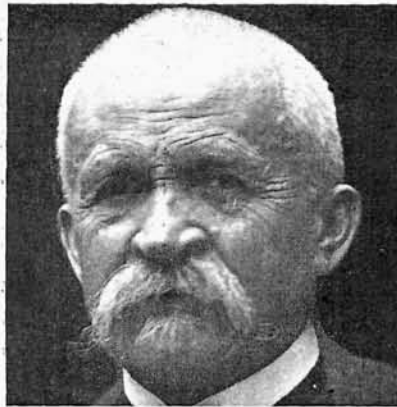

Oświetlenie kryte i reflektory w owalu dancingu.

Oświetlenie ekranu za orkiestrą i plafonu centralnego.

11 — 14. Arch.: Jerzy Gelbard i Roman Sigalin (Warszawa). Dom mieszkalny z lokalem rozrywkowym w Warszawie.

† Sławomir Nałęcz-Odrzywolski
architekt

Dnia 3.IV 1933 r. zmarł w Krakowie znany i ceniony w szerokich sferach społeczeństwa polskiego, **Architekt Sławomir Nałęcz-Odrzywolski**, przeżywszy lat 86.

Zmarły urodził się w Zakrzówku Ziemi Radomskiej w r. 1846, jako syn znanej rodziny ziemiańskiej, po kądzieli był wnukiem Piotra Madalińskiego, pułkownika wojsk polskich z r. 1831. Zmarły poświęcił się architekturze, którą od wczesnej młodości ukochał. W latach 1867—79 przebywał na studiach w Berlinie, poczem osiedlił się tamże jako samodzielny architekt. Z działalności swojej w Berlinie pozostawił tablicę pamiątkową dla kolegów Akademii Budowlanej, poległych w wojnie francusko-niem. 1870 r., odznaczoną nagrodą. W latach 1875—78 został powołany przez rząd niemiecki do przebudowy pałacu książąt Radziwiłłów przy Wilhelmstrasse w Berlinie na mieszkanie służbowe ówczesnego kanclerza państwa Księcia Bismarcka. Obecnie pałac ten jest mieszkaniem Prezydenta Rzeczypospolitej Niemieckiej. W roku 1880 po dwunastoletnim pobycie w Berlinie powrócił do Krakowa, gdzie zajął stanowisko profesora architektury w ówczesnym Państwowym Instytucie Technicznym (obecnie Wyższej Szkole Przemysłowej). Prócz swojej działalności profesorskiej brał żywy udział w pracach architektonicznych i wszelkiego rodzaju konkursach.

W roku 1889 projekt na teatr w Krakowie został nagrodzony II nagrodą. Projekt ten wysłany przez gminę m. Krakowa na włoską międzynarodową wystawę architektoniczną w Turynie, był publikowany w dziele pod tytułem „Esposizione Italiana di Torino”.

W roku 1903 otrzymał I nagrodę na konkursie na kościół Św. Elżbiety we Lwowie.

W roku 1904 otrzymał I nagrodę za projekt ratusza w Krakowie.

W roku 1905 na konkursie na gmach Towarzystwa Technicznego w Krakowie otrzymał I nagrodę.

W r. 1913 z projekty wykonane w spółce z arch. Ballenstedtem z Poznania na gmach Akademii Górniczej w Krakowie otrzymały I nagrodę. Obecny zaś gmach Akademii Górniczej jest projektem ś. p. Odrzywolskiego i arch. Krzyżanowskiego.

W roku 1925 otrzymał II nagrodę na konkursie architektonicznym na budowę gmachu Kasy Chorych w Krakowie.

Również gmach Tow. Rolniczego w Krakowie przy Pl. Szczyptańskim jest Jego dziełem.

W latach 1897—1912 wykonał gmachy Państwowej Szkoły Przemysłowej w Krakowie przy Aleji Mickiewicza.

Dla Towarzystwa Szkoły Ludowej wykonał projekty Szkoły Powszechnej im. Tadeusza Kościuszki w Białej, jak również gmachu Seminarjum Nauczycielskiego tamże.

Ponadto kościoły parafjalne w Mrowli, Albigowej, w Rabce, w Równem, Zabawie.

Największym dziełem życia ś. p. Odrzywolskiego, któremu poświęcił 18 lat ciężkiej i mozolnej pracy, a w której współpracował mistrz Matejko, było odnowienie katedry na Wawelu, ukoronowanej restauracją perły renesansu w Polsce — Kaplicy Zygmuntowskiej, na której ścianie zewnętrznej umieszczono tablicę pamiątkową, stwierdzającą Jego wybitną działalność przy odnowieniu tejże.

W roku 1891 według projektu ś. p. Odrzywolskiego wykonaną została krypta w katedrze na Wawelu dla pomieszczenia zwłok Mickiewicza. Krypta ta przed, kilkoma laty nieco przerobiona, przyjęła również zwłoki Juliusza Słowackiego.

Prócz licznych prac fachowych, wydał ś. p. Odrzywolski, dwa monumentalne dzieła „Renesans w Polsce” i „Zabytki przemysłu artystycznego w Polsce”.

Do czasu ostatniej swej choroby zadziwiał ś. p. Zmarły, pomimo sędziwego wieku, wszystkich, którzy mieli szczęście się z nim zetknąć, niezwykłą żywością umysłu i prawością charakteru. Z pod kierownictwa Jego wyszedł cały szereg najwybitniejszych architektów polskich, którzy z żalem wspominają świetlaną posadź Mistrza.

Zmarły osierocił syna, inż. Stanisława i córkę Halinę z Odrzywolskich Poźniakową, oraz bratanka i ucznia, architekta Zbigniewa Odrzywolskiego.

„DZIEJE OBYCZAJÓW W DAWNEJ POLSCE“.

(Jan Bystron)

Leży przed nami jeden z pierwszych egzemplarzy książki, która ostatnio ukazała się na półkach księgarskich. Tytuł jej brzmi: „Dzieje obyczajów w dawnej Polsce“, napisana przez prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego Jana St. Bystronia a wydana nakładem księgarni Trzaski, Ewerta i Michalskiego. Omawiamy tę książkę w piśmie architektonicznym nie poto tylko, aby jeszcze raz zaznaczyć ścisły związek życia socjalnego i obyczajów bytu z kształtowaniem architektury, jej wyrazem i kulturą. Ocenę treści książki, jej wartości historycznej, stopnia szerokości ujęcia i zgłębienia tematu pozostawiamy specjalistom w tej dziedzinie. Interesuje nas wyłącznie materiał ilustracyjny książki, a zwracamy na niego uwagę kolegów architektów dlatego, że w 215 ilustracjach i 32 tablicach znajdują oni obszerny materiał architektoniczny z dawnych czasów, czasów, inaczej do piękna uosobionych i innych, niż obecnie, wartości w architekturze poszukujących. Ale niezależnie od zgodności lub przeciwieństwa wobec naszego nastawienia współczesnego, pozostaje faktem, że zetknięcie się z rzeczą wartościową jest potężnym czynnikiem, pobudzającym do pracy, doskonałym środkiem uruchomienia energii twórczej. Pod tym kątem widzenia książka J. Bystronia daje architektowi ogromne zadowolenie.

Autor wymienił w przedmowie szereg osób z generalnym konserwatorem J. Remerem na czele, z których pomocy korzystał przy układaniu dzieła ilustracyjnego. I trzeba oddać sprawiedliwość tym współpracownikom autora, że swą pracą wyświadczyli nie tylko autorowi, ale i społeczeństwu polskiemu i architektom ogromną przysługę doskonałym doborem ilustracji, dokonanych z wielkim smakiem i znajomością rzeczy. Ze zbiorów graficznych biblioteki Jagiellońskiej, muzeum XX Czarotoryskich, z bogatych zbiorów Centralnego Biura Inwentaryzacyjnego i innych, zostały ujawnione pierwszorzędne sztychy, rysunki i fotografie, w większości mało znane ogółowi, a przeważnie ogromnie ciekawe. I nigdzie może tak, jak w tych ilustracjach, nie został ujawniony ten bezpośredni związek obyczajów z architekturą, która im służy za ramę i tło. Dążąc do zobrazowania dzieł starej Polski, autor w drodze prostej i logicznej przyszedł bezpośrednio do architektury, do fragmentów ulic, do zamków, kościołów i karczem, do miast i miasteczek, a jako wynik — ogromnie dla architekta pouczający zbiór starych ratuszy, kamienic, dworów i wirydarzy, owianych czarem dalekiej przeszłości, o często doskonałych w pomysłach i charakterystycznie swoistych formach, tak dobrze zharmonizowanych z kontuszem szlacheckim, lub dziarskim strojem janczara, czy hajduka królewskiego.

Materiał ten jest tem cenniejszy, że jest autentyczny, współczesny dziejom wieków XVI—XVIII, które obejmuje niniejszy tom. Sztychy i rysunki, którymi się posługiwał autor dla zobrazowania swych „Dziejów“, są ściśle datowane i dobrze dobrane. To samo możemy powiedzieć o materiale fotograficznym. Centr. Biuro Inwentaryzacji dostarczyło znaczną ilość zdjęć ciekawych i dobrze wykonanych, wśród których wiele zdjęć lotniczych, doskonale uplastyczniających ogólną sytuację obiektu w terenie i otoczeniu. Z szeregu zdjęć Bułhaka podane zostały egzemplarze wybitnie „architektoniczne“, dobrze ujęte nie tylko w sensie efektu malarskiego, ale i w kierunku dokładnej architekturalnej formy.

Ogromną i niezaprzeczną zasługą książki, jako czynnika kulturalnego, który może w wielkiej mierze przyczynić się do podniesienia poziomu smaku artystycznego, jest szczęśliwe uniknięcie wszelkich „rekonstrukcji“ i tak zwanego „malarstwa historycznego“, które na człowieka cokolwiek wybrednego działa najczęściej odrażająco. To też, zawdzięczając temu wyjątkowo inteligentnemu doborowi rycin i zdjęć, otrzymaliśmy rzadką w naszych czasach książkę, w której od pierwszej do ostatniej strony nic nie razi niedołęstwem, nieudolnością, analfabetyzmem rysunku, lub poprostu brakiem smaku estetycznego. Wieje z tych kartek ostre poczucie artyzmu, bogato

rozśianego bądź to w sztychach Placidjego, Le Rougea lub Hoogea, czy w obrazach Canaletta i Vogla, czy wreszcie w rysunkach Norblina, Smuglewicza i inn.

Wydane jest dzieło z całą doskonałością nie „luksusowej“, ale zwyczajnie dobrej książki. Zamiłowany bibliofil, lub teoretyk kompozycji książkowej, traktujący książkę jako skończone dzieło artystyczne, mógłby jej zarzucić niezgodność z koncepcją organicznej całości utworu, dopatrując się rozbicia tej całości w pewnej ilości naklejonych tablic. Jest to może i słuszne teoretycznie, ale pod względem celowości w technice praktycznego wykonania wolimy mieć dobre i precyzyjne odbitki sztychów, na stosownym papierze wykonanych, niż podporządkować tę dokładność teoretycznej koncepcji całości.

Edgar Norwerth.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje, iż dnia 31.III b. r. nastąpiło rozstrzygnięcie rozpisane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu zamkniętego konkursu na dwa typy magazynów dla portu w Gdyni. Projektów magazynu drobnicowego nadesłano 12, projektów magazynu bawełnianego 9.

Za projekt magazynu drobnicowego sąd konkursowy przyznał pierwszą nagrodę inż. arch. **Jerzemu Wierzbickiemu**, drugą nagrodę inż. **Bronisławowi Bukowskiemu**. Ponadto wyróżniono projekt, wykonany przez inż. **Henryka Rathego przy współpracy inż. arch. Jerzego Beilla**.

Z zaproszonych do wykonania projektów magazynu bawełnianego pierwszą nagrodę otrzymał inż. **Zbigniew Wasutyński** za projekt wykonany przy współpracy inż. **Wacława Żenczykowskiego** i arch. **Bohdana Pniewskiego**, drugą nagrodę inż. **Edward Romański** za projekt, wykonany przy współpracy inż. arch. **W. Swirczewskiego**.

ROZSTRZYgniĘCIE KONKURSU.

W dniu 26 kwietnia b. r. sąd konkursowy rozstrzygnął konkurs na „Dom Żołnierza“, w Brześciu n/B., przyznając I nagrodę pracy Nr. 20, II nagrodę pracy Nr. 23 i III nagrodę pracy Nr. 37.

Po otworzeniu kopert na posiedzeniu Z. S. A. P. w dniu 29 kwietnia okazało się, że autorami pracy Nr. 20 są pp. inż. arch. **Leon Marek Suzin**, **Edmund Michalski** i **Bohdan Krzemieniewski** (P. T. A.), pracy Nr. 23 — inż. arch. prof. **Lech Niemojewski**, i autorem pracy Nr. 37 — inż. arch. **Tadeusz Zatorski** i **Irena Heilman**.

Sekretarz konkursu
inż. arch. **J. Lisiecki**.

BIULETYN URBANISTYCZY.

Tow. Urbanistów Polskich przy piśmie „Samorząd Miejski“ wydaje „Biuletyn Urbanistyczny“, poświęcony zadaniu popularyzacji zagadnień urbanistycznych wśród samorządów miejskich.

Najbliższy (Nr. 3) zeszyt biuletynu ma być poświęcony planowaniu regionalnemu (odnośna konferencja T. U. P. 1932 r.).

SPROSTOWANIE.

W zeszycie Nr. 3 „Architektura i Budownictwo“ w publikacji konkursu na projekty szkicowe domu Funduszu Kwaterunku Wojskowego przy ul. Krak.-Przedmieście Nr. 11 w Warszawie, zaszła omyłka w podpisie, wymienianym autora projektu na stronicy 83, 84, 85 i 86 pod rysunkami Nr. 56—55.

Autorami tego projektu są: arch. **Kazimierz Tołłoczko** i arch. **Jan Kukulski** (Warszawa).

DO NINIEJSZEGO NUMERU DOŁĄCZONA JEST
WKŁADKA F-MY REDEL i S-ka.

PRZEGLĄD CZASOPISM.

PRZEGLĄD PRASY PERJODYCZNEJ (zagran.).

BUDOWNICTWO.

O płytach budowlanych, sposobach dokładania i izolacji ścian. B. dobre fotografie i detale, przew. angielskie. Arch. S. Chermayeff i inni. 14 fot. 10 rys.

The Arch. Review. III 1933 N. 436.

Dachy płaskie i strome, zestawienia. Doskonała tablica porównawcza, elementarna, przedruk **Stavitela** 1 — 2/33 z Bouwblad Rotterdam.

BUD. PRZEMYSŁOWE.

Browar w zagl. Saary. Arch. H. Herkommer. Wielki kompleks budynków. Wytwórnia, magazyny, warsztaty. Wieża wys. ok. 40 m. 5 Fot. 2 tabl. z det. i pl.

Der Baumeister N. 3 1933.

Fabryki w Sovietach Magnitogorsk, Berezniki i inne. Fragmenty. 5 fot.

Stavba N. 3 1933.

Warsztat stolarski w Vannes (dep. Sekwany) Arch. Kodjak. Partycrowy, połączony z dużym sklepem od ulicy. Dobre światło. 2 fot. 1 pl.

L'Architecte N. 2 1933.

Składy Towarowe w Aalborg (Danja). Arch. C. Odgard. 2 i 3 kond., wolnostojący przy ulicy. Lokale wystawowe. 4 fot. 2 pl.

Elektrownia w Kolinie (Czechosl.) Arch. J. Fragner (Patrz. Stavba 2. 1933). 4 fot. 3 rys.

Monatshefte f. Baukunst 3 1933.

BUD. UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ.

Krematorium:

1) w Gracu arch. E. Boltstern. Kompleks zabudowań, otoczony ogrodami i murami, służącymi do przechowywania urn. Główny budynek b. spokojny. Wewnątrz poważny. Bogate materiały wykończenia. 7 fot. 1 pl. 2 tabl. det.

2) w Olomuńcu (Czechosłowacja) arch. A. Sajter. Sytuacja j. w. Zewnętrzny wygląd raczej przemysłowy. 3 fot. 1 tabl. pl.

Moderne Bauformen N. 3 1933.

DOMY HANDLOWE I BIUROWE.

Sklep, biura i składy f-my R. I. V. w Neuilly s.-S. Arch. L. Billard. Budynek narożny, 4 kondygn. Sklep wys. 10 m. Na piętrach składy. Wielkie szyby wystawowe. Dobre oświetlenie. 5 Fot. 4 Pl.

L'Architecte, N. 1 1933.

Kasa oszczędności w Filadelfji. Drapacz chmur. Arch. Howe i Lescare. 36 kondygnacji w kształt. lit. T. Części dolne całk. zabud. prostokąt. Obszerny hall operacyjny, schody ruchome. Podział elewacji poziomy. Dolne części w polewanym granicie i szkłe. Wnętrza obszerne, gładkie. Całość b. dodatnio odbiega od znanych dotychczas bud. w Ameryce. 10 Fot. 4 Pl.

The Architectural Review 4 1933 N. 437.

Dom Biurowy w Helsingforsie. Arch. T. Paatela. Na wyższych kondygnacjach mieszkania. Duża sala operacyjna. Bud. prosty i spokojny. 8 fot. 2 pl.

Arkkitekti N. 1 1933.

DOMY JEDNORODZINNE I WILLE.

Osiedla pod Hamburgiem. Wielokrotnie powtarzające się typy domów wiejskich, ustawionych w szeregu. Pod jednym stromym dachem ze stajnią i stodółką. Konstrukcje drewniane, szalowane lub tynkowane. Arch. C. Eickman i H. C. Schroeder. Arch. F. R. Ostermeyer. Arch. H. Distel i R. Reusse lub A. Grubitz.

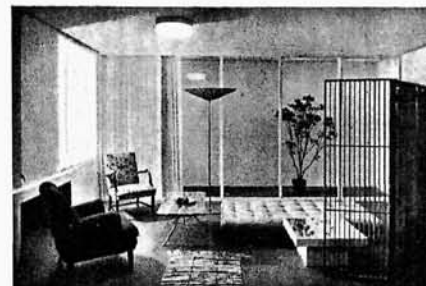
Arch. K. Gutschow. Arch. F. Ascher. Arch. M. Zoder i W. Ahrendt. L. Eñdresen. Arch. H. Bomlaff i M. Schoene. 18 Fot. 27 Pl. i Prz.

Arch. Marcel Favier.
Konsulat w Jerozolimie (1930).
(„L'architecte“).

Arch. Erich Boltstern.
Krematorium w Gracu (1932).
(„Moderne Bauformen“).

Wystawa wewnątrz w Wiedniu. Pokój ogrodowy.
Wyk. J. Kerbel.
(„Moderne Bauformen“).

Arch. Ernst F. Burckhardt.
Willa w Erlenbachu nad Zurychem.
(„Der Baumeister“).

Osiedla p. Stuttgartem. Typy j. w. lecz sytuowane po dwu stronach drogi. Arch. W. Rist. 5 fot. 3 rys.

Osiedle p. Falkenbergiem. Typy j. w. Konstr. drewniana, wypełniona gliną. Arch. F. Hoffman. 4 fot. 1 rys.

Baugilde B. D. A. N. 4 1933.

Osiedla 1) pod Chicago. Projekt. Arch. G. F. Keck i P. Schweikher. Domy szeregowe 4 kond. Dachy płaskie. Właściwe rozplanowanie bloków. 9 Rys. 6 Pl.

2) dla Murzynów. Projekt. Arch. A. Kastner. Domki bliźniacze parterowe, płaskie. 3 Tabl. rys.

The Arch. Record III 1933

Nad Jeziorem Thun — Szwajcaria. Arch. A. Itten. 2 kondygn. willa, dobrze nasłoneczniona. Wielkie okna, balkony, 8 Fot. 3 Pl.

Nad jeziorem Scharmützelsee. Arch. F. Glantz. 2-kondygn. willa o charakterze letniskowym. 2 Fot. 2 Pl.

20 projektów małych domków jednorodzinnych grupy arch. dreźnieńskich. Dobrze opracowane plany. Mur i drzewo. Dachy płaskie i strome. 40 Rys.

Baugilde B. D. A. N. 3 1933,

W górach. Arch. K. Holey. Plan w nieregularnych krzywych. Dach stromy wchrowaty. 2 Fot. 4 Pl.

Letniskowy. Arch. H. Schwippert. Parterowy. 4 sypialne pok. Ogród. 2 F. 3 Rys.

Wiejski pod Zurychem. Arch. E. F. Burckhardt. Willa na różnych poziomach. Dół murywany i na słupach okrągłych żelaznych. Piętro drewniane. Balkony. 6 Fot. 5 Pl. i det.

Der Baumeister N. 3 1933.

13 drewnianych wolnostojących w Szwecji. Przeważnie 2-kondygn. Niektóre mają parter murywany. Szalowanie poziome. Dachy płaskie lub jednospadkowe. Plany przejrzyste i oszczędne. Arch. M. Poulsen. Arch. S. Poulsen. Arch. S. Aasland i A. Korsmo. Arch. G. Blakstad i H. Munthe-Kaas. Arch. O. E. Slaatto. Arch. F. Bryn. 18 Fot. 8 kompl. rys. 2 Tabl. det.

Na drewnianym szkielecie pod Stuttgartem. Arch. H. Weber. 2 kond. Konstr. szkielecowa, wyp. bimsbetonem. Tynkowany. Dach płaski. Dużo przestrzeni we wnętrzu. 11 Fot. 2 Tabl. det. i pl.

Moderne Bauformen N. 3 1933.

Wille dla jednej osoby:

1) arch. P. Behrens. Wolnostojąca na skarpie. 2-kond. Tarasy. B. obszerne. 4 F. 2 Pl.;

2) arch. Wagner-Freynsheim. Wolnostoj. 2 kond. Taras. Rozczłonkowany plan. 4 Fot. 2 Pl.

3) w Kalifornji, arch. G. Washington-Smith. Parterowa. Wolnostojąca. Duży pokój ogólny. Dachówka. 2 Fot. 2 Pl.

4) pod zwrotnikiem, arch. M. v. Bauer. Poszczególne parterowe pawilony połączone galeriami. 3 Fot.

5) na wsi, arch. O. Trummer. Wolnostoj. 5 pokoi. Stromy dach. 1 Fot. 2 Pl.

Profil (Wiedeń) N. 3 1933,

Wille w Anglji:

1) arch. R. M. Schindler. Na b. stromej skarpie. 3 nadwieszane kondygn. z tarasami. 1 Fot. 5 Rys.

2) arch. Connell i Ward. Obszerna, wolnostojąca. 2 kond. Tarasy. Dużo szkła.

The Architectural Review III 1933 N. 36.

W U.S.A., przeważnie wolnostojące, najrozmaitszych typów. Dachy przeważnie wysokie, archaizowane wnętrza. 35 Fot. 32 Pl.

Dwór wiejski na Pruskim Pomorzu. Arch. Steimetz. Złożenie osiowe. Dach wysoki. Parter. 7 Fot. 2 Pl.

Bliźniacze p. Berlinem. Arch. J. Vassiliev. W ogrodzie. 2 kond. Kryte dachówka lub płasko. 4 Fot. 4 Pl.

Pod Norymbergą. Arch. O. Weiss. Wolnostojący. Dachówka. 2 Fot. 2 Pl.

Monatshefte f. Baukunst 3 1933.

2 Wille w Bratisławie. Arch. R. Frič. Wolnostojące. 2 kond. taras. 4 Fot. Plany.

Slovensky Stavitel N. 3 1933.

HOTELE.

Na wsi w Austrii. Arch. M. Feller. Charakter pensjonatu z restauracją. 3 kond. ok. 50 pokoi. Dach stromy. 4 Fot. 4 Pl.

Der Baumeister N. 3 1933.

W Moskwie. Arch. M. G. Barchin i N. N. Jurgenson na 1000 pokoi. Wielopiętrowy. Projekt. 1 Fot. i 1 Pl.

Stavba N. 3 1933.

W Saint-Tropez na Rivierze francuskiej. Arch. G. H. Pingusson. Kompleks budynków, obejmujący: 6 kond. hotel na 110 pokoi z 90 łazienkami, restauracja na 300 osób, ogród sportowy z pływalniami, placami tenisowymi i t. p., dancing-bar, 6 małych domków mieszkalnych (bungalows) i zabud. gospodarcze. Poszczególne budynki rozrzucone na nierównym terenie ok. 8 ha zależnie od orientacji i wysokości. Pokoje hotelowe zorientowane na południe mają widok również i na północną panoramę. Osiągnięto to przez przeprowadzenie korytarzy na 1/2 poziomu między pokojami, których okna północne umieszczono nad wzgl. pod temi korytarzami. Restauracja, sale wypoczynkowe i rozrywkowe przestrzenne, jasne, proste. Całość jest pierwowzorem przykładem nowoczesnej architektury hotelowo-wypoczynkowej. Wygląd zewnętrzny, zwłaszcza hotelu b. ciekawy, charakterystyczny i piękny. 11 Fot. 10 Rys. i det.

L'Architecte N. 1 1933.

W Warmbrunn (Niemcy). Arch. G. Steinmetz. Miejscowość kuracyjna. Wielki budynek o 4 — 5 kond. z zamkniętymi podwórzami. Parter zabud. całk. Dobudowa do istniejącej części. 11 Fot. 6 Pl. i rys.

Monatshefte f. Baukunst 3 1933.

SZKOŁY, ZAKŁADY NAUKOWE.

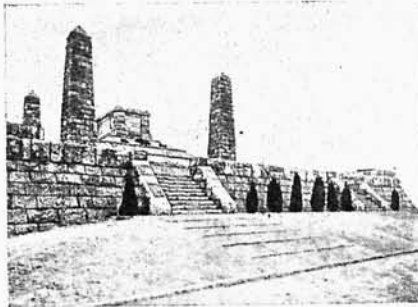
Szkoła pielęgniarek w Montrouge (Dep. Sekwany). Arch. Vetter i Imbert. Bud. 6 kond. wolnostojący. Internat. Sale wykładowe, jadalne, rekreacyjne. Biura i mieszkania. Pokoje pensjonarek po dwóch stronach korytarza. Taras górny. Żelbet. Okna wysokie, elew. rozczłonkowana. 3 Pl. 7 Fot.

Szkoła w Algierze. Arch. X. Salvador. Męska, żeńska i przedszkole w jednym budynku wolnostojącym miejskim o 5 kond. 2 jednakowe podwórze, w okolo nich klasy z balkonami. Żelbet użyty także w ścianach i oknach. 4 Pl. 5 Fot.

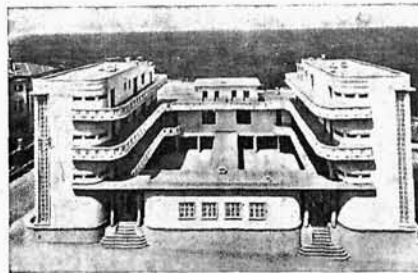
Szkoła Sztuk Pięknych w Algierze. Arch. A. Hilt i M. Gantier. Projekt. Blok 4 i 5 kondygn. w kształt. lit. U. Podwórze wewnętrzne. Duże sale. 5 Rys.

L'Architecte. N. 2 1933.

Różne typy szkół budowanych ostatnio we Francji. We wszystkich uwydatnia się potrzeba dania możliwie najlepszych warunków oświetlenia i przewietrzania, co się przejawia nie tylko w usytuowaniu budynków, planach i wnętrzach, ale również w wyglądzie zewnętrznym. Poniżej przytoczone przykłady świadczą

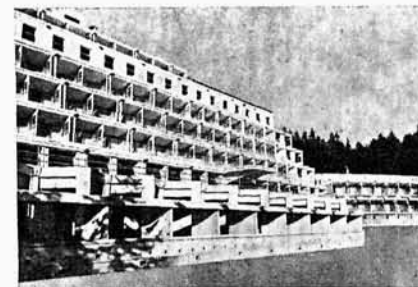
Grobowiec Štefánika w Bradle (Jugosławja). („Slovensky Stavitel“).

Arch. X. Salvador. Zabudowania szkolne w Algierze (1932). („L'architecte“).

Arch. G. H. Pingusson. Hotel [w] Saint-Tropez (1932). („L'architecte“).

Arch.: Pol Abraham & Henri le Mème. Sanatorium w Passy (1933). („L'architecte“).

o b. wysokim poziomie budownictwa szkolnego we Francji. Pod zespołem szkół należy rozumieć przeważnie szkołę początkową dla chłopców, dziewcząt i przedszkole. Każda z nich, posiada zwykle oddzielny dziedziniec. Przedszkola są na parterze.

1) Zespół szkół w Paryżu. Arch. L. Boileau. Kształt lit. L. 5 kond. Projekt. 2 Ryc.

2) Zespół szkół w Paryżu. Arch. Cauwet i Ogé. Bud. 5 kond. 1/2 traktowy. 5 Fot. 6 Pl.

3) Zespół szkół w Cachau im. Prez. Doumer'a. Arch. Collet i Mothon. 2 kond. długi budynek wolnostojący b. dobrze oświetlony. Obszerne wnętrza. Umebłowanie szkolne metalowe. 17 Fot. 5 Pl.

4) Zespół szkół w Boulogne. Arch. J. Debat-Ponsan. 5 kond. z tarasami. Żelbet. B. dużo światła. W budowie. 2 Fot. 5 Pl.

5) Szkoła na świeżym powietrzu w St. Quentin. Arch. G. Debré. 2 kondygn. Dziedziniec j. w. 6 Fot. 2 Pl.

6) Przedszkole w Gennevilliers. Arch. F. Dumail. 2 kond. Założenie osiowe. W budowie. 4 Fot. 1 Pl.

7) Szkoła Sztuk Pięknych w Algierze. Arch. Hilt i Gauthier. Projekt. (Patrz powyżej). 4 Rys.

8) Szkoła powszechna i zawodowa w Vitry-s-S. Arch. Gautruche. Program specjalny. 2 kond. bud. podłużny z 8-ma traktami poprzecznymi. 5 Fot. 4 Pl. i Rys.

9) Szkoła lotnicza. Arch. Goldfinger i Szivessy. Projekt konkursowy. Amfiteatry wykładowe — szerokie założenia. 7 Rys.

10) Szkoła pielęgniarek w Montrouge. Arch. Vetter i Imbert. (Patrz powyżej) 9 Fot. 4 Pl. Rys.

11) Zespół Szkół w St. Denis. Arch. „La Guilde”. Projekt. w budowie 3 kond. 6 Pl. i rys.

12) Zespół Szkół w Bagriollet. 3 kond. Zał. j. w. 5 Fot.

13) Liceum żeńskie w Paryżu. Arch. Le Coeur (w budowie). Wielki obudowany czworobok. 1 Fot. 1 Pl.

14) Zespół szkół w Villejuif. Arch. A. Lurçat. 2 oddzielne bud. 3 kond. Płaskie dachy, tarasy Kryte przejścia, 8 Fot.

15) Zespół szkół j. w. Arch. j. w. projekt. 4 Fot.

16) Szkoła w Rabacie (Afryka). Arch. Marchesio. Inne wymagania świetlne. 1 kond. 4 Fot. Pl.,

17) Przedszkole w Vanves. Arch. P. i M. Marme. Wzorowe urządzenia i instalacje wewnętrzne, przystosowane dla dzieci. Meble met. 14 Fot. 3 Rys.

18) Szkoła zawodowa w Nogent. Arch. Maurey i Hillor. Długi bud. 3 — 4 kondygn. Sale wystawowe, audytorja. 7 Fot. 2 Pl.

19) Ambulatorjum Szkolne w Suresnes. Arch. Maurey. Bud. 4 kond. Sale operacyjne. Poczkalnie. 4 Fot. 2 Pl.

20) Żłobek w Suresnes. Arch. j. w. Projekt. 3 Pl.

21) Szkolny stadion sportowy. Projekt oraz szereg budynków szkolnych, typów j. w. o planach dość skomplikowanych, przeważnie osiowych. Arch. Nauguette. 10 Fot. 9 Pl.

22) Zespół Szkół w Roubaix. Arch. Neveux. 3 kond. Dach płaski. 7 Fot. 4 Pl.

23) Liceum męskie w Metz. Arch. Parisot. Projekt.

24) Zespół Szkół w Nancy. Arch. j. w. Projekt konkursowy.

25) Zespół Szkół w Suresnes. Arch. Payret-Dortaill. Zabudowany cały blok między 3 ulicami. 3 i 4 kond. Zał. osiowe. Pływalnia.

L'Architecture d'Aujourd'hui N. 1 1933.

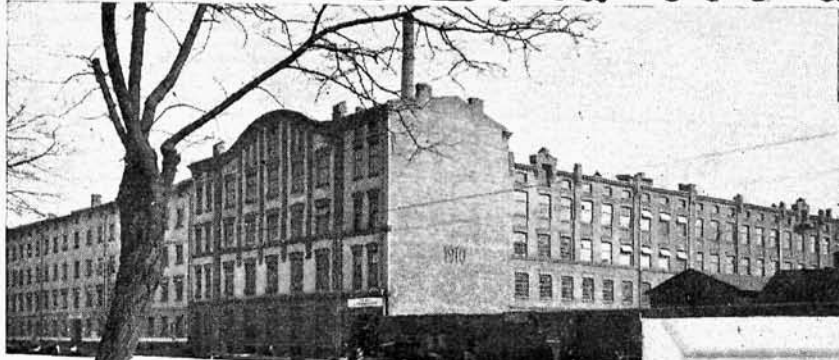
Uniwersytet w Belgradzie. Arch. P. Bajalovic. Nowe audytorjum. 4 Fot. 2 Pl.

Architektura 1—2 1933.

Uniwersyteckie gmachy w Rzymie. Projekt nowych pawilonów. 6 Rys.

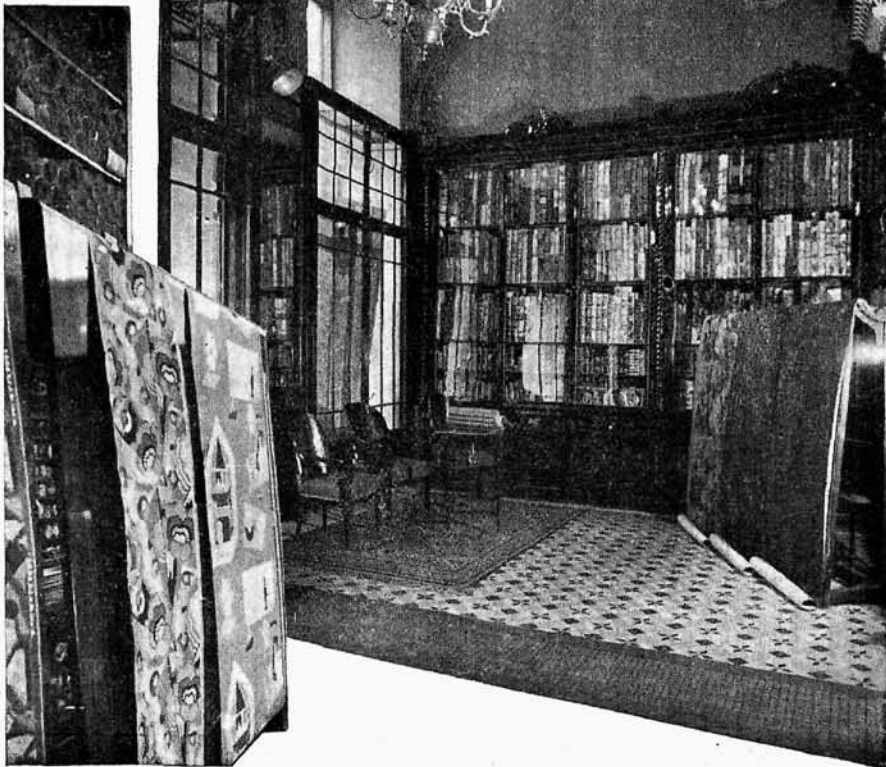
Casa Bella 1 1933.

J. FRANA SZEK ^{SP. AKC.} OBICIA PAPIEROWE

FABRYKA

**WOLSKA
41**

**MAGAZYN DETAL:
AL-JEROZOL-N-33**

**MAGAZYN DETAL:
KRAK-PRZEDM-N-15**

EGZ. OD 1875 R.

Specjalna Fabryka Materiałów Izolacyjnych

„GUDRONIT”

WŁ. CISZEWSKI bud.

WARSZAWA.

Krakowskie Przedmieście 17,

Tel. 611-45

PRODUKUJE:

GUDRONIT, FILC-BITUM, IZOL, CEMIZOL, DACHOLIT, LINOLIT, IZOLIT i inne, do zabezpieczenia od WODY gruntowej i opadowej dachów, tarasów, piwnic, fundamentów, tunelów, wiaduktów i mostów, GUDRONIT Nr. 3 do niszczenia GRZYBA DRZEWNEGO w budowlach — asfalty i wszelkie przetwory asfaltowe i bitumiczne. - - - - -

WYKONYWA KOMPLETNE ROBOTY W ZAKRESIE SPECJALNOŚCI.

PORADY

EKSPERTYZY

KOSZTORYSY

Osramówki-Linestra

OSRAMÓWKI-LINESTRA

(RURY WOLFRAMOWE)

Linja świetlna, wykonana z Osramówek-Linestra, uwydatnia kontury pomieszczenia i daje mu bogate, równomiernie rozłożone dekoracyjne oświetlenie.

są żarówkami próżniowymi o długości 50 lub 100 cm i dają łagodne, białe i nieoślepiające światło

OSRAMÓWKI-LINESTRA są chętnie używane do reklam, a ich białe, równomierne promieniowanie oświetla równocześnie ulicę przed sklepem.

Polska Żarówka **OSRAM** Spółka Akcyjna
WARSZAWA

ZAKŁADY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE
Z. SZCZERBIŃSKI S.P. AKC.

Warszawa, pl. Małachowskiego 2
ul. Dzielna 72

Meble, boazerje,
całkowite urządzenia wnętrz.
Stolarka budowlana.
Działy: pokryć meblowych
i dywanów.

WYTWÓRNIA
ŚLUSARSKA

ANTONI SZMALENBERG

WARSZAWA, Skierniewicka 12, Tel. 409-54.

WYROBY ARTYSTYCZNE KUTE Z ŻELAZA, MIEDZI
I BRONZU, ŻYRANDOLE, LATARNIE, KANDELABRY,
KOMINKI, OGRODZENIA, KRATY DO DRZWI
I OKIEN, BRAMY, BALKONY, BALUSTRADY ETC.

KONSTRUKCJE ŻEL. BUDOWL.: SŁUPY, DACHY, PLAFONY,
WERANDY, ALTANY, SCHODY PROSTE, KRĘCONE I T. P.

FELIKS MALINOWSKI

MISTRZ MULARSKI

Wykonuje wszelkie roboty budowlane.

Warszawa,

Wronia 38.

**BIURO TECHNICZNE
ZAJĄCZKOWSKI, SZEWCZYKOWSKI i S-ka**

INŻYNIEROWIE

OGRZEWANIE CENTRALNE, WODOCIĄGI I KANALIZACJA,
KUCHNIE PAROWE, SUSZARNIE, ODKURZANIA,
DEZYNFEKCJE, PRALNIE, ŁAŻNIE

PROJEKTY

WARSZAWA
ŚLISKA Nr. 9. TEL. 765-12, 689-12

KOSZTORYSY

IZOLACJE

Przeciw stratom:

CIEPŁA, WODOM

OPADOWYM WIL-

GOCI, HAŁASOM

I WSTRZĄSOM

Materiałami Angiel-
skimi i Krajowymi

FRANCISZEK
OŻAROWSKI

ZAKŁAD IZOLACYJNY

Warszawa, Chłodna 45, tel. 295-72

ZAKŁADY SZKLARSKIE
I WYTWÓRNIA LUSTER

JAN SZULCIS-KA

SP. Z O. O.

WARSZAWA, NOWY-ŚWIAT 59,
TELEFONY: 7-65-94 i 9-62-32

P o l e c a: Szkła do konstrukcji żel-
betowych „SUNFIX”
Lustra wszelkiego rodzaju
Szkła i lustra do urządzeń
sklepowych

Specjalność: wielkie szyby wystawowe

Firma wykonywuje wszelkie prace
w zakresie szklarstwa wchodzące

LUXUSOWE EMALJE LAKIEROWE

SP. AKC.
CHEMICZNA FABRYKA DR. RATTNER

KONKURS

NA BUDOWĘ POMNIKA MARSZAŁKA JÓZEFA
PIŁSUDSKIEGO W TARNOPOLU.

Wojewódzki Komitet Budowy pomnika Marszałka Józefa Piłsudskiego w Tarnopolu ogłasza niniejszym publiczny konkurs na sporządzenie ogólnego projektu pomnika z terminem nadsyłania prac do dnia 1 lipca 1933 pod adresem: Inżynier Burgielski Tarnopol, Mickiewicza 26.

Projekt ma obejmować:

1) usytuowanie pomnika na placu Sobieskiego z ewentualnym zaprojektowaniem zmian w istniejących urządzeniach placu.

2) szkic pomnika w skali 1:50.

Za najlepsze prace przewidziane są trzy nagrody a to: — pierwszą w wysokości 500 zł., drugą 300 zł., trzecią 200 zł., przy czym Komitet zastrzega sobie prawo nabycia prac wyróżnionych poza powyższymi nagrodami za kwotę po 100 zł.

Niezależnie od wyżej wymienionych nagród wypłaci równocześnie Komitet z przekazanych mu przez Okręgowy Związek Legionistów w Tarnopolu funduszy następujące premje:

1) uzyskującemu I nagrodę kwotę 500 zł. 2) uzyskującemu II nagr. kwotę 300 zł. 3) uzyskującemu III nagr. kwotę 200 zł.

Premje i nagrody będą równocześnie wypłacone. Szczegółowe warunki techniczne wraz z planem sytuacyjnym, zdjęciami fotograficznymi i t. d. nabyć można pod wyżej podanym adresem od dn. 15. IV. br. w cenie 10 zł. za komplet.

Za Komitet: Wacław Zyborski mp.

Inż. Władysław Burgielski mp.

PRZEMYSŁ BUDOWLANY I TECHNICZNY

Architektura Wnętrz

Warszawa

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Kr.-Przdm. 13. (Hot. Europ.). Tel. 444-82 i 935-83

Armatury elektryczne

Warszawa

„A. MARCINIAK” SPÓŁKA AKCYJNA
WARSZAWA Zarząd i Fabr. Wronia 23, tel. 795-08, 792-02
Wzorownia, Złota 49, tel. 260-76.

Artystyczny Przemysł

Warszawa

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Kr.-Przdm. 13. (Hot. Europ.). Tel. 444-82 i 935-83

Asfalty

Warszawa

STANISŁAW COHN

Warszawa, Senatorska 36,
tel. 641-61, 641-62,
adr. teleg. „Stakon”

Wylączna sprzedaż na Polskę
asfaltu rodzimego

TRINIDAD EPURÉ

Betonowe wyroby

Warszawa

Fabryka Wyrobów Mozaikowo-Betonowych
B. KOREWA i S-ka
Warszawa, Syreny 7 (Dom własny), Tel. 631-75 (Zał. 1870 r.)

FABRYKA WYROBÓW BETONOWYCH
Inż. STANISŁAW RADZIWIŃSKI
Warszawa, ul. Wilanowska 22, telef. 960-34
POSAZDKI CEMENTOWE I LASTRICOWE. SCHODY

EDMUND SZMIDT
WYTWORNIĄ WYROBÓW
BETONOWYCH I KSYLOLITOWYCH
Warszawa, ul. Grójecka 56. Tel. 928-39.

Bitumina

Warszawa

„ORŁOROG”
dawniej ORŁOWSKI, ROGOWICZ i S-ka, Sp. z o. o.
Warszawa, Królewska 8, Tel. 701-28 i 747-78.
Wylączni wytwórcy Bituminy do krycia dachów i izolacji.

Biura Architektoniczne

Tarnów

Biuro Architektoniczne i Budowlane
Inż. Arch. EDWARDA OKONIA
Tarnów, Przecznicza Chyszowskiej 1:6, I p. Telefon Nr. 236

Blachy Cynkowe

Katowice

CZYSTA BLACHA CYNKOWA
najlepszy materiał do krycia dachów,
ozdoby wnętrz, liter reklamowych i t. p.

POLECA

„BLACHA CYNKOWA” Sp. z O. P.
Katowice, Marjańska 11.

Znak ochronny.

Blachy Cynkowe

Warszawa

CZYSTA CYNKOWA POCYNKOWANA
D./ H. A. GEPNER
Warszawa, Grzybowska 27. Tel 690-27 i 655-25

Budowlane okucia

Warszawa

Fabryka Okuć Budowlanych i Odlewnia Metali
Inż. K. DOBROWOLSKI i S-ka, Sp. z o. o.
Warszawa-Praga Krowia 6/8 Tel. 10-04-79

Warszawa

Blacha żelazna cynkowana

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(właśc. Inż. T. Rapacki i Z. Święcicki)

Warszawa, Boduena 3
Tel. 652-77, 652-07 i 442-62

Warszawa

Budowlane Materiały

DOSTAWA

INŻYNIEROWIE!
WACŁAW GAŁADYK I STEFAN SZUMANSKI
SPRZEDAŻ I DOSTAWA WSZELKICH MATERIAŁÓW BUDOWLA-
NYCH, WYKONANIE ROBÓT POSAZDKARSKICH ORAZ MALARSKO-
DEKORACYJNYCH.
Warszawa, Targowa 12. Telefon 10-12-28.

Gdynia

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materiały

Inż. K. KRZYŻANOWSKI i S-ka
Przedsiębiorstwo Budowlane
Gdynia ul. Świętojańska Tel. 11-25

Przedsiębiorstwo Budowlane
F. SKĄPSKI i S-ka Inżynierowie — Sp. Akc.
Gdynia, ul. Portowa

Kraków

DYPLOMOWANI ARCHITEKCI
Inż. Stanisław Filipkiewicz i inż. Juljusz Kolarzowski
Kraków Rynek Gł. 6 Tel. 46-86

Przedsiębiorstwo Budowy i Robót Żelbetowych
JÓZEF KACZMARCZYK Budowniczy
Kraków, Rynek Gł. 34. Telefon 42-32.

Przedsiębiorstwo dla Budowli Żelbetowych
E. UDERSKI i S-ka
Kraków, Al. Słowackiego 60, tel. 12-68.

Lublin

Biuro Budowlane, Kanalizacyjne, Centr. Ogrzew. i Handl.
„ARCHITEKT”
Sp. z ogr. odp. w Lublinie, Zamojska 4, tel. 2-47.

Lwów

Inż. WAWRZYNIEC DAJCZAK
Autoryz. Inż. Architektury i Bud.
Lwów Zybkiewicza 25. Tel. 36-10

Inż. Arch. KALIKST KRZYŻANOWSKI
Lwów, Kochanowskiego 38. Tel. 7-01.

Biuro Architektury i Przedsiębiorstwo Budowy
INŻ. ARCH. MAREK WEITZ
Lwów, Stryjska 20. Tel. 75-01

Łódź

Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
„KONSTRUKTOR”
Spółka z ograniczoną odpow.
Łódź, Al. Kościuszki Nr. 1. Telefon 60-28.

Poznań

Budowlane Przedsiębiorstwa i Materiały

EDMUND RYCHLIKI

Budowniczy
Poznań ul. Skryta 7 Telefon 64-84

WŁADYSŁAW URBANIAK budown.
Przedsięb. Robót Inżynierskich. Tartak parowy. Fabr. wyrob. z drzewa
Poznań, Droga Dębińska 10, tel. 33-54.

Sosnowiec

Przedsiębiorstwo Budowlane
L U F T i S-ka

Sosnowiec ul. Jasna 8

Niezbędne dla budujących
CENNIK BUDOWLANY — ANALIZA ROBÓT
Inż. K. Srokowskiego. Żądać w księgarniach. Wyd. Hoża 5 m. 17

Pierwsza w Kraju Fabryka Gipsu p f „ALABASTER”
Założona w roku 1878.
właściciel Inż. BRONISŁAW PLEBIŃSKI
Warszawa, ul. Czerniakowska 156 (dom własny) tel. 913-40

Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-Budowlane
Inż. R. BRUDNICKI i H. KATANA
Warszawa, Mazowiecka 11, Tel. 525-11

„B U D E X”
TOWARZYSTWO BUDOWLANE, SPÓŁKA AKCYJNA
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 9. Tel. 723-47 i 425-18

Biuro Inż.-Eud. A. CZEŻOWSKI i E. STRUG Inżynierowie
Warszawa, Bracka 6 m. 14
Budowa miejskiej Szkoły Rękodzielniczej, róg Narbuta i Kazimierzow-
skiej. Tel. 865-19.

Przedsiębiorstwo Budowlane
JAN GRAJEWSKI
Warszawa Al. Szucha 4 Tel. 787-24

Przedsiębiorstwo Budowlane
E. GRUCA i A. K. SŁAPCZYŃSKI
Warszawa Dolna 21-a Telefon 833-47

Towarzystwo Inż.-Budowlane „TRAWERS”
HACIEWICZ i SERWIŃSKI—Inż. Sp. Firm.
Warszawa, Piękna 22. Tel. 879-76, 808-69, 446-06.

Przedsiębiorstwo Inżynieryjno-budowlane
N. H. HRYCKIEWICZ
Warszawa Kujawska 3 Tel. 8-43-00

PAWEŁ HOLC i S-ka
SP. Z OGR. ODP.
Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno - Budowlanych
Centrala Warszawa, Karolkowa 9, tel. 279-30
Oddział Łódź, 6 sierpnia 88, tel. 102-36.

Przedsiębiorstwo Budowlane
JAN KRĘCKI
Warszawa, ul. Emilji Plater 19, Tel. 8-82-33

T. R. B. Towarzystwo Robót Budowlanych
Inż. BOGUSŁAW LENCKI i S-ka
Warszawa, ul. Śniadeckich 6, Tel. 9-64-12

Towarzystwo Akcyjne Zakładów Przemysłowo-Budowlanych
FR. MARTENS i AD. DAAB
Warszawa, ul. Wiejska Nr. 9. Telefon 955-84

Biuro Budowlane
STEFAN NIEDBALSKI
Warszawa, Rakowiecka 9, tel. 885-77

Przedsiębiorstwo Budowlane
STEFAN PACHOWSKI
Warszawa ul. Czerwonego Krzyża 21/23 Tel. 205-74

PIEKUTOWSKI i PŁACHECKI
ZAKŁADY CERAMICZNE „HORWINÓW”
Spółka z ogr. odpowiedzialnością
ZARZĄD: Warszawa, Grażyny 18 Tel. 8-60-55

Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
H. SOSONKO i W. WOJCIECHOWSKI Inżynierowie
Warszawa, Krucza 8, tel. 881-84.

TOWARZYSTWO BUDOWLANE Sp. Akc.
Inż. K. STRONCZYŃSKI, R. CZARNOTA-BOJARSKI i S-ka
Warszawa, Marszałkowska 17, Tel. 8.49.73, 8.23.45 i 8.53.44

T-wo Robót Kolejowych i Budowlanych
„T O R” Spółka Akcyjna
Warszawa, Wiejska 21, Telefon 9-04-44 i 9-09-62

Warszawskie Towarzystwo Techniczno-Budowlane
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
Warszawa, Plac 3-ch Krzyży 9. Telefon 9-02-56

BIURO TECHNICZNE
Inż. BRONISŁAW WIERZYŃSKI
Rządowo upoważniony inżynier budowy
WARSZAWA LEKARSKA 15 TEL. 894-53

Biuro Budowlane
W. WOJNAROWSKI i B. ŚWIECKI
Warszawa, ul. Marszałkowska 79, tel. 858-01

Zawiercie

Biuro Budowlane ANTONI BLANA
Zawiercie, ul. Królowej Jadwigi 7.

Warszawa

Budownictwo żelazne

Inż. JAN BRIGGEN
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 5. Tel. 671-05
Dachy i Świetliki bezkitowe „ETERNA”, Bramy Garażowe, Went. Rotorowe.

Warszawa

Castor, środek przeciw wilgoci

HYDROFUGE „KASTOR”
KARSTENS MAURZYCY

Warszawa, ul. Koszykowa Nr. 7. Tel. 8.27-95
W Wilnie, biuro handlowe M. Jankowski,
Ś-to Jańska Nr. 9

Chełmno

Cegielnie

Cegielnia „SATURN”

INŻ. A. DZIEDZIUL i S-KA
Chełmno (Pomorze) telefon 53.

Warszawa

Cement

Towarzystwo Fabryk Portland-Cementu
„WYSOKA” Spółka Akcyjna
Warszawa, Mazowiecka 7

Czeladź

Ceramika

Marka Ochronna

ZAKŁADY CERAMICZNE
„JÓZEFÓW”
w Czeladzi k/Sosnowca

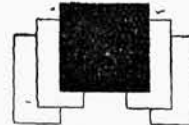
Polecamy:
WYROBY CERAMICZNO - SANITARNE
ORAZ FLETKI GLAZUROWANE BIAŁE
I W RÓŻNYCH KOLORACH
DO WYKŁADANIA ŚCIAN.

Grudziądz

Ceramika

POMORSKIE ZAKŁADY CERAMICZNE
w GRUDZIĄDZU

DACHÓWKI
PUSTAKI
MUROWE
ŚCIANKOWE
SUFITOWE

KLINKRY
OBLICÓWKI
GLAZURY
WSZYSTKICH
KOLORÓW

BIURO SPRZEDAŻY W WARSZAWIE
AL. UJAZDOWSKIE NR. 30, M. 16 TELEFON 9-58-07.

Kraków

Płazowska Fabryka Dachówek i Cegieł S. A.
KRAKÓW, DUNAJEWSKIEGO 6, TELEFON 103-64
Poleca: Dachówkę tłoczoną (Marsylską), Karpiówkę, cegłę maszynową
i pustą.

Poznań

„OSTRZESZÓW”
Zakłady Ceramiczne i Tartaki Sp. Akc.
Poznań (firma „STOPA”), ul. 3 Maja 3a, Telefon 31-93.
Poleca znane ze swej wyborowej jakości Dachówki (karpiówkę,
rzymską, holenderską, felcówkę, i t. d.), Dreny (sączki), Klinkiery,
Cegłę, Sufitówkę i t. d.

Warszawa

„DZIEWULSKI i LANGE”
Tow. Akcyjne Zakładów Ceramicznych
Warszawa, Rysia Nr. 1 Tel. Nr. 618-84 i 618-65

Dywany

Warszawa

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Kr.-Przdm. 13 (Hot. Europ.). Tel. 444-821 935-83.

Dźwigi osobowe i towarowe

Warszawa

DŹWIGI GÓRNOŚLĄSKIE TOW. PRZEMYSŁOWE
„GETEPE” Sp. Akc.
WARSZAWA, SPISKA 3. TEL. 546-71

Elektrotechniczne Zakłady i instalacje

Warszawa

E. KÜHN i S-ka
Biuro Instalacyjno-Elektrotechniczne
Warszawa, Marszałkowska 71 Tel. 867-52 i 897-93

Fasadowa Wyprawa

Warszawa

Wyprawa Fasadowa **„LITOZYT”** Kamień Sztuczny
żwirki marmurowe
Biuro Sprzedaży: JAN TABEAU i Spółka
Warszawa, Krak. Przedmieście 5. Tel. 671-05

WYPRAWA FASADOWA **„TERRAZYT”** KAMIEŃ SZTUCZNY
Zakłady Przemysłowe „TERRAZYT” w Warszawie
Warszawa, Chmielna 72 Telefon 672-14

Fundamenty

Sosnowiec, Katowice, Warszawa

„M. LEMPICKI” SP. AKC. Warszawa, Al. Jerozolimskie 18. Tel. 298-11
Sosnowiec, ul. Małachowskiego 26. Tel. 1.09
Sp. z o. o. Katowice, ul. Gliwicka Nr. 6. Telefon 31.42
PAŁE FUNDAMENTOWE. WZMACNIANIE FUNDAMENTÓW.
USZCZELNIENIA MUROW I BETONÓW. OBNIŻANIE WÓD
TERENOWYCH NA CZAS BUDOWY — SPECJALNE INSTALACJE
POMPOWE. WSZELKIE ROBOTY PODZIEMNE.

Warszawa

Towarzystwo Fundamentowe
„RAYMOND” Inż. Edward Romański S. A.
Warszawa, Zgoda 9. Tel. 792-68

Warszawa

Gazowe urządzenia, Lampy elektryczne

Fabryka **JAN SERKOWSKI** S. A.
GAZOWE PIECE KĄPIELOWE **ATIS**
GAZOWE KUCHNIE, KUCHENKI I T. D.
ELEKTRYCZNE LAMPY I ŻYRANDOLE
WARSZAWA NOWOLIPIE 78
TEL. 11-06-12, 11-63-87

Instalacyjno - Techniczne Biura**Centralne Ogrzewanie i Wodociągi**

Katowice — Sosnowiec

Biuro Techniczne Inż. **WITOLD MALINOWSKI**
KANALIZACJE — WODOCIĄGI — CENTRALNE OGRZEWANIE
Katowice, ul. Plebiscytowa 28, tel. 3-16; Sosnowiec, ul. Piłsudskiego 18, tel. 10-15

Kraków

Inż. M. HOCHWALD
Przedsiębiorstwo Budowy Wodociągów i Ogrzewań Centralnych
Kraków Starowiślna 60 Telefon 25-86

Lwów

FRANCISZEK IRZYK
Zakład dla instalacji wodociągów, centralnego ogrzewania, urządzeń
gazowych i t. d.
Lwów, ul. Kopernika 30 Tel. 884

Poznań

SZAFRANEK i ROSZCZYK, Inżynierowie
Poznań, ul. Fredry 6, Telefon 59-29 i 59-22
Fabryka Budowy Ogrzewań Centralnych i Wentylacji

Warszawa — Katowice
Sosnowiec**Instalacyjno - Techniczne Biura****Centralne Ogrzewanie i Wodociągi**

„M. LEMPICKI” SP. AKC. Warszawa, Al. Jerozolimskie 18, tel. 298-11
Sosnowiec, ul. Małachowskiego 26, tel. 1.09
Sp. z o. o. Katowice, ul. Gliwicka Nr. 6, telefon 31.42
STUDNIE WIERCONE i OPUSZCZANE
Wodociągi—Kanalizacje—Centralne ogrzewanie

Warszawa

JUNKERSA Gazowe Piece Kąpielowe. Automaty
na wiele miejsc czerpanych, Grzejniki umywalkowe.
Aparaty [zbiornikowe i inne.

Generalne Przedstawicielstwo na Polskę
STANISŁAW COHN

Warszawa Senatorska 36
Telefony: 641-61 i 641-62

„INSTALATOR”

Biuro Techniczne Edward **BOBER-MILEWSKI** Zjedn. Techn.
Warszawa, Nowy Świat 34/36. Telefon 674-06 i 264-98

BIURO INSTALACYJNO-TECHNICZNE **E. JANKOWSKI**
Kanalizacja, Wodociągi, Ogrzewania centralne — Projekty i Kosztorysy.
WARSZAWA, KOSZYKOWA 65, TELEFONY 867-84 i 888-23

Fabryka Hydrauliczna „**WISŁA**”
M. STRASBURGER i **K. SASKI**
Warszawa, ul. Kopernika 26, tel. 600-62 i 670-48

ZAJĄCZKOWSKI, SZEWCZYKOWSKI i S-ka
Inżynierowie
Warszawa, ulica Śliska Nr. 9. Tel. 765-12 i 689-12

Łódź

Isolacje

Fabryka Wyrobów Korkowych—Materiałów izol. i chem.
ROSICKI, KAWECKI i S-ka
Łódź, Orla 17/19. Tel. 218-47

Warszawa

Zakład Izolacji ciepło i zimnochronnych
FRANCISZEK OZAROWSKI
Warszawa, Chłodna 45. Telefon 295-72

WARSZAWSKA FABRYKA IZOLACJI KORKOWEJ
Władysław Wierusz-Kowalski i S-ka
Warszawa, Dworska 14/16, tel. 701-12, 701-46 i 862-51

Warszawa

Izolacje i Asfalty

Fabryka materiałów izolacyjnych, gudronitu i asfaltu
„**GUDRONIT**” **W. CISZEWSKI**, bud.
Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 17
tel. biuro 611-45, fabryka 10-10-45.

Fabryka Izolacji Korkowych, Bituminy, Aquisolu i Asfaltów
„**ORŁOROG**”
daw. Orłowski, Rogowicz i S-ka. W-wa, Królewska 8, tel. 701-23 i 747-78

Warszawa

Kamieniarskie Roboty i Przedsiębiorstwa

K. R. KOZIŃSKIEGO PRACOWNIA ARTYSTYCZNO-
RZEZBIARSKO-KAMIENIARSKA
Warszawa, Powązkowska 26 (18 i 76) domy własne. Telefon 11-06-52.
Pomniki z marmuru, granitu i piaskowca. Budowa grobów i roboty budowlane.

Warszawa

Kilimy

„ŁAD” URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
Warszawa, Kr.-Przdm 13 (Hot. Europ.). Tel. 444-82 i 935-83.

Konstrukcje Żelazne i Roboty Budowlane

Warszawa

Fabryka Wyrobów żelaznych, konstrukcji i ornamentacji
H. ZIELEZIŃSKI, wł. **KORNEL KUBACKI**, Inżynier.
Warszawa, ul. Marszałkowska 11/13. Telefon 805-74

Warszawa

Malarskie Zakłady

Przedsiębiorstwo Robót Malarskich
KAROL BROSZKIEWICZ i S-wie
Warszawa, Lwowska 13. Tel. 869-76

Marmur

Kielce

Przemysł Marmurowy i Granitowy
„MARMUR W KIELCACH“
 Zarząd w Warszawie, Powązkowska 6, tel. 11-68-68
 MARMUR — GRANIT — BAZALT — PIASKOWIEC

Meble

Warszawa

„ŁAD“ URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DY-
 WANY, TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
 Warszawa, Kr.-Przdm. 13 (Hot. Europ.). Tel. 444-82 i 935-83.

Meble stalowe i metalowe

Warszawa

ZAKŁADY WYROBÓW METALOWYCH
KONRAD, JARNUSZKIEWICZ i S-Ka, S. A.
 WARSZAWA, UL. GRZYBOWSKA Nr. 25
 TELEFON 605-98
 FABRYKA MEBLI METALOWYCH DO UŻYTKU
 DOMOWEGO, NOWOCZESNYCH MEBLI STALO-
 WYCH NIKLOWANYCH ORAZ MEBLI SZKOLNYCH

Meble stalowe i metalowe

Warszawa

FABRYKA MEBLI ŻELAZNYCH
I. NEUFELD
 Warszawa-Praga Brukowa 4. Tel. 10-14-66
 Produkuje: Nowoczesne meble stalowe. Łóżka żelazne i mosiężne.
 Urządzenia szpitalne. Materace sprężynowe i zwykłe.
 Meble lekarskie. Wózki dziecięce.
 ODLEWY ŻELIWNE

Metale

Warszawa

METALE PÓLSZLACHETNE
 D./H. A. GEPNER
 Warszawa, Grzybowska 27. Tel. 690-27 i 655-25.

Metalowe Wyroby

Warszawa

Fabryka WYROBÓW METALOWYCH
A. MORANTOWICZ
 Warszawa, Długa 46. Tel. 11-09-59

Neon

Warszawa

REKLAMY NEONOWE I ŻARÓWKOWE, POKRYWANIE BIAŁEMI
 METALAMI FRONTÓW WYSTAW SKLEPOWYCH
T. JAROSZ
 Warszawa, ul. Hoża 35. Telefon 916-85, 9-16-84.

Piece „Szrajbera“

Warszawa

KAFLE STALOWE
Karol SZRAJBER
 SP. z O. O.
 WARSZAWA, GRÓJECKA 33
 Telefon 9-20-33

Posadzki

Warszawa

B-cia RUDOLF
 Fabryka Posadzek luksusowych, dębowych i fornierów
 Warszawa, Nowolipie 52/54 Tel. 12-15-79

Rysunkowe Artykuły

Warszawa

Zakład wyświetlania rysunków i Skład przyborów rysunkowych
ALBIN ZABORSKI
 Warszawa, Widok 22. Telefon 405-09

Stolarskie Zakłady

Warszawa

Zakłady Stolarskie
M. HERODEK
 Warszawa, Solec 77. Telefon 9-60-48

Warszawa, Katowice, Sosnowiec

Studnie Artezyjskie

„M. LEMPICKI“ SP. AKC. Warszawa, Al. Jerozolimskie 18, tel. 298-11
 Sosnowiec, ul. Małachowskiego 26, tel. 1.00
 Sp. z o. o. Katowice, ul. Gliwicka Nr. 6, telefon 31-42
 STUDNIE WIERCONE I OPUSZCZANE
 Wodociągi—Kanalizacje—Centralne ogrzewanie

Inż. RYCHŁOWSKI, WEHR i S-ka
 Warszawa, Krucza 24. Tel. 810-24
 Specjalność Hydrotechnika — Hydrologia

Warszawa

Szklą Fabryki

SZKŁO OKIENNE MASZYNOWE
 SZKŁO SZYBOWE PRASOWANE
 dostarcza
 Belgijska Spółka Akcyjna
 TOW. POŁUDNIOWO-ROSYJSKICH HUT LUSTRZANYCH
 Zarząd: Warszawa, ul. Bracka 5 m. 2, tel. 9-60-64.

Warszawa

Szkló

ZAKŁADY SZKLARSKIE I WYTWÓRNIA LUSTER
JAN SZULC
 Warszawa, Biuro: Nowy Świat 59. Tel. 765-94 i 9-62-32

Warszawa

Szklarskie Roboty

Przedsiębiorstwo Robót Szklarskich
ZRZESZENIE SZKLARZY Sp. z o. o.
 Warszawa, Nowowiejska 26, Tel. 8-44-44

Warszawa

Tkaniny Dekoracyjne

„ŁAD“ URZĄDZENIA WNĘTRZ, MEBLE, KILIMY, DYWANY
 TKANINY I CERAMIKA DEKORACYJNA
 Warszawa, Kr.-Przdm. 13 (Hot. Europ.). Tel. 444-82 i 935-83.

Warszawa

Wentylatory

Zakład Urządzeń Wentylacyjnych i Suszarnianych
 Inż. FR. KWIATKOWSKI
 Warszawa, Grochów II ul. Kawcza 37. Telefon 10.26-74

Kraków

Witraże

Krakowski Zakład Witrażów
S. G. ŻELEŃSKI
 Kraków, Aleje Krasińskiego 23. Tel. 106-16.

Artystyczna Pracownia Witraży
MIECZYŚŁAW KOSIŃSKI

Warszawa, Daniłowiczowska 4, tel. 721-69

Warszawa

Wyroby Metalowe

Wytwórnia WYROBÓW METALOWYCH
W. PUCHAŁSKA i S-ka
 Warszawa, Marszałkowska 65. Tel. 9-66-49.
 Meble stalowe, urządzenia wnętrz i wystaw,
 specjalne okucia budowlane.

Warszawa

Zakłady Wyświetlania Rysunków

Kopiarnia Rysunków. Skład art. rysunkowych
W. SKIBA i A. WYPOREK
 Warszawa, ul. Marszałkowska 71, Tel. 8.35-66 i 8.41-23.

Warszawa

Zakłady Wyświetlania Rysunków

WARSZAWA

telefon
 405-09

WIDOK 22

telefon
 405-09

Warszawa

Żyrandole

FABRYKA ŻYRANDOLI ELEKTRYCZNYCH
A. MARCINIAK Sp. Akc.
 Warszawa: Zarząd i Fabryka: Wronia 23, tel. 795-08 i 792-02
 Wzorownia: Złota 49, tel. 260-76

**Po ostatniej obniżce
ceny, nawet najtańszy
dom może być kryty**

CZYSTĄ BLACHĄ CYNKOWĄ

**Dach z czystej blachy cynkowej jest nietyl-
ko najtańszy w utrzymaniu, ale jako naj-
szczelniejszy, chroni najskutecz-
niej dom przed wilgocią, przez
co oszczędza wiele wydat-
ków reperacyjnych i za-
bezpiecza zdrowie
mieszkańców**

WYJAŚNIENIA

O F E R T Y

„BLACHA CYNKOWA“

BIURO SPRZEDAŻY POLSKICH WALCOWNI CYNKU

SP. Z O. P.

Katowice,

Marjacka 11

GÓRNOŚLĄSKIE ZJEDNOCZONE HUTY
KRÓLEWSKA i LAURA

SPÓŁKA AKCYJNA GÓRNICZO-HUTNICZA

Dostarczają konstrukcje żelazne
dla budynków przemysłowych
monumentalnych i mieszkalnych.

Specjalny dział dostawy lekkich
szkieletów stalowych dla nowocze-
snych małych domków mieszkal-
nych seryjnych i indywidualnych.

KATOWICE, ULICA KOŚCIUSZKI 30
TELEFONY: 600, 899, 2262, 2263.

PORADY, OBLICZENIA, OFERTY NA ŻĄDANIE.